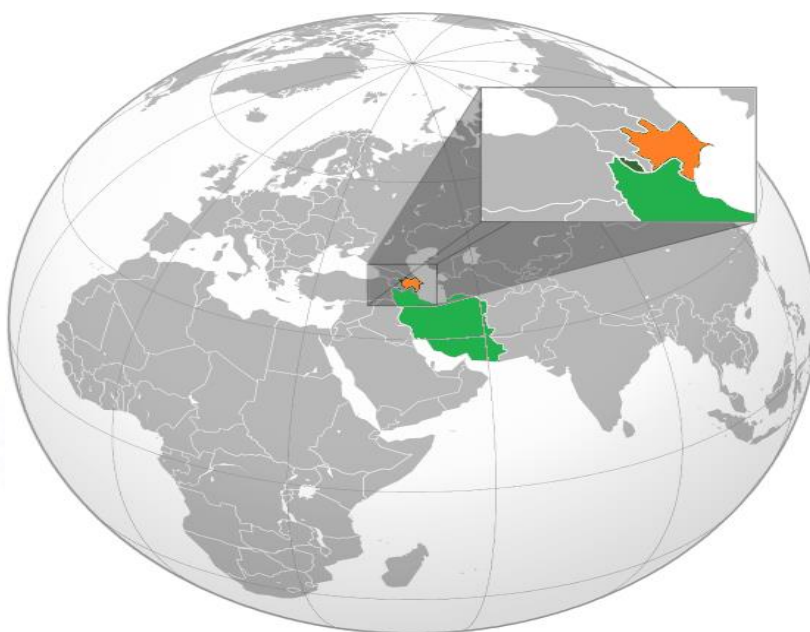

بررسی پتانسیل‌های صادراتی ایران به کشور

آذربایجان

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی‌های اقتصادی

مرداد ماه ۱۳۹۶

- مروری بر شاخص‌های اقتصادی جمهوری آذربایجان
- بررسی صادرات ایران به جمهوری آذربایجان
- شناسایی نیازهای وارداتی کشور آذربایجان
- زمینه‌های توسعه صادرات ایران به آذربایجان

پیشگفتار

امروزه، تجارت بین الملل به عنوان یکی از مهم ترین عوامل توسعه و رشد اقتصادی کشورها از طریق افزایش فرصت های تجاری و سرمایه گذاری محسوب می شود. پیوستن به زنجیره ارزش جهانی و توسعه صادرات در کشورهای در حال توسعه زمینه بهبود رقابت پذیری را در این کشورها فراهم می کند و افزایش ارزش افزوده محصولات، سرمایه گذاری در تحقیق و توسعه، سرمایه گذاری مستقیم خارجی و ایجاد فرصت های شغلی را به همراه خواهد داشت. در ایران نیز اهمیت توسعه صادرات غیرنفتی لزوم دسترسی به بازارهای خارجی را بیش از پیش آشکار می سازد. با توجه به موقعیت جغرافیایی کشور، بازار مصرف نسبتاً قابل توجهی در کشورهای همسایه ایران وجود دارد که توسعه صادرات به آنها مستلزم شناسایی نیازهای وارداتی این کشورها است. در این راستا، معاونت بررسی های اقتصادی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران بر آن شده تا پتانسیل های صادراتی ایران را در زمینه نیازهای عمده وارداتی کشورهای همسایه مورد بررسی قرار دهد. گزارش پیش رو، نتیجه بررسی نیازهای عمده وارداتی کشور آذربایجان و واکاری زمینه صادراتی آنها در ایران است که نهایتاً به پیشنهادهایی منتج می شود که امید است در جهت افزایش آگاهی فعالان این حوزه مفید واقع شود.

فهرست مطالب

۷.....	مقدمه
۸.....	۱.۱. روابط ایران و آذربایجان
۹.....	۲.۱. رشد اقتصادی جمهوری آذربایجان
۱۰.....	۲.۲. سرانه تولید ناخالص داخلی
۱۱.....	۲.۳. تورم
۱۲.....	۲.۴. نرخ بیکاری
۱۲.....	۲.۵. سهم آذربایجان از تجارت جهانی
۱۳.....	۲.۶. ترکیب واردات و صادرات کالا در جمهوری آذربایجان
۱۴.....	۲.۷. ترکیب واردات و صادرات خدمات در جمهوری آذربایجان
۱۵.....	۲.۸. متوسط نرخ تعرفه آذربایجان
۱۷.....	۲.۹. رتبه آذربایجان در مهمترین شاخصهای جهانی
۱۹.....	۳. تجارت کالا در آذربایجان
۱۹.....	۳.۱. روند تجارت کالا در آذربایجان
۲۱.....	۳.۲. شرکای تجاری آذربایجان
۲۲.....	۳.۳. تجارت آذربایجان به تفکیک گروه کالایی
۲۷.....	۳.۴. روابط تجاری آذربایجان با ایران
۳۰.....	۳.۵. گروه های کالایی عمده صادرات ایران به آذربایجان
۳۱.....	۳.۶. پتانسیلهای صادراتی ایران به آذربایجان
۳۱.....	۳.۷. مهمترین کالاهای وارداتی آذربایجان و صادرات ایران در آنها
۴۶.....	۴. تجارت خدمات آذربایجان
۴۷.....	۴.۱. تجارت خدمات آذربایجان به تفکیک بخشها
۴۹.....	۵. بررسی وضعیت صنعت کشور آذربایجان
۴۹.....	۵.۱. شاخص تولید صنعتی آذربایجان
۵۱.....	۵.۲. صنایع اساسی آذربایجان
۵۴.....	۵.۳. وضعیت بنگاه های صنعتی در آذربایجان

معاونت بررسی های اقتصادی

- ۵,۴. سرمایه گذاری در صنعت آذربایجان..... ۵۶
- پیوست..... ۵۸

فهرست جداول

- جدول ۱- کالاهای عمده صادراتی و وارداتی کشور آذربایجان-۲۰۱۵-میلیون دلار..... ۱۴
- جدول ۲- میانگین نرخ تعرفه آذربایجان (درصد)..... ۱۵
- جدول ۳- نرخ تعرفه گمرکی آذربایجان به تفکیک گروه محصولات..... ۱۵
- جدول ۴- شاخص خرده فروشی آذربایجان در میان ۳۰ کشور در حال توسعه..... ۱۷
- جدول ۵- مقایسه جایگاه آذربایجان و ایران در شاخص تسهیل کسب و کار و نماگر تجارت فرامرزی مربوط به آن..... ۱۸
- (از میان ۱۹۰ کشور)-۲۰۱۷..... ۱۸
- جدول ۶- اسناد مورد نیاز برای تجارت با آذربایجان..... ۱۹
- جدول ۷- اسناد مورد نیاز برای تجارت با ایران..... ۱۹
- جدول ۸- فهرست ۲۰ گروه کالایی با بیشترین ارزش صادرات ایران به آذربایجان در سال ۱۳۹۵-میلیون دلار..... ۳۰
- جدول ۹- تعداد اقلام وارداتی آذربایجان بر حسب ردیفهای تعرفه ۶ رقمی در سال ۲۰۱۵..... ۳۱
- جدول ۱۰- تعداد اقلام عمده وارداتی آذربایجان (با سهم ۸۰ درصد از ارزش واردات آذربایجان) بر حسب کدهای تعرفه ۶ رقمی..... ۳۱
- جدول ۱۳- سهم بخش های مختلف خدماتی از صادرات و واردات خدمات آذربایجان-۲۰۱۵..... ۴۷
- جدول ۱۴- سهم ارزش افزوده صنعتی از تولید ناخالص داخلی کشور آذربایجان..... ۴۹
- جدول ۱۵- ارزش افزوده ۲۰ فعالیت عمده صنعتی در آذربایجان بر حسب ارزش سال ۲۰۱۴..... ۵۲
- جدول ۱۶- پنج فعالیت اقتصادی با بیشترین تعداد بنگاه در سال ۲۰۱۴..... ۵۵
- جدول ۱۷- ۲۰ بنگاه اقتصادی بزرگ بر حسب تعداد کارکن در کشور آذربایجان-۲۰۱۴..... ۵۵
- جدول ۱۸- ۲۰ فعالیت صنعتی عمده آذربایجان بر حسب سرمایه گذاری-۲۰۱۴..... ۵۶

فهرست نمودارها

- نمودار ۱- روند رشد اقتصادی واقعی آذربایجان طی سال های ۲۰۱۵ تا ۲۰۲۲..... ۱۰
- نمودار ۲- رشد ارزش افزوده بخش های غیرنفتی کشور آذربایجان در سال ۲۰۱۵ نسبت به سال قبل-درصد..... ۱۰
- نمودار ۳- روند تولید ناخالص داخلی سرانه حقیقی آذربایجان طی سال های ۲۰۱۵ تا ۲۰۲۲..... ۱۱
- نمودار ۴- نرخ تورم آذربایجان و پیش بینی آن طی سال های ۲۰۱۵ تا ۲۰۲۲..... ۱۱
- نمودار ۵- نرخ بیکاری آذربایجان طی سال های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۵..... ۱۲
- نمودار ۶- مقایسه سهم تجارت در تولید ناخالص داخلی آذربایجان-درصد..... ۱۳
- نمودار ۷- ترکیب واردات کالا در آذربایجان-۲۰۱۵..... ۱۴
- نمودار ۸- ترکیب صادرات کالا در آذربایجان- ۲۰۱۵..... ۱۴
- نمودار ۹- ترکیب واردات خدمات در آذربایجان-۲۰۱۶..... ۱۵
- نمودار ۱۰- ترکیب صادرات خدمات در آذربایجان-۲۰۱۶..... ۱۵
- نمودار ۱۱- رتبه آذربایجان در برخی شاخصهای جهانی منتخب..... ۱۷
- نمودار ۱۲- روند ده ساله صادرات، واردات و تراز تجاری کشور آذربایجان - میلیارد دلار..... ۲۱
- نمودار ۱۳- مبادی عمده وارداتی آذربایجان (میلیارد دلار) ۲۰۱۵..... ۲۲
- نمودار ۱۴- مقاصد عمده صادراتی آذربایجان (میلیارد دلار) ۲۰۱۵..... ۲۲
- نمودار ۱۵- ۲۰ گروه کالایی عمده وارداتی آذربایجان در سال ۲۰۱۵..... ۲۳
- (سهم از کل واردات آذربایجان، درصد)..... ۲۳
- نمودار ۱۶- ۲۰ گروه کالایی عمده صادراتی آذربایجان در سال ۲۰۱۵..... ۲۴
- (سهم از کل صادرات آذربایجان، درصد)..... ۲۴
- نمودار ۱۷- ترکیب تجارت آذربایجان در هر گروه کالایی- سال ۲۰۱۵ (درصد)..... ۲۵
- نمودار ۱۷- ادامه ترکیب تجارت آذربایجان در هر گروه کالایی- سال ۲۰۱۵ (درصد)..... ۲۶
- نمودار ۱۸- ارزش تجارت کالایی ایران با آذربایجان طی سال های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵..... ۲۸
- نمودار ۱۹- مقدار تجارت ایران با آذربایجان طی سال های ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۵..... ۲۹
- نمودار ۲۰- متوسط قیمت صادراتی و وارداتی ایران و آذربایجان..... ۳۰
- نمودار ۲۱- روند تجارت خدمات کشور آذربایجان طی سال های ۱۵-۲۰۰۸ (میلیارد دلار)..... ۴۶
- نمودار ۲۲- روند شاخص تولید صنعتی کشور آذربایجان (قیمت ثابت ۲۰۱۰)..... ۴۹

معاونت بررسی های اقتصادی

- نمودار ۲۳- شاخص تولید صنعتی کشور آذربایجان به تفکیک فعالیت های صنعتی دو رقمی در سال ۲۰۱۴ (۱۰۰=۲۰۱۰).... ۵۰
- نمودار ۲۴- متوسط رشد سالانه شاخص تولید صنعتی کشور آذربایجان در کدهای دو رقمی صنعت (۲۰۱۴-۲۰۰۵)-درصد. ۵۱
- نمودار ۲۵- سهم ارزش افزوده ۲۰ صنعت عمده کشور آذربایجان در سال ۲۰۱۱ و ۲۰۱۴ از کل ارزش افزوده صنعتی بر اساس کدهای آیسیک چهار رقمی- درصد..... ۵۳
- نمودار ۲۶- رشد ارزش افزوده ۱۵ صنعت بزرگ آذربایجان در سال ۲۰۱۴ نسبت به سال قبل..... ۵۴
- نمودار ۲۷- تعداد بنگاه های صنعتی کوچک، متوسط و بزرگ در آذربایجان بر حسب تعداد کارکنان-۲۰۱۴..... ۵۶

مقدمه

کشور آذربایجان به لحاظ استراتژیک در جاده ابریشم باستانی بین اروپا و آسیا قرار دارد و روابط عمیقی با شرق و غرب دارد. در میان کشورهای CIS در سال های اخیر بیشترین صادرات ایران به کشور آذربایجان بوده است و همواره واردات از آذربایجان از صادرات به این کشور کمتر بوده و لذا همواره تراز تجاری ایران با آذربایجان مثبت بوده است. اما با این وجود ایران در تجارت با آذربایجان جایگاه خوبی ندارد و در میان کشورهای عمده مبادی وارداتی آذربایجان قرار ندارد.

مطابق آمار مرکز تجارت بین المللی، جمهوری آذربایجان در سال ۲۰۱۵ بالغ بر ۹,۲ میلیارد دلار واردات داشته که سهم ۰,۰۶ درصدی از کل واردات جهان را از آن خود کرده است.

ایران و آذربایجان علاوه بر مرزهای مشترک دارای اشتراکات دینی و مذهبی، قومیتی، فرهنگی و آداب و رسوم می باشند و به علت مرزهای مشترک نسبت به سایر کشورهای عضو CIS هزینه حمل و نقل بین دو کشور کمتر است. لذا انتظار می رود سطح تجارت آن ها بالاتر از حد موجود باشد.

۱. معرفی جمهوری آذربایجان

جمهوری آذربایجان بزرگترین کشور قفقاز و در گذرگاه اروپا و آسیای شمال غربی و در کنار دریای خزر قرار دارد و پایتخت آن باکو می باشد. نوع حکومت جمهوری آذربایجان، جمهوری پارلمانی چند حزبی با یک مجلس قانون گذاری است. این جمهوری سکولار بوده و از سال ۲۰۰۱ به عضویت شورای اروپا درآمده است. مطابق آخرین آمار بانک جهانی جمعیت آذربایجان در پایان سال ۲۰۱۶، حدود ۹,۸ میلیون نفر بوده است. تولید ناخالص داخلی آن در سال ۲۰۱۶ معادل ۳۷,۵ میلیارد دلار (بر اساس ارزش اسمی) و تولید ناخالص سرانه آن حدود ۳,۹ هزار دلار است.

جمهوری آذربایجان از جنوب با ایران، از غرب با ارمنستان و ترکیه، از شمال غربی با گرجستان و از شمال با روسیه همسایه است. همچنین این کشور دارای مرز آبی با کشورهای ترکمنستان و قزاقستان در کناره‌ی دریای خزر می باشد. جمهوری خودمختار نخجوان که از خاک اصلی جمهوری آذربایجان جدا مانده و استان خودمختار قره‌باغ کوهستانی نیز واحدهای فدرال جمهوری آذربایجان هستند. ناحیه قره‌باغ و هفت بخش پیرامون آن واقع در جنوب غربی جمهوری آذربایجان در جریان جنگ قره‌باغ به اشغال نیروهای ارمنستان درآمده است. قوم آذربایجانی که اکثریت مردم این کشور را تشکیل می دهند مردمی عمدتاً شیعه مذهب، ترک زبان و با فرهنگ نزدیک به فرهنگ ایرانی هستند. جمهوری آذربایجان به همراه ایران، عراق و بحرین چهار کشوری هستند که در آن شیعیان اکثریت جمعیت را تشکیل می دهند. آذربایجان از کشورهای عضو سازمان ملل متحد، صندوق بین المللی پول، بانک توسعه اروپایی (EBRD) و همچنین یکی از کشورهای CIS است. آذربایجان یکی از امضاء کنندگان توافقنامه تعرفه و تجارت (گات) است و در حال بررسی پیوستن به سازمان تجارت جهانی است (عضو ناظر). همچنین آذربایجان در تلاش برای پیوستن به اتحادیه اروپا می باشد.

۱,۱ روابط ایران و آذربایجان

از جمله عوامل تعیین کننده روابط بین کشورها می توان به عوامل تاریخی، اقتصادی، قومیتی و مذهبی آن ها اشاره کرد. روابط سیاسی ایران و آذربایجان بعد از لغو تحریمها در مسیر بهتری قرار گرفته است. با این وجود هنوز نمی توان گفت که روابط صمیمانه بین دو کشور برقرار است.

۲. اقتصاد کشور آذربایجان

کشور آذربایجان که در سال ۱۹۹۱ به استقلال رسید، ابتدا با تورم بسیار شدیدی مواجه بود. جمهوری آذربایجان برای ثبات بخشیدن به اوضاع اقتصادی با کمک صندوق بین المللی پول دو برنامه اقتصادی را به اجرا درآورده و توانست میزان تورم را کاهش دهد. میزان تورم در این کشور از ۴۱۲ درصد در سال ۱۹۹۵ میلادی به ۲۰ درصد در سال ۱۹۹۶

معاونت بررسی های اقتصادی

میلادی و ۳,۷ درصد در سال ۱۹۹۷ و حدود صفر درصد در سال ۱۹۹۸ میلادی و (۸,۵-) درصد در ۱۹۹۹ میلادی کاهش یافت.^۱

در سال ۲۰۰۸ میلادی جمهوری آذربایجان بنا به گزارش بانک جهانی برترین کشور از نظر اجرای برنامه‌های اصلاحات اقتصادی بین ۱۰ کشور منتخب بوده است و در رتبه نخست قرار گرفت. در کشور آذربایجان نفت و گاز نقش مهمی را در توسعه بخش های دیگر اقتصاد ایفا کرده است. علاوه بر بخش نفت و گاز استفاده از پتانسیل های اقتصادی آذربایجان، از جمله توسعه بخش غیر نفتی (شکل گیری اقتصاد ملی مستقل نفت در آذربایجان)، استفاده کامل و کارآمد از پتانسیل هر منطقه در آذربایجان، ایجاد شرایط مطلوب برای ایجاد کسب و کارهای متعدد، توسعه کسب و کار خصوصی، افزایش دامنه فعالیت ها، کاهش فقر و غیره در آذربایجان مورد نظر قرار گرفته است.

به منظور توسعه اجتماعی و اقتصادی مناطق آذربایجان با احکام و دستورات ریاست جمهوری به منظور اجرای معیارهای جامع و پایدار و با هدف تنوع اقتصادی ۳ برنامه ۵ ساله در سال های ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۳ به انجام رسید. برنامه دولتی توسعه اقتصادی اجتماعی مناطق جمهوری آذربایجان (۲۰۱۴-۲۰۱۸)، برنامه دولتی برای کاهش فقر و توسعه اقتصادی در جمهوری آذربایجان (۲۰۱۵-۲۰۰۸)، برنامه دولتی تامین مواد غذایی قابل اطمینان به جامعه در جمهوری آذربایجان (۲۰۱۵-۲۰۰۸) و تعدادی از برنامه های توسعه ای محلی نیز تأیید شده و با موفقیت اجرا می شوند. این اقدامات به طور قابل توجهی درآمد و رفاه را افزایش و فقر را کاهش داد.

اقتصاد آذربایجان، با داشتن منابع غنی از منابع هیدروکربنی، می تواند به دو بخش تقسیم شود: بخش غیر نفتی و بخش نفتی. طی ده سال گذشته رشد اقتصادی جمهوری آذربایجان چشمگیر بوده است. با توجه به وابستگی درآمد کشور به قیمت نفت و نوسانات زیاد در قیمت نفت طی سال های اخیر، جمهوری آذربایجان برنامه هایی برای تقویت بودجه غیرنفتی خود ایجاد نمود. در حال حاضر بخش غیرنفتی سهم بزرگی را در اقتصاد آذربایجان به خود اختصاص داده است.

۲,۱. رشد اقتصادی جمهوری آذربایجان

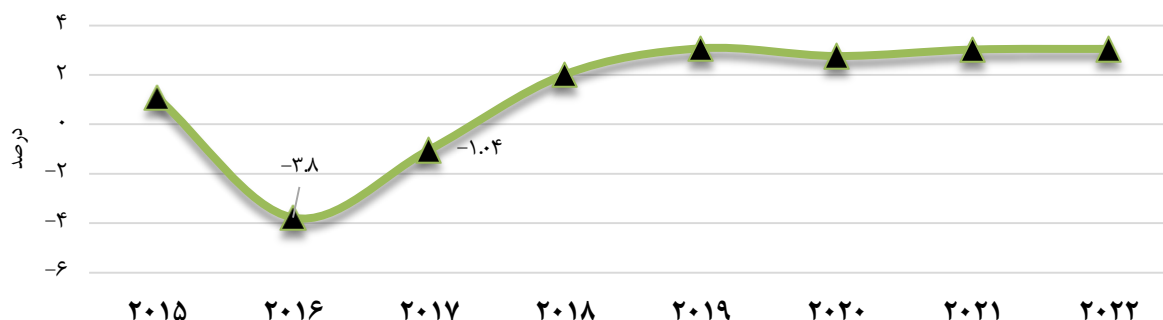
مطابق آمار صندوق بین المللی پول تولید ناخالص داخلی آذربایجان در سال ۲۰۱۶ حدود ۳۷,۶ میلیارد دلار بوده که نسبت به سال قبل خود ۳,۸ درصد کاهش یافته است. طبق پیش بینی ها این رقم در سال ۲۰۱۷ به ۳۸,۶ میلیارد دلار خواهد رسید. همچنین پیش بینی شده که تا سال ۲۰۲۲ رشد اقتصادی آذربایجان مثبت باشد. لذا به نظر می رسد کمترین میزان تولید ناخالص داخلی کشور آذربایجان طی هشت ساله مورد بررسی متعلق به سال ۲۰۱۶ است.

^۱ صندوق بین المللی پول

معاونت بررسی های اقتصادی

نمودار ۱ روند رشد اقتصادی واقعی کشور آذربایجان در سال ۲۰۱۵ و ۲۰۱۶ همچنین پیش بینی رقم سالانه آن تا سال ۲۰۲۲ را نشان می دهد.

نمودار ۱- روند رشد اقتصادی واقعی آذربایجان طی سال های ۲۰۱۵ تا ۲۰۲۲

منبع: صندوق بین المللی پول (IMF)

مطابق گزارش سالانه بانک مرکزی جمهوری آذربایجان، در میان بخش های اصلی اقتصادی، بخش گردشگری بیشترین رشد (۱۴ درصد) را در سال ۲۰۱۵ به خود اختصاص داده است و پس از آن بخش تجارت در رتبه دوم قرار دارد.

نمودار ۲- رشد ارزش افزوده بخش های غیر نفتی کشور آذربایجان در سال ۲۰۱۵ نسبت به سال قبل-درصد

منبع: بانک مرکزی آذربایجان، گزارش سالانه ۲۰۱۵

۲.۲. سرانه تولید ناخالص داخلی

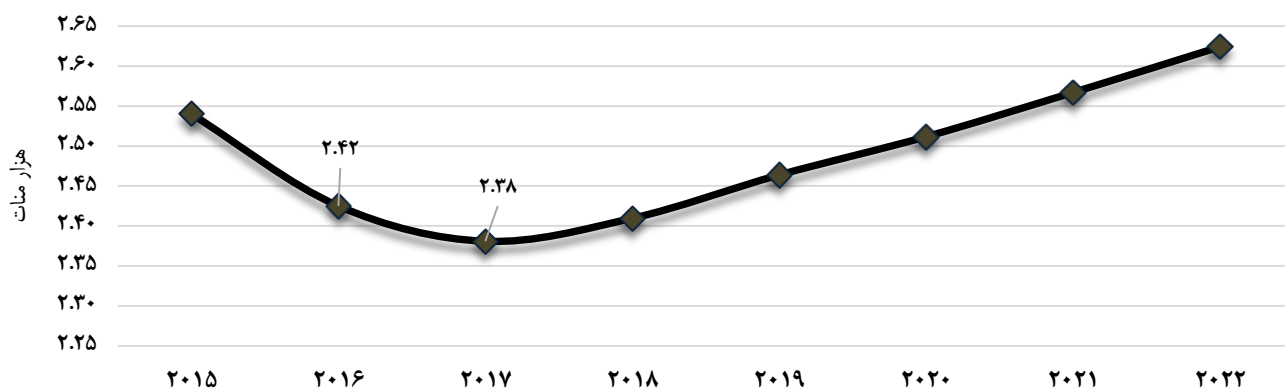
مطابق آمار صندوق بین المللی پول، سرانه تولید ناخالص داخلی واقعی کشور آذربایجان در سال ۲۰۱۶، ۲,۴ هزار منات^۲ آذربایجان بوده که نسبت به سال ۲۰۱۵ کاهش ۴,۵ درصدی را تجربه کرده است. از سال ۲۰۱۷ این میزان

^۲ واحد پول آذربایجان منات است که و با علامت اختصاری AZN نشان داده می شود. در حال حاضر هر منات برابر با حدود ۱۹۳۰ تومان است.

معاونت بررسی های اقتصادی

مجددا روند صعودی در پیش گرفته است. پیش بینی می شود از سال ۲۰۱۷ تا ۲۰۲۲ سرانه تولید ناخالص داخلی واقعی آذربایجان به طور متوسط سالانه حدود ۲ درصد رشد داشته باشد.

نمودار ۳- روند سرانه تولید ناخالص داخلی واقعی آذربایجان طی سال های ۲۰۱۵ تا ۲۰۲۲

منبع: صندوق بین المللی پول (IMF)

۲.۳. تورم

مطابق آمار صندوق بین المللی پول بالاترین نرخ تورم کشور آذربایجان در سال ۲۰۱۶ رخ داده است. نرخ تورم سال ۲۰۱۶ برابر با ۱۲,۴ درصد بوده که نسبت به سال قبل آن حدود ۳ برابر شده است. طبق پیش بینی صندوق بین المللی پول نرخ تورم این کشور در سال ۲۰۱۷ به ۱۰ درصد خواهد رسید و پس از آن روند نزولی خود را تا سال ۲۰۱۹ ادامه می دهد. پیش بینی می شود از سال ۲۰۱۹ به بعد نرخ تورم در رقم ۶ درصد ثابت بماند.

نمودار ۴- نرخ تورم آذربایجان و پیش بینی آن طی سال های ۲۰۱۵ تا ۲۰۲۲

منبع: صندوق بین المللی پول (IMF)

۲,۴. نرخ بیکاری

مطابق آمار بانک جهانی طی شش سال اخیر کمترین میزان نرخ بیکاری در کشور آذربایجان متعلق به سال ۲۰۱۴ با رقم ۴,۹ درصد بوده است. در سال های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۴ نرخ بیکاری روندی کاهشی داشته اما پس از ۲۰۱۴ مجدداً شیب صعودی به خود گرفته است به طوریکه در سال ۲۰۱۵ و ۲۰۱۶ هر کدام با ۰,۱ واحد درصد افزایش نسبت به سال قبل آن به ترتیب به ۵ و ۵,۱ درصد رسیده است.

نمودار ۵- نرخ بیکاری آذربایجان طی سال های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۵

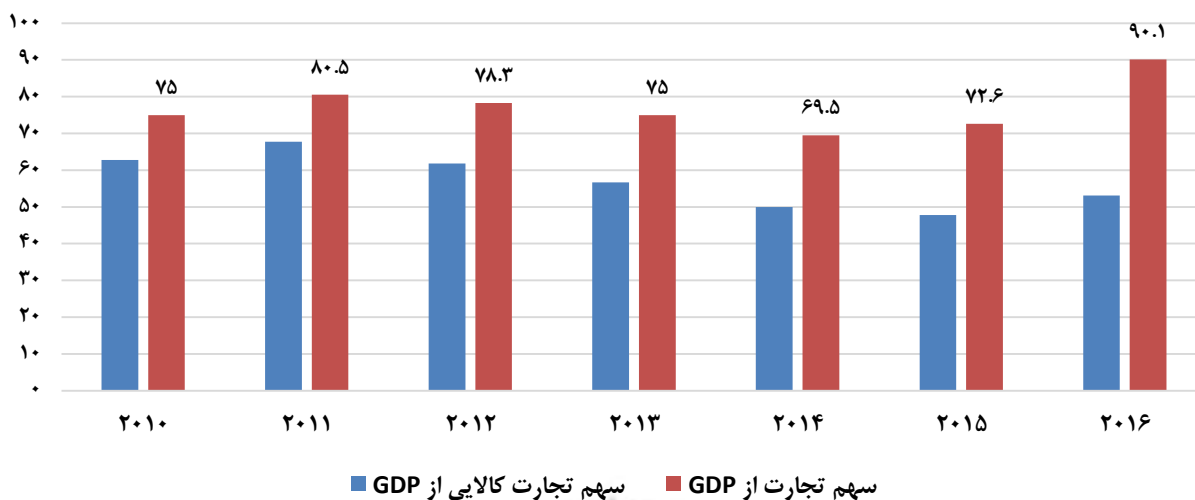

منبع: بانک جهانی

۲,۵. سهم آذربایجان از تجارت جهانی

یکی از عوامل مهم در بررسی اقتصادی کشورها، بررسی سطح مشارکت آنها در اقتصاد جهانی است. نمودار ۶ نشان می دهد همواره سطح بالایی از تولید ناخالص داخلی آذربایجان مربوط به تجارت به ویژه تجارت کالایی با جهان است که با توجه به توسعه مشارکت کشورها در زنجیره ارزش جهانی، کشور آذربایجان نیز همسو با این روند به افزایش سهم تجارت خود از تولید ناخالص داخلی پرداخته است.

نمودار ۶- مقایسه سهم تجارت در تولید ناخالص داخلی آذربایجان-درصد

منبع: بانک جهانی

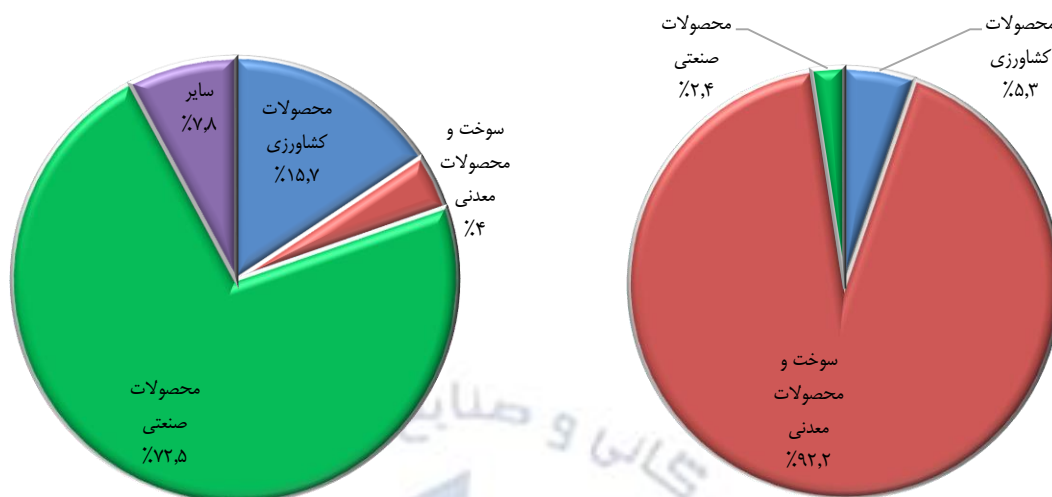
۲.۶. ترکیب واردات و صادرات کالا در جمهوری آذربایجان

براساس آمارهای سازمان تجارت جهانی (WTO)، در سال ۲۰۱۵ بیشترین سهم از صادرات آذربایجان مربوط به سوخت‌ها و محصولات معدنی (۹۲,۲ درصد) بوده است. بیشترین سهم از واردات آذربایجان نیز به کالاهای صنعتی (صنعت ساخت) (۷۲,۵ درصد) اختصاص داشته است (نمودار ۷ و ۸).

همچنین مطابق اطلاعات سازمان تجارت جهانی در سال ۲۰۱۵ بیشترین صادرات کشور آذربایجان به اتحادیه اروپا (۵۳,۲ درصد) بوده و عمده ترین مبادی وارداتی آن نیز علاوه بر اتحادیه اروپا (سهم ۳۳,۸ درصد) کشورهای روسیه (سهم ۱۴,۳ درصد) و کشور ترکیه (سهم ۱۴ درصد) بوده اند.

نمودار ۸- ترکیب صادرات کالا در آذربایجان - ۲۰۱۵

نمودار ۷- ترکیب واردات کالا در آذربایجان - ۲۰۱۵

منبع: سازمان تجارت جهانی (WTO)

جدول ۱- کالاهای عمده صادراتی و وارداتی کشور آذربایجان - ۲۰۱۵ - میلیون دلار

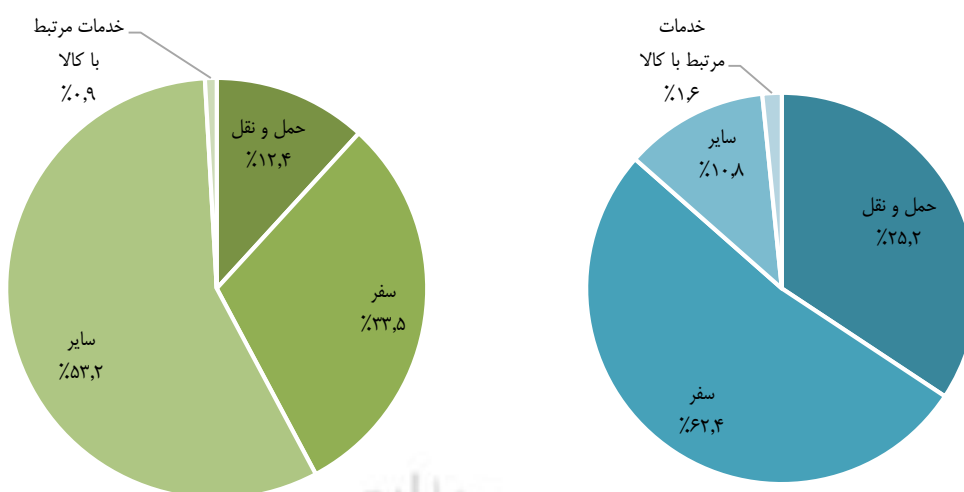
کد تعرفه	ارزش ۲۰۱۵	کالاهاى عمده وارداتى	کد تعرفه	ارزش ۲۰۱۵	کالاهاى عمده صادراتى
۷۳۰۵	۴۳۴	سایر لوله ها وميله ها	۲۷۰۹	۸۸۶۶	نفت خام
۸۴۸۱	۲۶۴	لوازم لوله و پوسته ديگ بخار	۲۷۱۰	۷۴۹	فرآورده های نفتی غیر از نفت خام
۸۷۰۳	۲۵۴	وسایل نقلیه موتوری برای حمل شخصى	۲۷۱۱	۲۰۸	گازهای نفتی
۳۰۰۴	۲۳۴	داروها در دوزهای اندازه گیرى شده	۳۹۰۱	۸۷	پلیمر از اتیلن به شکل ابتدایی
۷۳۰۴	۱۹۵	لوله و ميله از آهن يا فولاد	۷۶۰۱	۷۲	آلومینیوم به صورت کار نشده

منبع: سازمان تجارت جهانی (WTO)

۲,۷. ترکیب واردات و صادرات خدمات تجاری در جمهوری آذربایجان

براساس آمارهای سازمان تجارت جهانی، بیشترین سهم از صادرات خدمات تجاری آذربایجان در سال ۲۰۱۵ مربوط به سفر (۵۲,۲ درصد) بوده است. در بخش واردات خدمات نیز بخش سفر و حمل و نقل به ترتیب سهم ۳۰,۴ درصدی و ۱۱,۸ درصدی را به خود اختصاص داده اند (نمودارهای ۹ و ۱۰)

نمودار ۱۰- ترکیب صادرات خدمات تجاری در آذربایجان- ۲۰۱۶ نمودار ۹- ترکیب واردات خدمات تجاری در آذربایجان- ۲۰۱۶

منبع: سازمان تجارت جهانی (WTO)

۲,۸. متوسط نرخ تعرفه آذربایجان

جدول ۲- میانگین نرخ تعرفه آذربایجان (درصد)

سال	کل	کشاورزی	غیرکشاورزی (صنعتی)
۲۰۱۵	۹	۱۳,۳	۸,۳
۲۰۱۶	۶,۸	۶,۴۲	۶,۹

منبع: سازمان تجارت جهانی (WTO)

جدول ۳- نرخ تعرفه گمرکی آذربایجان به تفکیک گروه محصولات

گروه های محصولات	سهم از واردات (درصد)	متوسط ساده تعرفه	سهم واردات معاف از عوارض گمرکی (درصد)
محصولات حیوانی	۰,۹	۱۳,۹	۴۳,۴
محصولات ابدی	۰,۶	۱۵	۰
میوه، سبزیجات و گیاهان	۱	۱۳,۳	۰
چای و قهوه	۰,۶	۱۴,۶	۰
غلات	۵,۳	۱۲,۵	۶۳,۹
دانه های روغنی، چربی ها و روغن ها	۱,۳	۸,۶	۰,۱
شکر و شیرینی جات	۱,۷	۱۲,۸	۷۷,۳
نوشیدنی ها و دخانیات	۴,۱	۲۴,۳	۰
نخ و پنبه	۰	۱۳	۰
سایر محصولات کشاورزی	۰,۱	۱۲	۲,۳

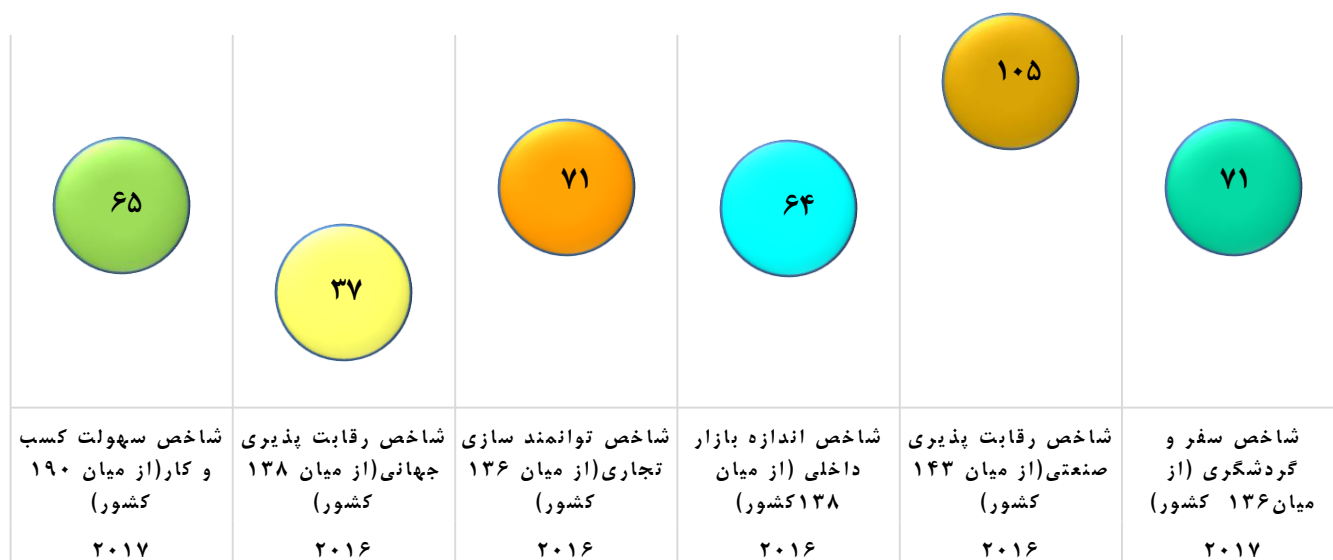
جدول ۳- نرخ تعرفه گمرکی آذربایجان به تفکیک گروه محصولات			
گروه های محصولات	سهم از واردات (درصد)	متوسط ساده تعرفه	سهم واردات معاف از عوارض گمرکی (درصد)
ماهی و محصولات از ماهی	۰,۱	۱۱,۸	۰
مواد معدنی و فلزات	۲۵,۷	۸,۴	۳,۲
نفت	۱,۶	۱۰,۷	۸,۶
مواد شیمیایی	۹,۴	۴,۵	۳۴
چوب، کاغذ و غیره	۴,۹	۱۰,۹	۰
منسوجات	۰,۷	۱۲,۳	۰,۴
پوشاک	۰,۹	۱۵	۰
چرم، کفش و ...	۰,۸	۱۲,۱	۰
ماشین های غیر الکتریکی	۱۹,۷	۳,۳	۴,۴
ماشین آلات الکتریکی	۸,۸	۸,۷	۳,۸
تجهیزات حمل و نقل	۸	۴,۲	۱,۷
سایر محصولات	۴	۹,۷	۴,۳

منبع: سازمان تجارت جهانی (WTO)

با توجه جدول ۲ و ۳، میانگین ساده تعرفه در کشور آذربایجان ۹ درصد است و محصولاتی مانند دانه های روغنی، چربی ها و روغن ها، مواد معدنی و فلزات، مواد شیمیایی، ماشین های غیرالکتریکی، ماشین آلات الکتریکی و تجهیزات حمل و نقل دارای میانگین تعرفه ای کمتر از میانگین کل تعرفه این کشور هستند. این موضوع نشان دهنده آن است که در این محصولات زمینه واردات از کشور آذربایجان نسبتاً هموارتر است. همچنین مطابق جدول ۳ در گروه کالاهایی مانند "غلات" و "شکر و شیرینی جات" به ترتیب ۶۳,۹ درصد و ۷۷,۳ درصد از مالیات معافند که لزوم توجه به صادرات آن ها به کشور آذربایجان را آشکار می سازد. البته مطابق آمار مرکز تجارت جهانی و گمرک جمهوری اسلامی ایران، دو گروه کالایی نباتات (شامل انواع غلات) و شیرینی و شکلات جزء عمده صادرات ایران به آذربایجان قرار دارند.

۲,۹. رتبه آذربایجان در مهم ترین شاخص های جهانی

نمودار ۱۱- رتبه آذربایجان در برخی شاخص های جهانی منتخب

*- سال های عنوان شده در زیر شاخص ها مربوط به سال انتشار گزارش مربوطه است.

منابع: بانک جهانی، مجمع جهانی اقتصاد، سازمان یونیدو

بازار خرده فروشی کشور آذربایجان

در سال ۲۰۱۷، جمهوری آذربایجان در میان ۳۰ کشور در حال توسعه رتبه ۲۳ ام را در شاخص خرده فروشی جهانی به خود اختصاص داده که نسبت به سال ۲۰۱۶، ۱۳ پله سقوط کرده است.

جدول ۴- شاخص خرده فروشی آذربایجان در میان ۳۰ کشور در حال توسعه

۲۰۱۷	۲۰۱۶	
۳۳	۱۰	رشد شاخص خرده فروشی (رتبه)
۱۱	۱۷	حجم خرده فروشی (میلیارد دلار)

منبع: موسسه کرنی

اگرچه تولید ناخالص داخلی جمهوری آذربایجان در حال بهبود است اما چشم انداز اقتصاد این کشور همچنان نامطمئن و وابسته به درآمد نفتی می باشد. رشد تورم ۱۲,۴ درصدی در سال ۲۰۱۶ اغلب ناشی از افزایش ۱۴,۷ درصدی قیمت مواد غذایی و کاهش درآمد قابل تصرف در نتیجه ی کاهش تقاضای داخلی بوده است. به نظر می رسد این چشم انداز بدبینانه در میان سیاست های سختگیرانه پولی و مالی ادامه یابد. همچنین بخش مواد غذایی به طور پراکنده تحت سلطه خرده فروشان قرار گرفته است.

معاونت بررسی های اقتصادی

دولت به دنبال آزادسازی اقتصاد است. یکی از سیاست های بزرگی که در سال ۲۰۱۶ تغییر یافت اصلاحات مالیات غیرمستقیم بود. تغییراتی که بر روند بازپرداخت مالیات بر ارزش افزوده برای تجارت الکترونیک معرفی شده، با هدف کمک به شرکت های کوچک و متوسط و افزایش رقابت در خرده فروشی انجام شد.

شاخص سهولت انجام کسب و کار^۳ بانک جهانی

شاخص سهولت انجام کسب و کار شاخصی است که توسط بانک جهانی تعریف شده و رتبه پایین تر هر کشور در آن نشان دهنده وجود مقرراتی تسهیل کننده برای کسب و کارها و حمایت های قوی تر از حقوق مالکیت خصوصی است.

بانک جهانی هر ساله کشورهای جهان را بر اساس این شاخص رتبه بندی می کند. این شاخص از نماگرهایی تشکیل شده که یکی از این نماگرها «تجارت فرامرزی» است. این نماگر زمان و هزینه اضافه ناشی از موانع اداری، مقرراتی و پشتیبانی (لجستیکی) تحمیل شده به تجارت بین الملل را محاسبه می کند. در آخرین گزارش بانک جهانی (۲۰۱۷)، کشور آذربایجان در شاخص سهولت انجام کسب و کار از میان ۱۹۰ کشور رتبه ۶۵ و در نماگر تجارت فرامرزی رتبه ۸۳م را کسب کرده است (جدول ۵) که در مقایسه با برخی از کشورهای منطقه بویژه از حیث زمان واردات، برتری دارد. مقایسه شاخص تجارت فرامرزی ایران و آذربایجان نشان می دهد که با توجه به جایگاه آذربایجان از نظر شاخص تجارت فرامرزی، موقعیت مناسبی برای ایران در زمینه صادرات به این کشور وجود دارد چراکه همانطور که در جدول ۵ نشان داده شده از لحاظ زمان واردات کشور آذربایجان عملکرد نسبتاً خوبی دارد.

جدول ۵ - مقایسه جایگاه آذربایجان و ایران در شاخص تسهیل کسب و کار و نماگر تجارت فرامرزی مربوط به آن (از میان ۱۹۰ کشور) - ۲۰۱۷

نماگر تجارت فرامرزی										
نام کشور	رتبه تسهیل کسب و کار	رتبه	واردات				صادرات			
			زمان (ساعت)		هزینه (دلار)		زمان (ساعت)		هزینه (دلار)	
			انطباق اسنادی	انطباق مرزی	انطباق اسنادی	انطباق مرزی	انطباق اسنادی	انطباق مرزی	انطباق اسنادی	انطباق مرزی
آذربایجان	۶۵	۸۳	۳۸	۳۰	۲۰۰	۴۲۳	۳۳	۲۹	۳۰۰	۲۱۴
ایران	۱۲۰	۱۷۰	۲۷۰	۱۴۱	۱۹۷	۶۶۰	۱۵۲	۱۰۱	۱۴۳	۵۶۵

منبع: بانک جهانی

اسناد مورد نیاز برای تجارت با کشور آذربایجان

مطابق آمار بانک جهانی تعداد اسناد مورد نیاز برای صادرات در کشور آذربایجان ۷ سند و برای واردات در آذربایجان ۵ سند است. در جداول ۶ و ۵، این اسناد برای ایران و آذربایجان قابل مشاهده است:

^۳ Ease of doing business index

جدول ۶- اسناد مورد نیاز برای تجارت با آذربایجان	
آذربایجان	
اسناد صادرات	اسناد واردات
سیاهه تجاری	سیاهه تجاری
گواهی مبدا	گواهی مبدا
قرارداد	قرارداد با عرضه کننده کالا
اعلامیه صادرات گمرکی	اعلامیه واردات گمرکی
گواهینامه کیفیت	بارنامه CMR
گواهینامه مربوطه صورت تجارت گیاهان دارویی	-
بارنامه CMR	-

منبع: بانک جهانی

جدول ۷- اسناد مورد نیاز برای تجارت با ایران	
ایران	
اسناد صادرات	اسناد واردات
لیست بسته بندی کالا	بارنامه
سیاهه کالا	سیاهه تجاری
گواهی بیمه	لیست بسته بندی کالا
اعلامیه صادرات گمرکی	گواهینامه مبدا
مجوز صادرات	گواهی استاندارد فنی
گواهینامه مبدا	مجوز واردات
رسید انبار گمرک	گزارش بازرسی
گواهی بازرسی	گواهی بیمه
بارنامه	اعلامیه واردات گمرکی
-	رسید انبار گمرک
-	سفارش حمل بار

منبع: بانک جهانی

۳. تجارت کالا در آذربایجان

۳.۱. روند تجارت کالا در آذربایجان

با توجه به آمارهای مرکز تجارت بین‌المللی (ITC^۴)، کشور آذربایجان در سال ۲۰۱۵ صادراتی به ارزش ۱۱,۳ میلیارد دلار و وارداتی حدود ۹,۲ میلیارد دلار رقم زده است.

^۴ International trade center

معاونت بررسی های اقتصادی

صادرات کشور آذربایجان به شدت به نفت و محصولات نفتی وابسته است، بطوریکه هر ساله سهم قابل توجهی از صادرات این کشور را اقلام نفتی مندرج در فصل ۲۷ کتاب مقررات صادرات و واردات^۵ در برداشته است. طی ۱۰ سال اخیر سهم اقلام فصل ۲۷ از ارزش صادرات آذربایجان، حدود ۸۰ تا ۹۷ درصد در نوسان بوده است.

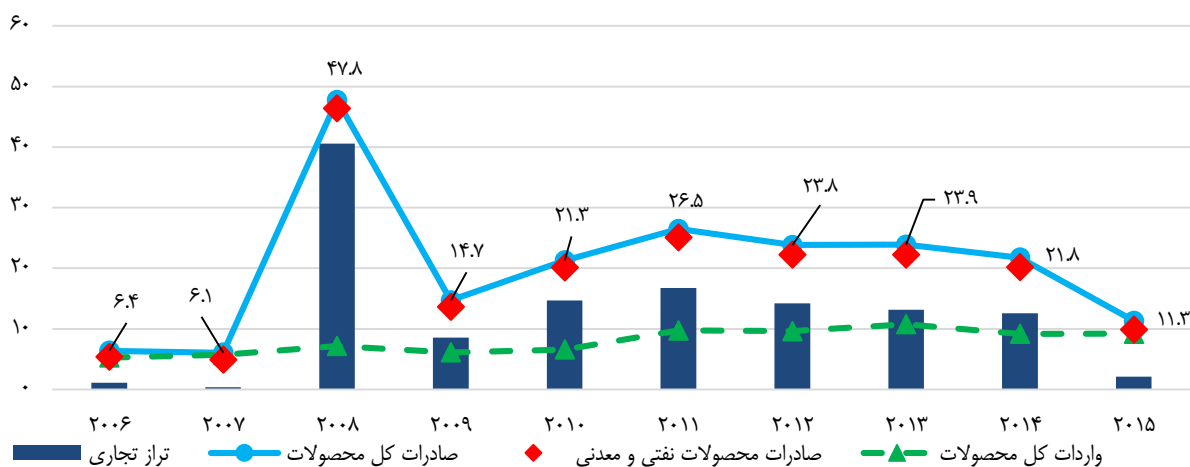
مقایسه روند ده ساله تراز تجاری کشور آذربایجان نشان می‌دهد بیشترین میزان صادرات کشور آذربایجان به میزان ۴۷,۸ میلیارد دلار در سال ۲۰۰۸ رخ داده است که با توجه به ارقام صادرات محصولات نفتی و معدنی، این افزایش ناشی از افزایش صادرات این گروه محصولات در این سال بوده است. مطابق نمودار ۱۲ به طور کلی صادرات کشور آذربایجان بیشتر متکی بر صادرات محصولات نفتی بوده است. در سال ۲۰۰۹ صادرات آذربایجان نسبت به سال ۲۰۰۸ با کاهش حدود ۶۹ درصدی به ۱۴,۷ میلیارد دلار رسید (به علت کاهش ۷۱ درصدی صادرات محصولات نفتی) و پس از آن تا سال ۲۰۱۱ روند صعودی در پیش گرفت. از سال ۲۰۱۳ به بعد، صادرات کشور آذربایجان با کاهش مواجه شد و از ۲۳,۹ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۳ به ۱۱,۳ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۵ رسید. این کاهش ارزشی در صادرات کل که در ادامه کاهش در صادرات نفت این کشور اتفاق افتاده به علت کاهش بهای نفت از اواسط سال ۲۰۱۴ رخ داده است. صادرات کشور آذربایجان در سال ۲۰۱۵ با کاهش ۴۸ درصدی نسبت به سال ۲۰۱۴ روبرو شده است.

بطور کلی واردات کشور آذربایجان همواره از صادرات آن کمتر بوده و تراز تجاری آذربایجان همواره مثبت بوده است. علاوه بر این، متوسط رشد سالانه واردات طی سال های مورد نظر آن برابر با ۶,۴ درصد می‌باشد. واردات آذربایجان طی ده سال اخیر با نوساناتی همراه بوده بطوریکه طی سال های ۲۰۰۶ تا ۲۰۰۸، ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۱ و ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۳ روندی صعودی داشته و در سال های ۲۰۰۹، ۲۰۱۲ و ۲۰۱۴ نسبت به سال قبل خود با کاهش واردات مواجه شده است. در سال ۲۰۱۵ میزان واردات کشور آذربایجان برابر با ۹,۲ میلیارد دلار بوده که نسبت به سال قبل خود تقریباً ثابت مانده است.

تراز تجاری آذربایجان در سال ۲۰۱۵ برابر با ۲,۱ میلیارد دلار بوده که نسبت به سال ۲۰۱۴ (تراز تجاری ۱۲,۶ میلیارد دلاری) با کسری مواجه شده و حدود ۸۳ درصد کاهش یافته است که این امر به علت کاهش شدید صادرات این کشور در این سال و نزدیک شدن ارقام صادرات و واردات در آن سال می باشد.

^۵ کدهای تعرفه ۲۷۰۹، ۲۷۱۰ و ۲۷۱۱ مندرج در فصل ۲۷ کتاب مقررات صادرات و واردات، جزو اقلام نفتی منظور شده اند.

نمودار ۱۲- روند ده ساله صادرات، واردات و تراز تجاری کشور آذربایجان - میلیارد دلار

منبع: مرکز تجارت بین المللی

۳.۲. شرکای تجاری آذربایجان

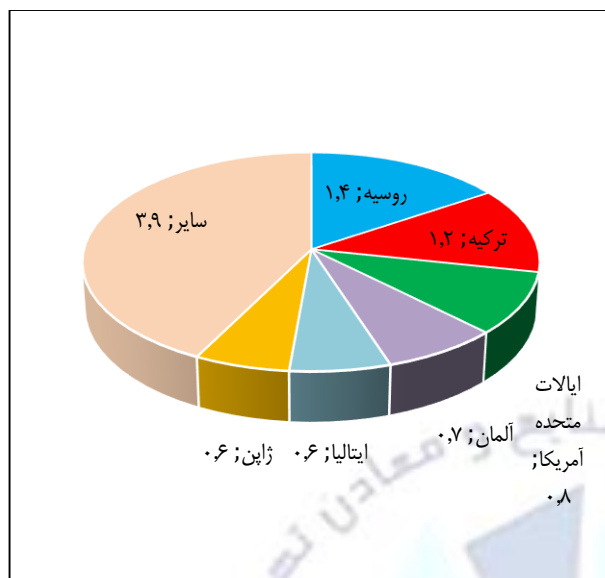
با توجه به آمارهای مرکز تجارت بین المللی، آذربایجان در سال ۲۰۱۵، بیشترین صادرات را به کشور ایتالیا با رقم صادرات ۲,۴ میلیارد دلار (با سهم ۲۱,۳ درصد از ارزش کل صادرات آذربایجان به جهان) داشته است (نمودار ۱۳).

همچنین حدود ۱,۴ میلیارد دلار واردات کشور آذربایجان توسط کشور روسیه تامین شده است (سهم ۱۵,۶ درصدی از کل واردات آذربایجان از جهان). (نمودار ۱۴).

ایران در سال ۲۰۱۵ چهاردهمین مقصد صادراتی کشور آذربایجان و بیستمین کشور از نظر مبدا وارداتی این کشور می باشد.

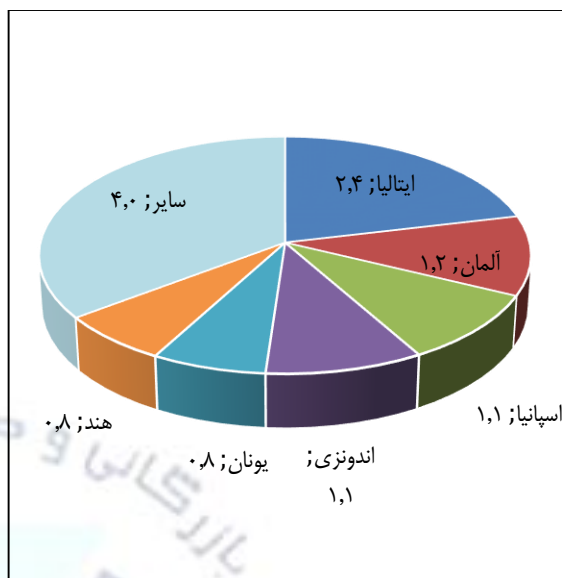
نمودار ۱۳- مبادی عمده وارداتی آذربایجان (میلیارد دلار)

۲۰۱۵

نمودار ۱۴- مقاصد عمده صادراتی آذربایجان (میلیارد دلار)

۲۰۱۵

منبع: مرکز تجارت بین المللی

۳٫۳. تجارت آذربایجان به تفکیک گروه کالایی

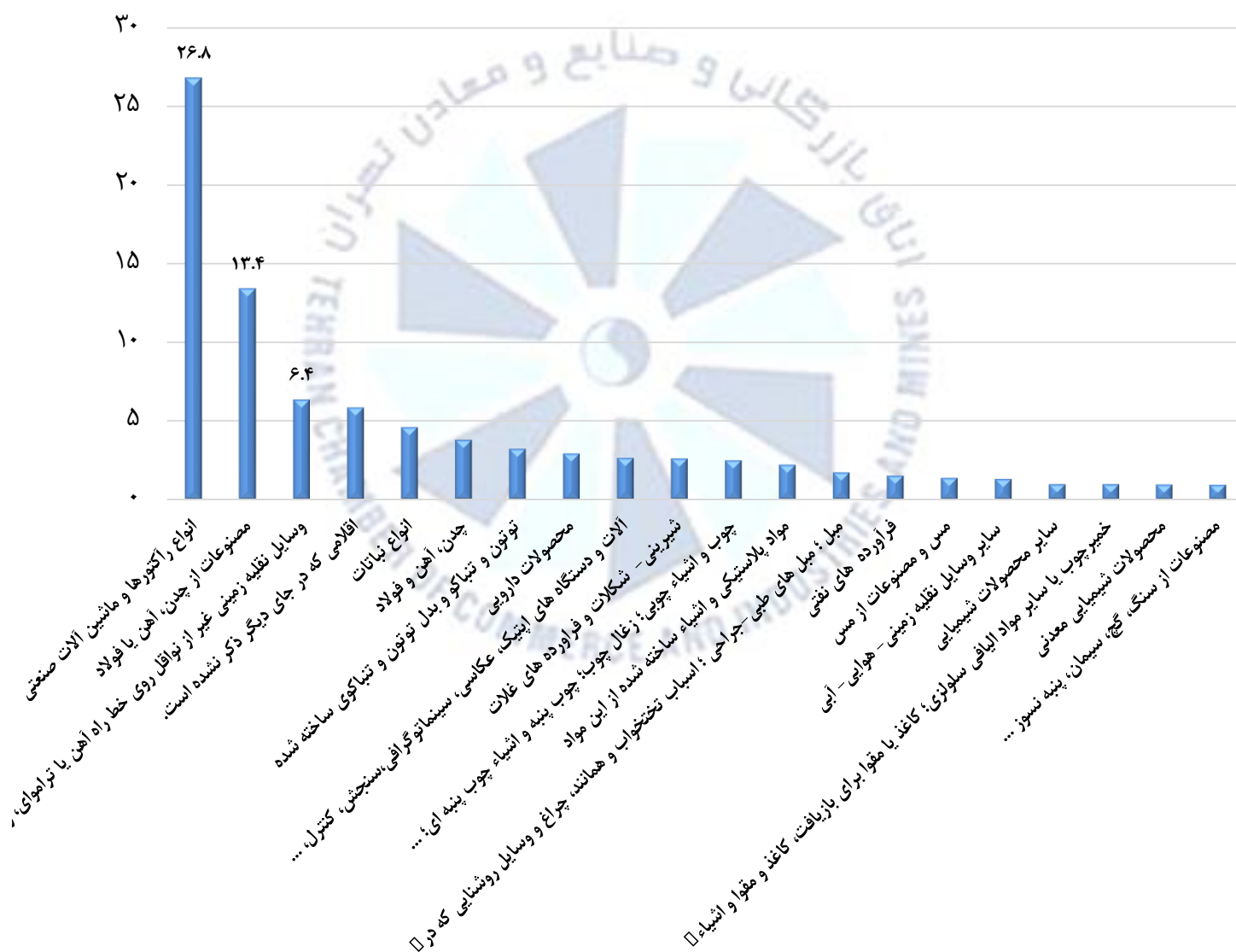
بررسی آمارهای تجارت آذربایجان در سال ۲۰۱۵ نشان می‌دهد که در بین گروه‌های کالایی، بیشترین میزان تجارت (مجموع صادرات و واردات) از نظر ارزشی در سال ۲۰۱۵ متعلق به «فرآورده‌های نفتی» بوده و «انواع راکتورها و ماشین آلات صنعتی» و «مصنوعات از چدن، آهن یا فولاد» در جایگاه بعد از آن قرار دارند.

بیشترین ارزش واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵، مربوط به گروه «انواع راکتورها و ماشین آلات صنعتی» بوده که حدود ۲۷ درصد از ارزش کل واردات آذربایجان از جهان را در سال ۲۰۱۵ به خود اختصاص داده اند. پس از آن، دو گروه کالایی «مصنوعات از چدن، آهن یا فولاد» و «وسایل نقلیه زمینی غیر از نواقل روی خط راه آهن یا تراموای و ...» با سهم به ترتیب ۱۳٫۴ درصد و ۶٫۴ درصد از ارزش کل واردات آذربایجان در سال، در رده‌های بعدی قرار دارند (نمودار ۱۵).

«فرآورده‌های نفتی» گروه کالایی مهم صادراتی آذربایجان به سایر کشورها است که ۸۶٫۷ درصد از ارزش صادرات این کشور به جهان را به خود اختصاص داده است. لذا سایر محصولات صادراتی کشور آذربایجان سهم کمتری از صادرات این کشور را به خود اختصاص داده اند. گروه‌های کالایی انواع نباتات و شیرینی - شکلات و فرآورده‌های غلات با سهم صادرات حدود ۳ درصد و ۲ درصد در رتبه‌های بعدی قرار دارند. به طور کلی در میان گروه‌های کالایی صادراتی کشور آذربایجان ۵ گروه حدود ۹۵ درصد از صادرات این کشور را به خود اختصاص داده اند (نمودار ۱۶).

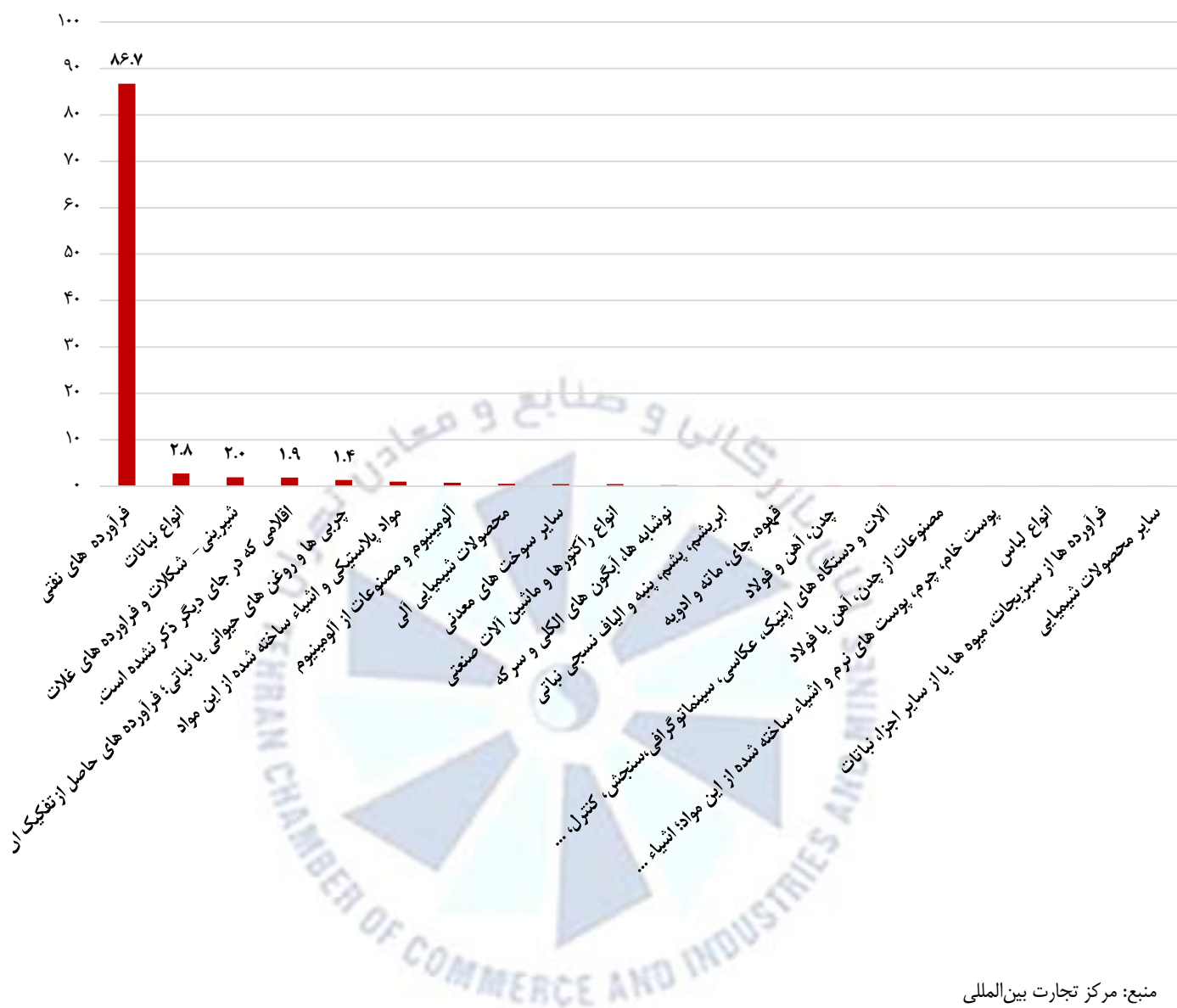
ترکیب تجارت در کشور آذربایجان نشان می‌دهد که این کشور تنها در ۱۱ گروه کالایی صادرات بیشتری نسبت به واردات دارد و در بیشتر گروه‌های کالایی عمده‌تأ وارد کننده است؛ از جمله در گروه‌هایی مانند « قلع و مصنوعات از قلع » که صد در صد واردکننده و در گروه‌های کالایی مانند « نیکل و مصنوعات از نیکل »، « مصنوعات از سنگ، گچ، سیمان، پنبه نسوز ... » و « صابون، مواد آلی تانسیواکتیو، فرآورده‌ها » بیشتر حجم تجارت این کالاها متعلق به واردات آن‌ها است و سهم واردات از تجارت در آن‌ها بیش از سهم صادرات آن است. نمودار ۱۷ ترکیب تجارت آذربایجان را به تفکیک گروه‌های کالایی نشان داده است.

نمودار ۱۵- ۲۰ گروه کالایی عمده وارداتی آذربایجان در سال ۲۰۱۵
(سهم از کل ارزش واردات آذربایجان، درصد)

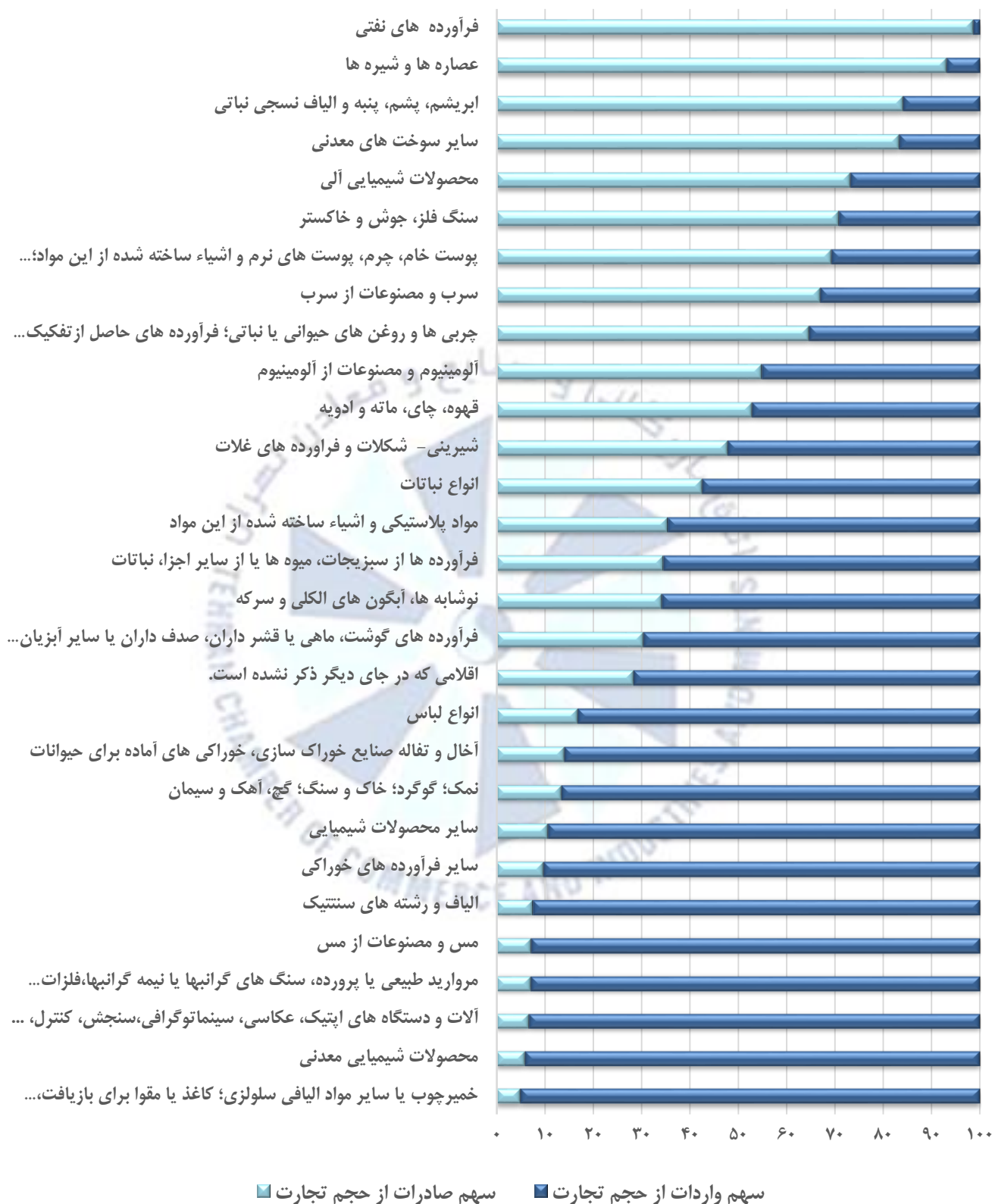

منبع داده ها: مرکز تجارت بین المللی

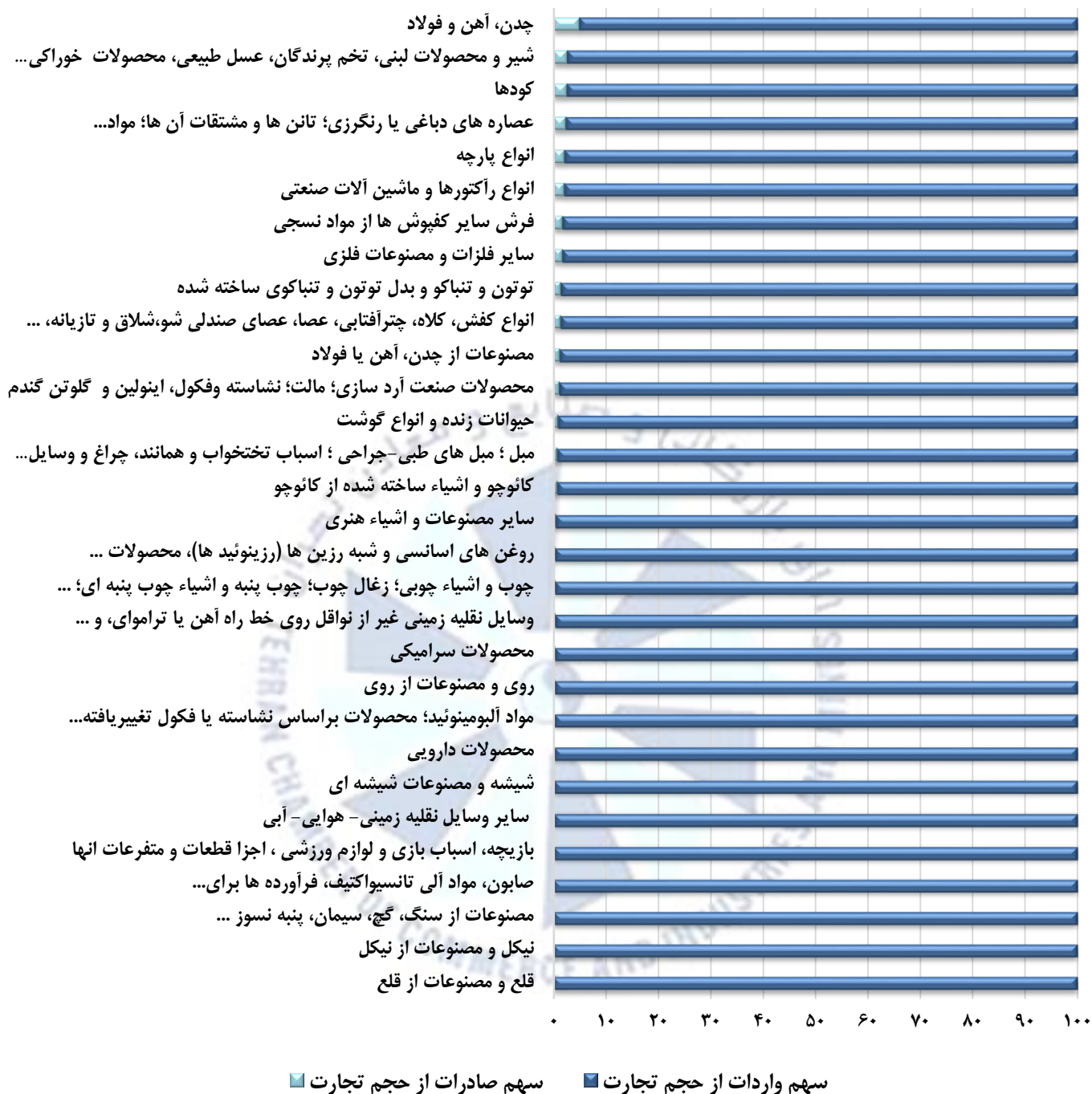
نمودار ۱۶- ۲۰ گروه کالایی عمده صادراتی آذربایجان در سال ۲۰۱۵
(سهم از کل ارزش صادرات آذربایجان، درصد)

نمودار ۱۷- ترکیب تجارت آذربایجان در هر گروه کالایی - سال ۱۳۹۵ (درصد)

نمودار ۱۷- ادامه ترکیب تجارت آذربایجان در هر گروه کالایی - سال ۲۰۱۵ (درصد)

منبع: مرکز تجارت بین المللی

۳,۴. روابط تجاری آذربایجان با ایران

در سال ۱۳۹۵ حدود ۱۱۹۶ ردیف تعرفه هشت رقمی از ایران به کشور آذربایجان صادر شده که از این میان ۶۰۶ ردیف تعرفه مربوط به کالاهایی بودند که در سال ۱۳۹۴ به کشور آذربایجان صادر نشده بودند.

براساس آمارهای گمرک، در چند سال اخیر، حجم تجارت (مجموع ارزش صادرات و واردات کالایی) ایران و آذربایجان کاهش یافته است. در سال ۱۳۸۵ مجموع کل تجارت ایران و آذربایجان حدود ۶۰۵ میلیون دلار بوده و این رقم در سال ۱۳۹۵ به حدود ۴۰۵ میلیون دلار رسیده است (کاهش حدود ۳۳ درصدی). این کاهش در تجارت کل ایران و آذربایجان ناشی از کاهش واردات بوده است.

به طور متوسط از سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵ ارزش صادرات ایران به آذربایجان سالانه حدود ۱ درصد افزایش یافته است اما ارزش واردات ایران از آذربایجان طی این دوره کاهش رشد سالانه ۱۶ درصدی را تجربه کرده است.

ارزش صادرات ایران به آذربایجان از سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۱ روند صعودی در پیش گرفت و از ۳۲۳ میلیون دلار به ۴۹۳ میلیون دلار افزایش یافت اما از سال ۱۳۹۲ روند رشد آن کاهشی شد به طوریکه در سال ۱۳۹۴ با کاهش ۴۶ درصدی ارزش صادرات ایران به آذربایجان، این رقم به کمترین میزان خود در ده ساله اخیر رسید. ارزش صادرات ایران در سال ۱۳۹۱ در بیشترین رقم در ده سال اخیر قرار داشته است. در سال ۱۳۹۵ ارزش صادرات کالایی ایران به ۳۵۸ میلیون دلار رسیده است.

رشد ارزش صادرات ایران به آذربایجان در سال ۱۳۹۵ نسبت به سال ۱۳۹۴ نیز معادل ۵۵ درصد بوده که « گاز طبیعی مایع شده در ظروف یک هزار سانتی متر مکعب و بیشتر» با کد تعرفه ۲۷۱۱۱۱۹۰ بیشترین سهم (۴۴ واحد درصد) را از این رشد داشته است. این کالا در سال ۱۳۹۴ به آذربایجان صادر نشده بود، اما در سال ۱۳۹۵ حدود ۱۰۲,۴ میلیون دلار از این محصول به آذربایجان صادر شده است.

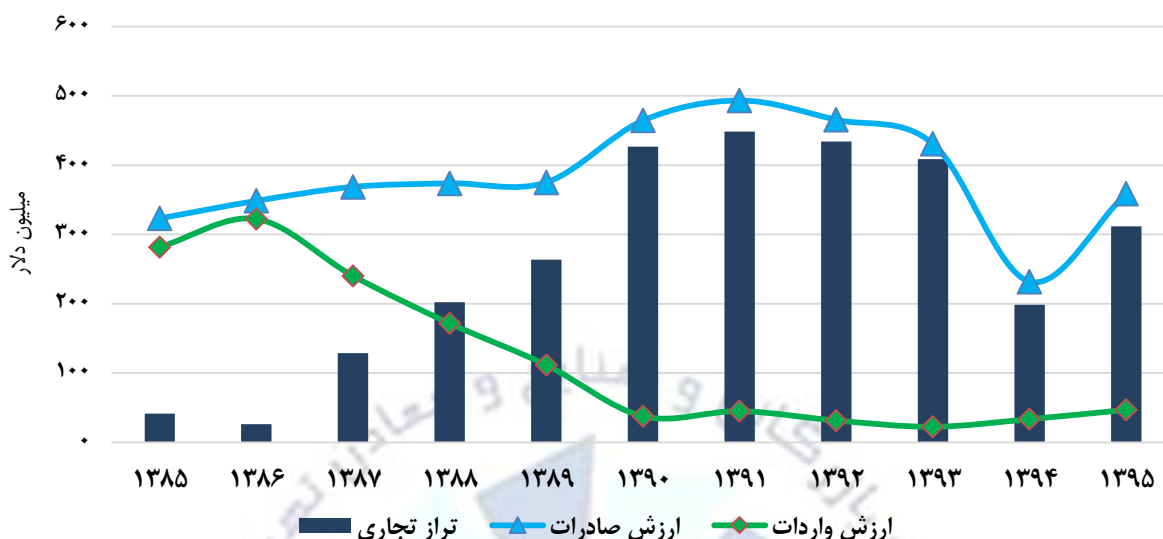
واردات ایران از آذربایجان از سال ۱۳۸۶ روند نزولی با شیب تند در پیش گرفت و از ۲۸۲ میلیون دلار در سال ۱۳۸۶ به رقم ۳۷,۵ میلیون دلار در سال ۱۳۹۰ رسید. در سال ۱۳۹۱ ارزش واردات اندکی افزایش یافت اما در سالهای بعد یعنی سال ۱۳۹۲ و ۱۳۹۳ مجددا شاهد کاهش واردات ایران از آذربایجان بوده ایم به طوریکه در سال ۱۳۹۳ تنها ۲۲ میلیون دلار واردات از کشور آذربایجان به ایران انجام شده بود. در سال های ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵، مجددا ارزش واردات ایران از آذربایجان افزایش یافت به طوریکه در سال ۱۳۹۵، ۴۷ میلیون دلار واردات به ایران انجام شده که رشد ۴۰ درصدی نسبت به سال قبل خود داشت.

تراز تجاری ایران با آذربایجان طی ده سال اخیر همواره مثبت بوده است. از سال ۱۳۸۶ و همزمان با رشد ارزش صادرات به آذربایجان و کاهش واردات ایران از آذربایجان، تراز تجاری ایران و آذربایجان روندی مثبت در پیش گرفت

معاونت بررسی های اقتصادی

و در سال ۱۳۹۱ به بیشترین میزان خود یعنی ۴۴۸ میلیون دلار رسید. در سال ۱۳۹۴ تراز تجاری کاهش یافت که کاهش ارزش صادرات ایران به آذربایجان علت این کاهش بود.

نمودار ۱۸- ارزش تجارت کالایی ایران با آذربایجان طی سال های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵

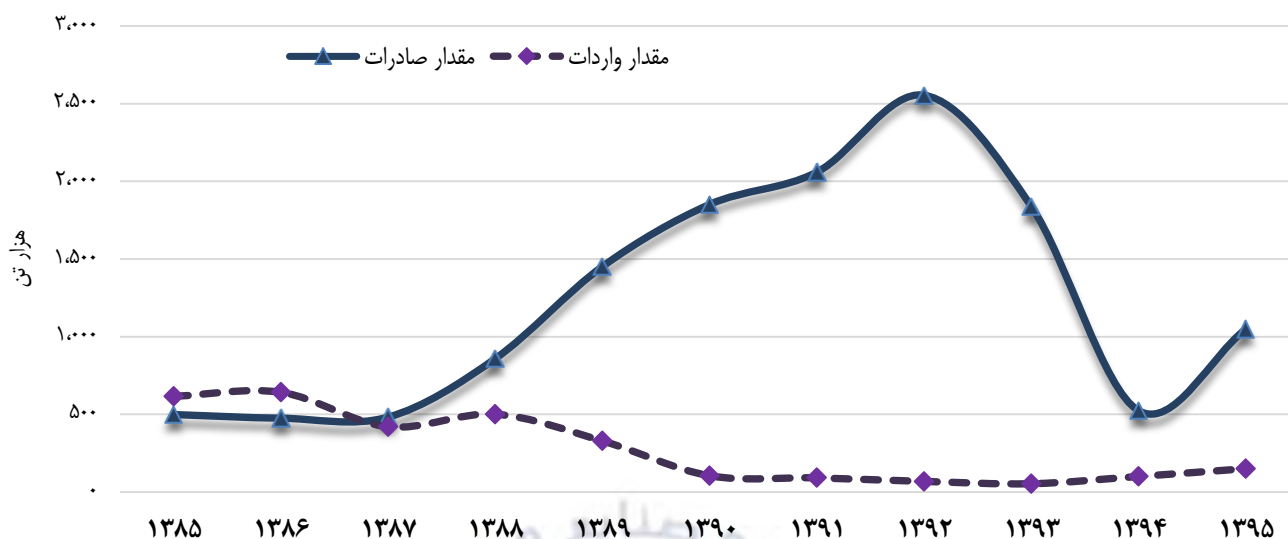

منبع: گمرک ج.ا.ا.

از لحاظ وزنی، در سال های اخیر صادرات ایران به آذربایجان از سال ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۲ با رشد شدیدی همراه بوده و از ۴۷۶ هزار تن به حدود ۲,۵ میلیون تن رسیده است. در سال ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ صادرات ایران به آذربایجان از لحاظ وزنی به ترتیب با کاهش ۲۸ درصدی و ۷۱,۵ درصدی نسبت به سال قبل خود مواجه شده است. اما مجدداً مقدار صادرات در سال ۱۳۹۵ افزایش یافت و به حدود دو برابر مقدار صادرات در سال ۱۳۹۴ رسید. مقدار واردات نیز در طی سال های ۱۳۸۵-۹۵ به طور متوسط سالانه حدود ۱۳ درصد کاهش یافته است.

با نگاهی به جزئیات اقلام صادراتی ایران به آذربایجان می توان گفت، اضافه شدن « گاز طبیعی مایع شده در ظروف یک هزار سانتی متر مکعب و بیشتر » به اقلام صادراتی ایران به آذربایجان در سال ۱۳۹۵ اصلی ترین عامل رشد مقداری صادرات ایران به این کشور (سهم ۷۴ درصدی از رشد صادرات سال ۱۳۹۵) است. « گاز طبیعی مایع شده در ظروف یک هزار سانتی متر مکعب و بیشتر » با کد تعرفه ۲۷۱۱۱۹۰ که به نسبت از وزن بالایی برخوردار است (۳۸۸ هزار تن)، این کالا در سال ۱۳۹۴ در فهرست اقلام صادراتی ایران به آذربایجان وجود نداشت اما در سال ۱۳۹۵ از ایران به آذربایجان صادر شده و سهمی حدود ۳۷ درصد از وزن کل صادرات ایران به آذربایجان را از آن خود کرده است.

نمودار ۱۹- مقدار تجارت ایران با آذربایجان طی سال های ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۵

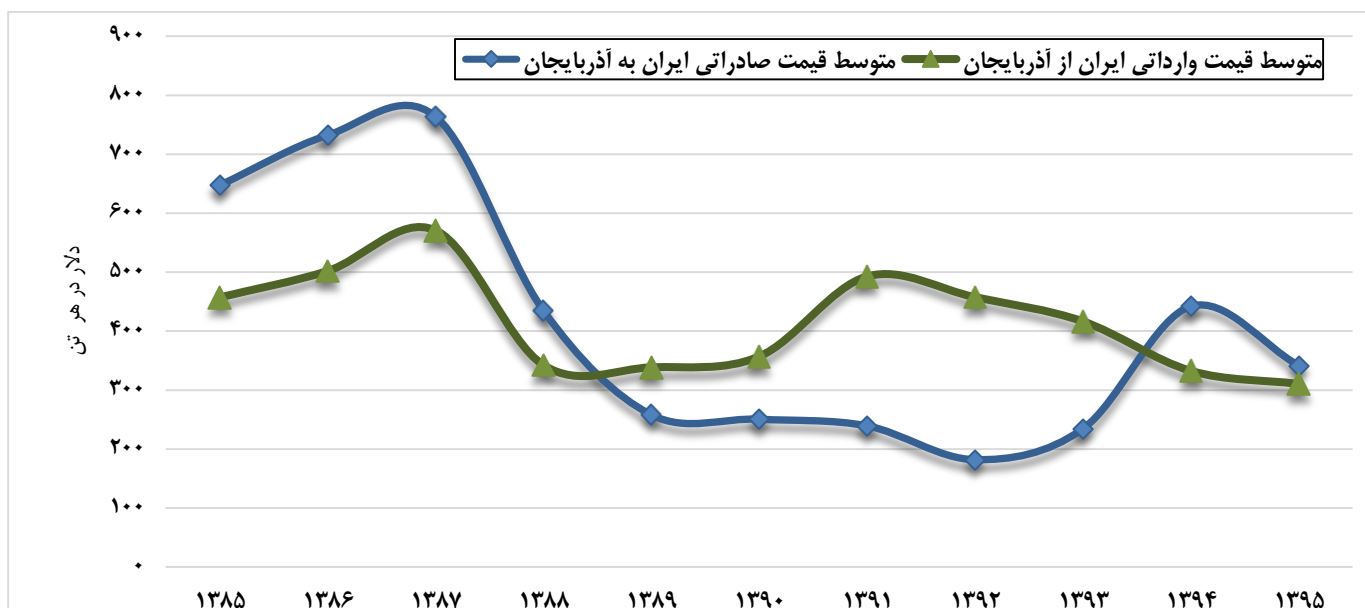

منبع: گمرک ج.ا.ا

متوسط قیمت اقلام صادراتی ایران به آذربایجان طی ده سال گذشته نوساناتی داشته است به طوریکه تا سال ۱۳۸۷ روند قیمت صادراتی ایران به آذربایجان صعودی بوده اما از سال ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۲ روند نزولی در پیش گرفت. سال ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ متوسط قیمت صادراتی ایران به این کشور اندکی افزایش یافت اما مجدداً در سال ۱۳۹۵ با کاهش حدود ۲۳ درصدی نسبت به سال قبل آن به ۳۴۲ دلار به ازای هر تن رسید متوسط قیمت اقلام وارداتی ایران از آذربایجان نیز طی سال های مورد بررسی نوسانات زیادی داشته و در برخی سال ها کاهش و در برخی سال ها افزایش یافته است اما از سال ۱۳۹۱ این روند به طور متوالی کاهشی بوده است. در سال ۱۳۹۵ متوسط قیمت اقلام وارداتی ایران از آذربایجان با حدود ۷ درصد کاهش نسبت به سال ۱۳۹۴ به ۳۱۱ دلار به ازای هر تن رسید.

از میان اقلام صادراتی ایران به آذربایجان در سال ۱۳۹۵ و ۱۳۹۴، بیشترین رشد قیمت را «افزودنیهای آماده برای سیمان، ملات، بتون» با کد تعرفه ۳۸۲۴۴۰۰۰ داشته است. در بین اقلام وارداتی ایران از آذربایجان نیز بیشترین رشد قیمت طی دو سال ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵ مربوط به «کنترل دور موتور Inverter» با کد تعرفه ۸۵۰۴۴۰۵۰ می باشد.

نمودار ۲۰- متوسط قیمت صادراتی و وارداتی ایران و آذربایجان

منبع: گمرک ج.ا.

۳,۵. گروه های کالایی عمده صادرات ایران به آذربایجان

جدول ۴ فهرست ۲۰ گروه کالایی که ایران در سال ۱۳۹۵، بیشترین صادرات را از آن ها به کشور آذربایجان داشته نشان می دهد. «فرآورده های نفتی» در سال ۱۳۹۵، بیشترین مقدار صادرات ایران به آذربایجان را از نظر ارزش صادراتی (۱۰۵ میلیون دلار) به خود اختصاص داده اند. پس از آن «مواد پلاستیکی و اشیاء ساخته شده از این مواد» و «انواع نباتات» در رده های دوم و سوم قرار دارند.

جدول ۸- فهرست ۲۰ گروه کالایی با بیشترین ارزش صادرات ایران به آذربایجان در سال ۱۳۹۵- میلیون دلار

رتبه	شرح گروه کالایی	ارزش صادرات	رتبه	شرح گروه کالایی	ارزش صادرات
۱	فرآورده های نفتی	۱۰۵.۱	۱۱	محصولات شیمیایی معدنی	۶.۷
۲	مواد پلاستیکی و اشیاء ساخته شده از این مواد	۹۰.۹	۱۲	انواع کفش، کلاه، چترآفتابی، عصا، عصای صندلی شو، شلاق و تازیانه،	۶.۵
۳	انواع نباتات	۳۰.۶	۱۳	انواع راکتورها و ماشین آلات صنعتی	۵.۸
۴	محصولات سرامیکی	۱۲.۹	۱۴	صابون، مواد آلی تانسوآکتیف، فرآورده ها برای...	۴.۶
۵	شیشه و مصنوعات شیشه ای	۱۱.۴	۱۵	انواع پارچه	۳.۸
۶	سایر محصولات شیمیایی	۱۱.۱	۱۶	مصنوعات از چدن، آهن یا فولاد	۳.۲
۷	شیرینی - شکلات و فرآورده های غلات	۹.۴	۱۷	الیاف و رشته های سنتتیک	۳.۰
۸	نمک؛ گوگرد؛ خاک و سنگ؛ گچ، آهک و سیمان	۹.۲	۱۸	محصولات شیمیایی آلی	۲.۸
۹	انواع لباس	۷.۸	۱۹	فرآورده ها از سبزیجات، میوه ها یا از سایر اجزاء نباتات	۲.۴
۱۰	مصنوعات از سنگ، گچ، سیمان، پنبه نسوز ...	۷.۳	۲۰	عصاره های دباغی یا رنگرزی؛ تانن ها و مشتقات آن ها؛ مواد...	۲.۴

منبع: گمرک ج.ا.

۳,۶. پتانسیل های صادراتی ایران به آذربایجان

طبق آمارهای مرکز تجارت بین المللی، تعداد کل ردیف های تعرفه ۶ رقمی وارد شده توسط کشور آذربایجان در سال ۲۰۱۵ بالغ بر ۳۵۷۵ ردیف بوده که ۲۷۴ ردیف از آن ها سهمی ۸۰ درصدی ارزش واردات این کشور را تشکیل می دهند. مقایسه این اقلام با اقلام صادراتی ایران به آذربایجان براساس آمارهای گمرک نشان می دهد از میان کل تعرفه های شش رقمی وارد شده به کشور آذربایجان، سابقه صادراتی ۸۲۸ ردیف تعرفه از ایران به آذربایجان در سال ۱۳۹۵ وجود داشته است. همچنین از بین ردیف های تعرفه وارداتی آذربایجان در سال ۲۰۱۵ که ایران نتوانسته در سال ۱۳۹۵ آن ها را به این کشور صادر کند، ایران در ۱۵۷۲ ردیف تعرفه دارای پتانسیل صادراتی بوده است. (جدول ۷ و ۸)

جدول ۹- تعداد اقلام وارداتی آذربایجان بر حسب ردیف های تعرفه ۶ رقمی در سال ۲۰۱۵	
۳۵۷۵ ردیف تعرفه	کل تعداد ردیف های تعرفه
۸۲۸ ردیف تعرفه	تعداد ردیف های تعرفه که ایران نیز آن ها را در سال ۱۳۹۵ به آذربایجان صادر کرده است
۱۵۷۲ ردیف تعرفه	تعداد ردیف های تعرفه که ایران آن ها را به آذربایجان صادر نکرده اما در آن ها پتانسیل صادراتی داشته است

منبع: محاسبات بر اساس اطلاعات مرکز تجارت بین المللی و گمرک ج.ا.ا.

جدول ۱۰- تعداد اقلام عمده وارداتی آذربایجان (با سهم ۸۰ درصد از ارزش واردات آذربایجان) بر حسب کدهای تعرفه ۶ رقمی در سال ۲۰۱۵	
۲۷۴ ردیف تعرفه	تعداد ردیف های تعرفه
۱۰۸ ردیف تعرفه	تعداد ردیف های تعرفه که ایران نیز آن ها را در سال ۱۳۹۵ به آذربایجان صادر کرده است
۱۲۳ ردیف تعرفه	تعداد ردیف های تعرفه که ایران آن ها را به آذربایجان صادر نکرده اما در آن ها پتانسیل صادراتی داشته است

منبع: محاسبات بر اساس اطلاعات مرکز تجارت بین المللی و گمرک ج.ا.ا.

۳,۷. مهم ترین کالاهای وارداتی آذربایجان و صادرات ایران در آن ها

همانطور که در بالا اشاره شد از میان ۳۵۷۵ ردیف تعرفه شش رقمی که کشور آذربایجان در سال ۲۰۱۵ وارد کرده است، کشور ایران در ۸۲۸ ردیف تعرفه آن، دارای سابقه صادرات به آذربایجان بوده است.

فهرست ۱۰۰ ردیف عمده وارداتی آذربایجان، که ایران سابقه صادراتی آن ها به این کشور را داشته در جدول ۹ آمده است. با بررسی هر کدام از این کدهای تعرفه می توان دریافت که ایران چه سهمی از واردات آذربایجان را داشته است. به عنوان مثال آذربایجان در سال ۲۰۱۵ معادل ۲۲۸ میلیون دلار از "سایر داروهای متشکل از محصولات مخلوط شده یا نشده برای مصارف درمان یا پیشگیری از بیماری، عرضه شده به شکل مقادیر معین (از جمله آنهایی که از طریق عبور از پوست تجویز شده اند) یا به صورت بسته بندی برای خرده فروشی" با کد تعرفه ۳۰۰۴۹۰ وارد کرده است که حدود ۱۱۰ هزار دلار آن از ایران تامین شده است. با توجه به اینکه ایران در واردات آذربایجان در این کد تعرفه سهم

معاونت بررسی های اقتصادی

ناچیزی داشته باید بررسی شود که با وجود نیاز بالای آذربایجان به این کالا، چرا ایران بازار بزرگتری از این کالا را در کشور آذربایجان از آن خود نمی کند!

جدول ۱۰ نیز فهرست ۱۰۰ قلم کالای عمده وارداتی آذربایجان در سال ۲۰۱۵ را نشان می دهد که با وجود اینکه ایران در سال ۱۳۹۵ صادراتی از آن ها به کشور آذربایجان نداشته، اما پتانسیل صادراتی آن از ایران به سایر کشورها وجود داشته است. از این رو باید بررسی شود که با وجود نیاز بالای آذربایجان به واردات این اقلام و پتانسیل ایران در صادرات آن کالا به جهان، چرا ایران بازار آذربایجان را در این کالاها نادیده گرفته است؟

به عنوان مثال، آذربایجان در سال ۲۰۱۵ وارداتی حدود ۱۰۴ میلیون دلار از « میله و پروفیل از آلیاژهای مس براساس مس - روی (برنج) » با کد تعرفه ۷۴۰۷۲۱ داشته است. ایران نیز با اینکه در سال ۱۳۹۵ معادل ۱,۸ میلیارد دلار این کالا را به سایر کشورها صادر کرده، اما صادراتی به آذربایجان نداشته است.

معاونت بررسی های اقتصادی

جدول ۱۱ - فهرست ۱۰۰ قلم کالای عمده وارداتی آذربایجان در سال ۲۰۱۵ که براساس آمار گمرک، در سال ۱۳۹۵ ایران سابقه صادراتی آن ها به آذربایجان را داشته است^۶ (هزار دلار-درصد)

کد تعرفه	شرح تعرفه	واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۴	واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵	سهم کالا از کل واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵	رشد واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵ نسبت به ۲۰۱۴	ارزش صادرات ایران به آذربایجان در سال ۱۳۹۵ (بر اساس آمارهای گمرک)
۲۴۰۲۲۰	سیگار حاوی توتون	۳۹۰،۰۰۹	۲۸۷،۱۹۱	۳.۱	-۲۶.۴	۴.۵
۳۰۰۴۹۰	سایر داروهای (باستثنای محصولات شماره ۳۰۰۲، ۳۰۰۵ یا ۳۰۰۶) متشکل از محصولات مخلوط شده یا نشده برای مصارف درمان یا پیشگیری از بیماری، عرضه شده به شکل مقادیر معین (از جمله آنهایی که از طریق عبور از پوست تجویز شده‌اند) یا به صورت بسته‌بندی برای خرده‌فروشی	۱۹۴،۰۰۷	۲۲۸،۳۴۲	۲.۵	۱۷.۷	۱۰۵.۳
۸۴۸۱۸۰	سایر انواع شیر و وسایل همانند برای لوله، دیگ آب گرم یا بخار، منبع، بشکه یا همانند، همچنین شیرهای تقلیل فشار و شیرهای کنترل شونده به وسیله ترموستات	۸۴،۴۷۴	۱۹۲،۴۱۱	۲.۱	۱۲۷.۸	۸.۲
۸۷۰۳۳۳	اتومبیل سواری و سایر وسایل نقلیه موتوری با حجم سیلندر بیش از ۱۵۰۰ سی سی که از ۲۰۰۰ سیسی بیشتر نباشد.	۲۸۹،۶۲۶	۱۵۲،۹۱۲	۱.۷	-۴۷.۲	۲۵.۸
۷۳۰۸۹۰	اسکلت فلزی و اجزاء و قطعات آن (مثلاً، پل و قطعات پل، دريچه مهار آب، برج، منجنیق، پایه، ستون، سقفی، سوله، در و پنجره و چارچوب آنها، دوره و آستانه در، پشت دری، نرده) از چدن، آهن یا از فولاد؛ باستثنای ساختمان‌های پیش‌ساخته شماره ۹۴۰۶	۷۵،۰۳۳	۱۳۵،۰۷۷	۱.۵	۸۰	۷۰۹.۷
۸۴۳۱۴۳	قطعات ماشین‌آلات سوراخ کردن زمین یا چاه کندن مشمول شماره فرعی ۸۴۳۰۴۱ یا ۸۴۳۰۴۹	۱۹۴،۷۶۱	۱۲۸،۲۷۱	۱.۴	-۳۴.۱	۴۷.۷
۲۷۱۰۱۹	سایر(نفت و روغن های حاصل از مواد معدنی قیری غیر خام)	۷۰،۹۱۶	۹۷،۸۳۱	۱.۱	۳۸.۰	۳۷۲.۳
۷۳۳۶۹۰	مصنوعات دیگر از آهن یا از فولاد به جز محصولات ریخته گری و یا محصولات از آهن یا مفتول فولاد	۶۱،۳۰۷	۷۳،۹۴۴	۰.۸	۲۰.۶	۳۲۸.۸
۷۲۱۴۹۹	سایر میلیه ها از آهن یا فولاد غیرمزوج آهنگری شده، گرم نورد شده یا گرم کشیده شده	۶۸،۵۸۵	۷۰،۶۶۰	۰.۸	۳.۰	۰.۸
۸۴۱۴۸۰	سایر تلمبه‌های هوا با خلاء، کمپرسورهای هوا یا سایر گازها و بادزن‌ها، کلاهک‌های (Hoods) تسویه یا تخلیه هوا توام با بادزن حتی مجهز به فیلتر	۱۸۶،۶۶۹	۶۳،۸۲۸	۰.۷	-۶۵.۸	۱.۸
۸۵۳۷۱۰	تابلو، پانل، کنسول، میز، کابینت و سایر تکیه‌گاهها، مجهز به دو یا چند دستگاه شماره ۳۵ یا ۸۵ یا ۳۶ یا ۸۵، برای کنترل الکتریکی یا توزیع برق، همچنین آنهایی که با آلات یا دستگاههای فصل ۹۰ توأم شده‌اند، و دستگاههای	۴۳،۱۱۸	۶۳،۱۳۵	۰.۷	۴۶.۴	۳.۰

^۶ آمارهای واردات آذربایجان مربوط به سال ۲۰۱۵ بوده و از منبع مرکز تجارت بین‌المللی استخراج شده اما آمارهای صادرات ایران مربوط به سال ۱۳۹۵ و براساس آمار گمرک جمهوری اسلامی ایران محاسبه شده است. بر این اساس به دلیل تفاوت منابع آماری این دو کشور ممکن است برخی تناقض‌هایی در آمارها مشاهده شود.

جدول ۱۱ - فهرست ۱۰۰ قلم کالای عمده وارداتی آذربایجان در سال ۲۰۱۵ که براساس آمار گمرک، در سال ۱۳۹۵ ایران سابقه صادراتی آن ها به آذربایجان را داشته است^۶ (هزار دلار-درصد)

کد تعرفه	شرح تعرفه	واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۴	واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵	سهم کالا از کل واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵	رشد واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵ نسبت به ۲۰۱۴	ارزش صادرات ایران به آذربایجان در سال ۱۳۹۵ (بر اساس آمارهای گمرک)
	کنترل شماره‌ای، غیر از دستگاههای قطع و تغییر ارتباط (برای ولتاژ حداکثر ۱۰۰۰ ولت)					
۸۴۷۹۸۹	سایر ماشین‌ها و دستگاههای مکانیکی با کار خاص که در جای دیگر این فصل گفته نشده یا مشمول شماره‌های دیگر این فصل نباشد	۳۶،۷۷۸	۵۵،۱۶۷	۰.۶	۵۰.۰	۷۹.۲
۳۴۰۲۲۰	فرآورده های بسته بندی برای شستشو برای خرده فروشی	۵۶،۳۷۳	۴۷،۹۴۱	۰.۵	-۱۵.۰	۲۱۷۹.۲
۸۴۱۳۷۰	سایر تلمبه‌های گریز از مرکز	۱۹،۹۷۳	۴۵،۱۵۱	۰.۵	۱۲۶.۱	۳۰.۹
۷۳۰۶۹۰	سایر لوله ها و پروفیل های توخالی از آهن یا فولاد	۱۰،۸۸۴	۴۱،۷۸۳	۰.۵	۲۸۳.۹	۶۱.۱
۲۷۱۰۱۲	روغن های سبک و فرآورده ها که نود درصد یا بیشتر حجمشان طبق متد ASTM در ۲۱۰ درجه سانتیگراد تقطیر شوند.	۲۱۵،۴۰۵	۴۰،۸۱۸	۰.۴	-۸۱.۱	۲۳۶۰.۲
۳۸۲۴۹۰	سایر چسباننده‌های آماده برای قالب‌ها یا مغزی قالب‌های ریخته‌گری؛ محصولات شیمیایی و فرآورده‌های صنایع شیمیایی یا صنایع وابسته (از جمله فرآورده‌های متشکل از مخلوط محصولات طبیعی)، که در جای دیگر گفته نشده و مشمول شماره دیگر تعرفه نشده باشد.	۴۰،۷۷۷	۳۷،۸۹۲	۰.۴	-۷.۱	۱.۰
۹۴۰۳۶۰	سایر میل های چوبی	۴۶،۹۹۷	۳۵،۲۲۹	۰.۴	-۲۵.۰	۴.۵
۳۹۰۱۲۰	پلی اتیلن با وزن (چگالی) مخصوص ۰.۹۴ یا بیشتر	۴۱،۴۲۰	۳۵،۰۰۳	۰.۴	-۱۵.۵	۱۹۵۰۵.۰
۷۲۱۴۲۰	سایر میله‌ها از آهن یا از فولادهای غیر ممزوج فقط آهنگری شده، دارای دندانه، برآمدگی، گودی یا سایر تغییر شکل یافتگی‌هایی باشند که در فرآیند نورد حاصل شده یا بعد از نورد تاب داده شده‌اند.	۱۰،۰۰۹	۳۴،۴۵۰	۰.۴	۲۴۴.۲	۱۸.۴
۸۵۰۴۴۰	مبدل های استاتیک برقی	۱۶،۵۵۳	۳۳،۵۰۳	۰.۴	۱۰۲.۴	۰.۴
۹۴۰۵۴۰	چراغ سیالیتیک برای عمل جراحی	۸،۸۴۴	۳۲،۵۴۶	۰.۴	۲۶۸.۰	۲۵.۳
۸۴۷۹۹۰	اجزا و قطعات ماشین و دستگاه های مکانیکی با کار خاص	۱۰،۱۸۲	۳۱،۳۰۵	۰.۳	۲۰۷.۵	۰.۵
۹۰۱۸۹۰	سایر آلات و وسایل مورد استفاده در علوم پزشکی، جراحی، دندانپزشکی	۴۵،۰۱۰	۳۰،۲۳۹	۰.۳	-۳۲.۸	۱۲.۷
۷۶۱۰۹۰	اسکلت فلزی و قطعات آن (مثلاً، پل و قطعات پل، برج، منجنیق، پایه، ستون، سقفی، سوله، در و پنجره و چارچوب آنها، دوره و آستانه در، نرده)، از آلومینیوم باستثنای ساختمان‌های پیش‌ساخته شماره ۰۶، ۹۴، صفحه، میله، پروفیل، لوله و همانند از آلومینیوم، آماده شده به منظور استفاده در ساختمان	۱۱،۸۸۱	۲۹،۹۶۶	۰.۳	۱۵۲.۲	۹.۲

جدول ۱۱ - فهرست ۱۰۰ قلم کالای عمده وارداتی آذربایجان در سال ۲۰۱۵ که براساس آمار گمرک، در سال ۱۳۹۵ ایران سابقه صادراتی آن ها به آذربایجان را داشته است^۶ (هزار دلار-درصد)

کد تعرفه	شرح تعرفه	واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۴	واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵	سهم کالا از کل واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵	رشد واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵ نسبت به ۲۰۱۴	ارزش صادرات ایران به آذربایجان در سال ۱۳۹۵ (بر اساس آمارهای گمرک)
۹۶۱۹۰۰	حوله های بهداشتی و تامپون ها، پوشک و پوشک کامل بچه و اشیاء مشابه از هر جنس	۲۹،۲۳۳	۲۹،۴۷۳	۰.۳	۰.۸	۳۱۲.۳
۸۴۱۹۵۰	ماشین آلات، مجموعه ماشین آلات یا تجهیزات آزمایشگاهی، حتی آن هایی که با برق گرم می شوند	۸،۸۳۹	۲۸،۱۰۴	۰.۳	۲۱۸.۰	۱۲.۲
۱۸۰۶۹۰	سایر شکلات و سایر فرآورده های خوراکی دارای کاکائو	۳۴،۲۰۷	۲۷،۰۶۸	۰.۳	-۲۰.۹	۲۱۸۰.۵
۸۵۳۶۹۰	سایر دستگاه های الکتریکی برای سوئیچینگ یا مدارهای الکتریکی محافظ یا برای برقراری اتصالات (Connections) به یا در مدارهای الکتریکی	۱۳،۸۳۷	۲۶،۹۷۹	۰.۳	۹۵.۰	۱۵.۶
۲۲۰۲۱۰	آب های معدنی و آب های گازدار شده که به آنها قند یا سایر مواد شیرین کننده یا خوشبوکننده اضافه شده باشد	۲۹،۹۸۲	۲۶،۷۴۸	۰.۳	-۱۰.۸	۶.۰
۴۴۱۰۱۱	تخته از خرده ریز چوب	۳۰،۳۸۹	۲۵،۲۷۴	۰.۳	-۱۶.۸	۱.۳
۷۳۰۹۰۰	مخزن، منبع (Tank)، بشکه و ظروف همانند برای هر گونه مواد (باستثنای گازهای فشرده یا مایع شده)، از چدن، آهن یا از فولاد، با گنجایش بیش از ۳۰۰ لیتر، بدون دستگاه های مکانیکی یا حرارتی، حتی با پوشش داخلی یا پوشش عایق حرارت	۱۰،۸۷۴	۲۳،۸۶۵	۰.۳	۱۱۹.۵	۷۸.۹
۶۹۰۸۹۰	سایر هارگوش و لوح برای فرش یا روکش کردن اجاق یا دیوار، ورنی زده یا لعاب زده، از سرامیک؛ مکعب بزرگ و کوچک و همانند برای موزاییک کاری، ورنی زده یا لعاب زده، از سرامیک، حتی روی تکیه گاه	۲۹،۰۸۵	۲۲،۷۲۰	۰.۲	-۲۱.۹	۷۱۱۵.۱
۱۷۰۴۹۰	سایر شیرینی (همچنین شکلات سفید) بدون کاکائو	۲۸،۴۰۴	۲۲،۷۱۳	۰.۲	-۲۰.۰	۴۰۰۹.۵
۷۰۱۰۹۰	سایر قراچه، بطری، فلاسک (Flask)، ظرف دهان گشاد، کوزه (Pot) لوله جای قرص، آمپول و سایر ظروف از شیشه، برای نقل و انتقال یا بسته بندی کالا؛ ظروف دهان گشاد برای محافظت؛ درپوش (Stopper)، سرپوش و سایر در پوش ها (Clousures)، از شیشه	۲۸،۸۳۵	۲۱،۹۹۰	۰.۲	-۲۳.۷	۱۲۵.۲
۸۴۲۸۱۰	آسانسور و چرخ های بالا کننده محفظه دار	۲۹،۵۸۶	۲۱،۸۹۴	۰.۲	-۲۶.۰	۱۸.۰
۲۵۲۳۳۹	سایر سیمان های هیدرولیک (پرتلند) (همچنین سیمان های پودرنشده معروف به «کلینکر»)، حتی رنگ شده	۴۵،۱۱۰	۲۱،۸۰۹	۰.۲	-۵۱.۷	۱۸۵۶.۱
۸۴۱۹۹۰	سایر ماشین آلات، مجموعه ماشین آلات (Plant) یا تجهیزات آزمایشگاهی، حتی آن هایی که با برق گرم می شوند (باستثنای کوره ها و فرها (Ovens) و سایر ادوات مشمول شماره	۴،۷۷۲	۲۱،۴۷۳	۰.۲	۳۵۰.۰	۱.۵
۷۳۰۸۳۰	در و پنجره و چارچوب آن ها و دوره و آستانه در	۶،۸۲۷	۲۰،۶۱۳	۰.۲	۲۰۱.۹	۱۵۲.۰
۷۳۱۸۱۵	سایر پیچ ها و پیچ های مهره خور حتی با مهره ها یا واشرهای مربوطه	۷،۸۰۶	۲۰،۵۸۶	۰.۲	۱۶۳.۷	۲.۰

معاونت بررسی های اقتصادی

جدول ۱۱ - فهرست ۱۰۰ قلم کالای عمده وارداتی آذربایجان در سال ۲۰۱۵ که براساس آمار گمرک، در سال ۱۳۹۵ ایران سابقه صادراتی آن ها به آذربایجان را داشته است^۶ (هزار دلار-درصد)

کد تعرفه	شرح تعرفه	واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۴	واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵	سهم کالا از کل واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵	رشد واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵ نسبت به ۲۰۱۴	ارزش صادرات ایران به آذربایجان در سال ۱۳۹۵ (بر اساس آمارهای گمرک)
۶۸۰۲۹۱	سنگ مرمر تراورتن و رخام	۸۰۰۲۳	۲۰۰۵۸۴	۰.۲	۱۵۶.۶	۷.۹
۸۷۰۸۹۹	سایر اجزا و قطعات وسایل نقلیه موتوری مشمول تعرفه ۸۷۰۱ تا ۸۷۰۵	۲۶۰۲۴۴	۲۰۰۱۷۹	۰.۲	-۲۳.۱	۳۷.۴
۲۱۰۶۹۰	سایر فرآورده های غذایی که درجای دیگری گفته نشده و مشمول شماره دیگر تعرفه نشده باشد	۱۲۰۶۱۷	۱۹۰۲۷۱	۰.۲	۵۲.۷	۳۱.۰
۸۵۳۷۲۰	تابلو، پانل، کنسول، میز، کابینت و سایر تکیه گاهها، مجهز به دو یا چند دستگاه شماره ۳۵ یا ۸۵ یا ۳۶ یا ۸۵، برای کنترل الکتریکی یا توزیع برق	۱۲۰۲۷۶	۱۸۰۸۵۶	۰.۲	۵۳.۶	۱.۰
۸۴۸۱۴۰	انواع شیر و وسایل همانند برای لوله، دیگ آب گرم یا بخار، منبع، بشکه یا همانند، همچنین شیرهای تقلیل فشار و شیرهای کنترل شونده به وسیله ترموستات	۲۰۰۷۶۹	۱۸۰۵۶۰	۰.۲	-۱۰.۶	۲.۴
۰۴۰۵۱۰	کره	۱۹۰۲۸۵	۱۸۰۳۴۸	۰.۲	-۴.۹	۶.۹
۷۳۰۸۴۰	تکیه گاه و لوازم مشابه برای چوب بست زدن، پشت دری ساختن، شمع زدن یا حائل قراردادن	۲۷۰۴۸۰	۱۷۰۲۶۶	۰.۲	-۳۷.۲	۱۵۳.۶
۸۴۲۱۲۱	ماشین آلات و دستگاه ها برای از صافی گذراندن یا تصفیه کردن مایعات یا گازها.	۵۰۹۲۵	۱۷۰۱۳۶	۰.۲	۱۸۹.۲	۶.۹
۳۹۰۲۱۰	پلی پروپیلن به شکل ابتدائی	۲۴۰۰۵۱	۱۶۰۹۴۸	۰.۲	-۲۹.۵	۸۷۰۹۰.۰
۸۴۲۱۲۹	سایر ماشین های گریز از مرکز و همچنین خشک کن های گریز از مرکز	۲۲۰۲۷۹	۱۶۰۹۳۷	۰.۲	-۲۴.۰	۵۱.۵
۱۹۰۵۹۰	سایر محصولات خبازی، نان شیرینی سازی یا بیسکویت سازی، حتی دارای کاکائو؛ فطیر (Communion wafers)، کاشه خالی برای مصارف داروئی، خمیر برای لاک و مهر، خمیرهای خشک کرده آرد، نشاسته یا فکول به شکل ورق (Rice paper) و محصولات همانند	۱۹۰۵۰۲	۱۶۰۷۵۶	۰.۲	-۱۴.۱	۱۱۵۶.۱
۹۰۲۸۱۰	کنطور گاز	۲۹۰۱۰۴	۱۶۰۴۴۲	۰.۲	-۴۳.۵	۳.۸
۸۴۲۱۳۹	سایر ماشین آلات و دستگاه ها برای از صافی گذراندن یا تصفیه کردن گازها	۱۱۰۷۶۹	۱۵۰۷۸۴	۰.۲	۳۴.۱	۳۳۹.۵
۰۹۰۲۴۰	چای سیاه تخمیر شده و چای جزا تخمیر شده	۱۶۰۲۸۹	۱۴۰۶۴۸	۰.۲	-۱۰.۱	۷۶۴.۰
۸۷۰۳۲۲	اتومبیل سواری و سایر وسایل نقلیه موتوری برای حمل اشخاص که حجم سیلندر آن از ۱۰۰۰ سیسی بیشتر بوده اما از ۱۵۰۰ سی سی بیشتر نباشد	۳۶۰۸۶۷	۱۳۰۹۵۳	۰.۲	-۶۲.۲	۷۲.۰
۸۴۸۱۹۰	اجزا و قطعات انواع شیر و وسایل همانند برای لوله، دیگ آب گرم یا بخار، منبع، بشکه یا همانند، همچنین شیرهای تقلیل فشار و شیرهای کنترل شونده به وسیله ترموستات	۳۰۰۵۴۷	۱۳۰۸۰۵	۰.۱	-۵۴.۸	۱.۶

معاونت بررسی های اقتصادی

جدول ۱۱ - فهرست ۱۰۰ قلم کالای عمده وارداتی آذربایجان در سال ۲۰۱۵ که براساس آمار گمرک، در سال ۱۳۹۵ ایران سابقه صادراتی آن ها به آذربایجان را داشته است^۶ (هزار دلار-درصد)

کد تعرفه	شرح تعرفه	واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۴	واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵	سهم کالا از کل واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵	رشد واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵ نسبت به ۲۰۱۴	ارزش صادرات ایران به آذربایجان در سال ۱۳۹۵ (بر اساس آمارهای گمرک)
۸۴۷۴۸۰	سایر ماشین آلات و دستگاه ها	۱۹،۲۹۸	۱۳،۷۴۹	۰.۱	-۲۸.۸	۱۲۶.۰
۹۴۰۶۰۰	گلخانه با تجهیزات کامل	۱۰،۹۶۲	۱۳،۰۰۲	۰.۱	۱۸.۶	۹۷.۰
۷۳۰۴۹۰	سایر لوله ها و پروفیل های توخالی، بدون درز، از آهن یا از فولاد (غیر از چدن)	۱۶،۴۲۴	۱۲،۸۴۸	۰.۱	-۲۱.۸	۰.۴
۴۴۱۸۹۰	سایر مصنوعات نجاری و قطعات چوب بست برای ساختمان از چوب و همچنین پانل ها و صفحه های لانه زنبوری چوبی، پانل های سوار شده آماده نصب (Assembled) پوشش کف (Flooring) یا صفحه، توفال و تخته لمبه.	۳،۶۱۳	۱۲،۶۱۲	۰.۱	۲۴۹.۱	۲۳.۳
۸۴۸۱۱۰	شیرهای تقلیق فشار	۵،۷۰۹	۱۱،۷۵۱	۰.۱	۱۰۵.۸	۸.۸
۳۹۲۶۹۰	چراغ سیالیتیک برای عمل جراحی	۱۹،۳۲۷	۱۱،۵۱۰	۰.۱	-۴۰.۴	۵۳۲۰.۷
۸۴۲۲۳۰	ماشین های ظرفشویی؛ ماشین آلات و دستگاهها برای تمیز کردن یا خشک کردن بطری یا سایر ظروف؛ ماشین آلات و دستگاهها برای پر کردن، بستن، درزگیری کردن (Sealing) یا برجسب زدن بطری، ظروف فلزی استوانه ای، قوطی، کیسه یا سایر ظروف؛ ماشین آلات و دستگاهها برای درپوش گذاشتن	۱۰،۴۴۱	۱۱،۳۶۹	۰.۱	۶۸۹.۰	۱۰.۹
۷۳۲۶۲۰	مصنوعات از مفتول آهن یا فولاد	۱۳،۴۰۸	۱۱،۱۹۰	۰.۱	-۱۶.۵	۱.۹
۳۹۰۷۶۰	پلی اتیلن ترفتالات در شکل ابتدایی	۱۳،۶۵۳	۱۱،۱۳۸	۰.۱	-۱۸.۴	۱۴۴۵.۷
۸۴۷۴۹۰	اجزا و قطعات ماشین ها و دستگاه های جور کردن، غربال کردن، جدا کردن یا شستن	۱۴،۴۷۹	۱۱،۰۹۳	۰.۱	-۲۳.۴	۷۵۱.۲
۳۲۰۸۹۰	رنگ ها و ورنی ها (از جمله لعاب ها و لاک ها) براساس پلیمرهای سنتتیک یا پلیمرهای طبیعی تغییر یافته از لحاظ شیمیایی، دیسپرسه یا حل شده در محیطی غیر آبی	۶،۷۷۴	۱۱،۰۳۱	۰.۱	۶۲.۸	۱۰۲۳.۶
۴۴۱۸۲۰	در چارچوب، دور و آستانه در	۸،۹۲۲	۱۱،۰۱۳	۰.۱	۲۳.۴	۸۶.۱
۸۴۱۸۱۰	یخچال فریزهای توام شده مجهز به درهای خارجی جداگانه	۲۰،۵۷۵	۱۰،۹۱۹	۰.۱	-۴۶.۹	۴۶
۰۷۰۱۹۰	سایر سیب زمینی تازه یا سرد کرده (به جز بذر)	۷،۵۷۹	۱۰،۴۳۵	۰.۱	۳۷.۷	۸۴۳۳.۳
۹۰۱۸۳۱	سرنگ با یا بدون سوزن	۹،۹۴۹	۱۰،۰۳۱	۰.۱	۰.۸	۲.۳
۶۸۰۲۲۱	سنگ مرمر، تراورتن و رخام (Alabaster)	۱۳،۲۸۳	۹،۸۲۷	۰.۱	-۲۶.۰	۱۱۹۰.۲
۸۴۱۸۶۹	سایر یخچال ها، فریزهای تجهیزات سرد کننده	۱۴،۲۱۷	۹،۷۲۵	۰.۱	-۳۱.۶	۴۷.۰

جدول ۱۱ - فهرست ۱۰۰ قلم کالای عمده وارداتی آذربایجان در سال ۲۰۱۵ که براساس آمار گمرک، در سال ۱۳۹۵ ایران سابقه صادراتی آن ها به آذربایجان را داشته است^۶ (هزار دلار-درصد)

کد تعرفه	شرح تعرفه	واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۴	واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵	سهم کالا از کل واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵	رشد واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵ نسبت به ۲۰۱۴	ارزش صادرات ایران به آذربایجان در سال ۱۳۹۵ (بر اساس آمارهای گمرک)
۹۴۰۳۹۰	اجزا و قطعات میل	۱۰،۱۶۵	۹،۴۱۴	۰،۱	-۷،۴	۰،۶
۸۴۱۳۴۰	پمپ های بتنی	۲،۶۳۲	۹،۳۷۱	۰،۱	۲۵۶،۰	۹،۱
۳۹۰۴۱۰	پلیمرهای کلرووینیل، به اشکال ابتدایی مخلوط نشده با سایر مواد	۹،۲۹۴	۹،۳۱۶	۰،۱	۰،۲	۲۲۳۶۴،۷
۷۶۰۴۲۹	میل و پروفیل	۸،۰۵۳	۸،۹۴۹	۰،۱	۱۱،۱	۱،۹
۸۵۴۴۶۰	سایر هادی های برق برای ولتاژنه بیشتر از ۱۰۰۰ ولت	۲۶،۰۷۴	۸،۹۴۹	۰،۱	-۶۵،۷	۱۰،۵
۴۰۱۱۲۰	لاستیک رویی چرخ، بادی، نو، از کائوچو از انواعی که برای اتوبوس ها و اتومبیل های باری به کار می رود.	۷،۹۱۵	۸،۹۲۸	۰،۱	۱۲،۸	۱۹۸،۰
۹۴۰۵۱۰	سایر میل های چوبی	۷،۸۲۶	۸،۸۸۷	۰،۱	۱۳،۶	۱۶،۳
۸۴۲۱۹۹	سایر اجزا و قطعات ماشین آلات و دستگاه ها برای از صافی گذراندن یا تصفیه کردن مایعات یا گازها.	۵،۳۷۱	۸،۷۶۵	۰،۱	۶۳،۲	۰،۲
۳۳۰۲۱۰	مخلوط های مواد معطر و مخلوط ها (از جمله محلول های الکلی) براساس یک یا چند ماده از این مواد، از انواعی که به عنوان مواد اولیه در صنعت به کار می رود، سایر فرآورده ها براساس مواد معطر، از انواعی که در ساخت نوشابه ها مورد استفاده قرار می گیرد	۸،۸۱۶	۸،۵۵۷	۰،۱	-۲،۹	۱،۹
۰۴۰۷۱۱	تخم پرندگان، با پوست، تازه، محفوظ شده یا پخته مربوط به انواع گونه های ماکیان	۱۰،۳۰۳	۸،۳۷۲	۰،۱	-۱۸،۷	۱۳۰،۱
۰۶۰۲۹۰	سایر نباتات زنده (ریشه آن ها) قلمه و پیوند، هاگ مولد قارچ	۱۱،۷۳۶	۸،۲۹۶	۰،۱	-۲۹،۳	۸۶۰،۳
۸۴۱۳۸۱	انواع تلمبه ها	۱۰،۳۵۷	۷،۹۹۶	۰،۱	-۲۲،۸	۳۲،۴
۸۴۲۴۸۹	سایر وسایل مکانیکی برای افشاندن، پراکندن و پاشیدن ذرات ریز مواد آبگون و پودر، سایر دستگاه های آتش نشانی	۹۱۹	۷،۹۱۸	۰،۱	۷۶۱،۶	۲،۱
۷۳۳۶۱۹	سایر مصنوعات دیگر از آهن یا از فولاد	۵۳۱	۷،۷۶۵	۰،۱	۱،۳۶۲،۳	۸۹،۸
۷۶۱۰۱۰	در، پنجره و چارچوب آنها، دوره و آستانه در	۳،۸۱۵	۷،۷۰۸	۰،۱	۱۰۲،۰	۰،۶
۴۸۰۳۰۰	کاغذ از انواعی که به عنوان کاغذ توالیت یا دستمال کاغذی، حوله پاک کردن آرایش، دست پاک کن، حوله یا کاغذ های همانند که برای مصارف خانگی، بهداشتی یا توالیت مورد استفاده قرار می گیرد، اوات سلولز و ورقه های الیاف سلولزی (نطح)، حتی کرب شده، چین دار شده، نقش برجسته	۴،۹۲۴	۷،۵۶۴	۰،۱	۵۳،۶	۸۳،۷
۶۹۱۰۹۰	سایر ظرفشویی، روشویی، پایه روشویی، وان حمام، بیده، لگن مستراح، مخزن آب سیفون، آبریزگاه و ادوات ثابت	۴،۶۵۹	۷،۵۶۰	۰،۱	۶۲،۳	۳۸۹،۵

معاونت بررسی های اقتصادی

جدول ۱۱ - فهرست ۱۰۰ قلم کالای عمده وارداتی آذربایجان در سال ۲۰۱۵ که براساس آمار گمرک، در سال ۱۳۹۵ ایران سابقه صادراتی آن ها به آذربایجان را داشته است^۶ (هزار دلار-درصد)

کد تعرفه	شرح تعرفه	واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۴	واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵	سهم کالا از کل واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵	رشد واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵ نسبت به ۲۰۱۴	ارزش صادرات ایران به آذربایجان در سال ۱۳۹۵ (بر اساس آمارهای گمرک)
	همانند برای مصارف بهداشتی از سرامیک.					
۸۴۰۹۹۹	سایر اجزاء و قطعاتی که معلوم باشد منحصرأ یا اساساً مربوط به موتورهای شماره ۰۷ یا ۸۴۰۸ می باشند	۱۳،۵۰۲	۷،۴۱۸	۰.۱	-۴۵.۱	۶.۲
۸۴۱۴۵۹	سایر تلمبه های هوا یا خلا، کمپرسورهای هوا، بادبزن ها و کلاhek های هود تخلیه هوا	۱۱،۶۳۴	۷،۴۰۱	۰.۱	-۳۶.۴	۲۰.۱
۸۴۳۶۲۹	سایر ماشین آلات و دستگاه های کشاورزی باغبانی ، جنگلداری و پرورش طیور دارای ادوات مکانیکی برای رویاندن، ماشین های جوجه کشی	۶،۰۷۰	۷،۳۵۶	۰.۱	۲۱.۲	۲۲.۳
۳۸۲۴۴۰	افزودنی های آماده برای سیمان، ملاط و بتون	۱۵،۴۰۸	۷،۳۵۴	۰.۱	-۵۲.۳	۱۲۵۴.۰
۳۹۲۳۵۰	سربطری، سرپوش، کلاhek و سایر درپوش ها	۱۰،۷۳۱	۷،۳۳۲	۰.۱	-۳۱.۷	۱۶۵.۱
۳۳۰۵۱۰	انواع شامپو	۷،۹۳۷	۷،۱۸۰	۰.۱	-۹.۵	۱۱.۳
۹۴۰۳۲۰	سایر مبلمان فلزی	۵،۲۵۴	۶،۹۶۹	۰.۱	۳۲.۶	۰.۲
۸۵۴۳۷۰	سایر ماشین ها و دستگاه های برقی دارای عمل خاص که در جای دیگر این فصل گفته نشده یا مشمول شماره های دیگر این فصل نباشد.	۸،۱۴۶	۶،۸۷۲	۰.۱	-۱۵.۶	۰.۴
۳۳۰۴۹۹	فرآورده های زیبایی و آرایشی و فرآورده ها برای نگهداری و مراقبت پوست (بغیر از داروها)، همچنین فرآورده های ضد آفتاب و فرآورده ها برای برنزه شدن؛ فرآورده ها برای آرایش ناخن دست یا پا	۶،۳۷۳	۶،۸۳۲	۰.۱	۷.۲	۱۸.۱
۳۹۲۰۱۰	سایر صفحه ها، ورق ها، ورقه های نازک و تیغه از مواد پلاستیکی غیر اسفنجی ، از پلیمرهای اتیلن	۷،۱۸۸	۶،۸۱۹	۰.۱	-۵.۱	۲۸۵۷.۰

منبع: مرکز تجارت بین المللی و گمرک ج.ا.ا

معاونت بررسی های اقتصادی

جدول ۱۲- فهرست ۱۰۰ قلم کالای عمده وارداتی آذربایجان در سال ۲۰۱۵ که براساس آمار گمرک، در سال ۱۳۹۵ ایران سابقه صادراتی آنها به سایر کشورها غیر از آذربایجان را داشته است (هزار دلار-درصد)

کد تعرفه	شرح تعرفه	واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۴	واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵	سهم کالا از کل واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵	رشد واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵ نسبت به ۲۰۱۴	ارزش صادرات ایران به جهان در سال ۱۳۹۵ (بر اساس آمارهای گمرک)
۷۳۰۵۱۹	سایر لوله ها (مثلاً، جوش داده شده، پرچ شده یا به طریق مشابهی مسدود شده)، با سطح مقطع عرضی مدور، که قطر خارجی آن بیش از ۴۰۶/۴ میلیمتر باشد، از آهن یا از فولاد	۳۵،۵۹۲	۳۸۹،۸۹۵	۴.۲	۹۹۵.۵	۲۴.۱
۷۴۰۷۲۱	میله و پروفیل از آلیاژهای مس براساس مس - روی (برنج)	۱۷۶۵۰	۱۰۴،۱۴۶	۱.۱	۴۹۰.۱	۱۸۳۵.۹
۷۳۰۴۱۹	لوله ها و پروفیل های توخالی، بدون درز، از آهن یا از فولاد غیر از چدن	۳۷،۹۲۷	۸۴،۳۲۴	۰.۹	۱۲۲.۳	۵۳۹۷.۷
۸۹۰۵۲۰	سکوها یا شناور یا غوطه ور حفاری یا استخراج	۹،۴۷۹	۷۲،۳۴۰	۰.۸	۶۶۳.۲	۱۴۰۷۴.۰
۷۳۰۴۲۹	سایر لوله ها و پروفیل های توخالی، بدون درز، از آهن یا از فولاد (غیر از چدن)	۷۴،۹۳۴	۶۰،۳۰۸	۰.۷	-۱۹.۵	۸۱.۶
۷۳۰۶۴۰	لوله ها و پروفیل های تو خالی با مقطع عرضی مدور از فولاد زنگ نزن	۵،۴۴۰	۴۹،۱۳۷	۰.۵	۸۰۳.۳	۹۲.۵
۸۵۴۴۴۹	سایر سیم عایق شده (از جمله سیم لعاب زده یا آنودیزه)، کابل (از جمله کابل هم محور)	۲۱،۵۴۲	۴۸،۳۲۷	۰.۵	۱۲۴.۳	۴۹۶۸۹.۰
۷۲۰۸۹۰	سایر محصولات تخت نورد شده از آهن یا از فولادهای غیرمزوج، با پهنای ۶۰۰ میلیمتر یا بیشتر، گرم نورد شده، روکش نشده، آبکاری نشده و اندود نشده	۵۷،۱۸۸	۴۴،۲۳۵	۰.۵	-۲۲.۶	۵۳۴.۸
۸۷۰۱۹۰	سایر تراکتورها	۳۱،۲۲۴	۳۸،۹۸۲	۰.۴	۲۴.۸	۲۲۴۰.۸۶
۸۴۱۳۵۰	سایرد تلمبه های تناوبی حجمی	۱۴،۷۳۸	۲۵،۶۲۸	۰.۴	۱۴۱.۷	۴۲۲.۸
۸۴۳۱۴۹	سایر قطعاتی که منحصراً یا اساساً مشخص می باشند که به ماشین آلات یا دستگاههای مشمول شماره های ۲۵ تا ۸۴ لغایت ۳۰ مربوط می باشند	۲۰،۷۵۵	۳۴،۳۴۶	۰.۴	۶۵.۵	۱۶۱۲.۰
۸۵۱۷۶۲	ماشین هایی برای دریافت، تبدیل و ارسال یا بسامدافزایی صدا، تصویر یا سایر داده ها شامل دستگاه سوئیچینگ و مسیر گزینی	۲۵،۳۱۱	۳۳،۲۳۰	۰.۴	۳۱.۳	۴۸.۷
۷۳۰۷۹۹	سایر لوازم یا اتصالات (Fitting) لوله کشی (مثلاً، کوپلینگ، زانویی، مهره و ماسوره (Sleeve)، از چدن، آهن یا از فولاد.	۲۲،۶۸۶	۳۲،۶۹۳	۰.۴	۴۴.۱	۶۵۱.۹
۳۱۰۲۳۰	نیترات آمونیوم حتی محلول در آب	۳۷،۰۵۵	۳۲،۱۳۹	۰.۳	-۱۳.۳	۶۹۹۱.۷
۸۴۱۵۹۰	اجزا و قطعات ماشین های تهویه مطبوع	۲۳،۶۵۴	۳۱،۰۱۹	۰.۳	۳۱.۱	۷۰۱.۸
۸۴۱۹۴۰	مجموع ماشین های تقطیر یا تصفیه	۲۳۸	۳۰،۵۴۹	۰.۳	۱۲۷۳۵.۷	۲۹۹.۴
۸۵۰۲۱۳	مجموعه مولدهای دارای موتورهای پیستونی درونسوز تراکمی - احتراقی (موتورهای دیزل یا نیمه دیزل)، به قدرت بیشتر از ۳۷۵ کیلو ولت آمپر	۱۹،۵۰۷	۳۰،۴۲۶	۰.۳	۵۶.۰	۰.۴

معاونت بررسی های اقتصادی

جدول ۱۲- فهرست ۱۰۰ قلم کالای عمده وارداتی آذربایجان در سال ۲۰۱۵ که براساس آمار گمرک، در سال ۱۳۹۵ ایران سابقه صادراتی آن‌ها به سایر کشورها غیر از آذربایجان را داشته است (هزار دلار-درصد)

کد تعرفه	شرح تعرفه	واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۴	واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵	سهم کالا از کل واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵	رشد واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵ نسبت به ۲۰۱۴	ارزش صادرات ایران به جهان در سال ۱۳۹۵ (بر اساس آمارهای گمرک)
۸۵۲۹۹۰	سایر اجزاء و قطعاتی که معلوم باشند منحصرأ یا اساساً با دستگاههای شماره ۲۵ ۸۵ لغایت ۲۸ ۸۵ به کار می‌روند.	۲۲,۶۰۲	۳۰,۱۷۷	۰.۳	۳۳.۵	۴۴۳.۰
۱۰۰۵۹۰	سایر ذرت	۲۴,۶۹۵	۳۰,۰۵۵	۰.۳	۲۱.۷	۱۸.۰
۷۲۰۸۵۱	محصولات تخت نورد شده از آهن یا فولاد غیرمزوج به ضخامت بیش از ۱۰ میلیمتر	۸۹,۴۴۵	۲۸,۸۷۹	۰.۳	-۶۷.۷	۴۰۶۲۱.۳
۰۱۰۲۲۱	حیوان زنده از نوع گاو مولد نژاد خاص	۱۳,۱۷۵	۲۷,۰۹۳	۰.۳	۱۰۵.۶	۴۷۲۰.۳
۸۵۱۷۷۰	اجزا و قطعات دستگاههای تلفن، شامل تلفن‌هایی برای شبکه‌های رادیو تلفنی یا سایر شبکه‌های بی‌سیم؛ سایر دستگاه‌ها جهت انتقال یا دریافت صدا، تصویر یا سایر داده‌ها، شامل دستگاه برای برقراری ارتباط در یک شبکه با سیم یا بی‌سیم	۷۲,۸۴۶	۲۶,۵۸۷	۰.۳	-۶۳.۵	۲۳۹۷.۱
۸۴۶۵۹۹	سایر ماشین ابزار(برای کوبیدن میخ، چسباندن) و کار کردن روی چوب و چوب پنبه و مواد پلاستیکی سخت	۱۸,۲۵۰	۲۵,۵۶۶	۰.۳	۴۰.۱	۶۰۷.۵
۸۵۴۴۷۰	کابل های الیاف نوری	۳,۰۶۰	۲۴,۹۳۵	۰.۳	۷۱۴.۹	۲۴۱.۷
۸۵۴۱۴۰	وسایل نیمه‌هادی حساس در برابر نور، همچنین قوه‌های نوری حتی جفت و جور شده به صورت مدول یا آماده شده به صورت پازل؛ دیودهای ساطع نور	۲۳۸	۲۴,۳۶۸	۰.۳	۱۰۱۳۸.۷	۱۰۸۸
۹۰۲۶۱۰	الات و دستگاه ها برپا چک کردن جریان یا سطح مایعات	۶,۴۳۴	۲۴,۰۳۲	۰.۳	۲۷۳.۵	۲.۳
۸۴۱۱۹۹	سایراجزا و قطعات توربین های گازی	۱۸,۷۸۴	۲۳,۵۱۹	۰.۳	۲۵.۲	۸۵۶۲.۷
۴۴۱۲۳۲	سایرتخته چندلا حداقل با یک لایه خارجی از چوب خانواده غیر مخروطیان	۲۸,۷۲۸	۲۲,۷۵۷	۰.۲	-۲۰.۸	۱.۰
۲۸۱۸۲۰	اکسید آلومینیم غیر از کورندوم مصنوعی	۲۸,۶۹۳	۲۲,۴۵۰	۰.۲	-۲۱.۸	۲۰.۳
۸۴۱۴۹۰	تلمبه های هوا با خلا، کمپرسورهای هوا یا سایر گازها و بادبزنها، کلاهای تسویه یا تخلیه هوا توام با بادزن حتی مجهز به فیلتر	۲۹,۳۳۴	۲۲,۴۴۱	۰.۲	-۲۳.۵	۹۴.۴
۷۳۰۷۹۳	لوازم و اتصالات برای جوشکاری لب به لب	۳,۵۸۱	۲۲,۱۵۸	۰.۲	۵۱۸.۸	۱۹.۴
۱۹۰۱۱۰	فرآورده‌ها برای تغذیه کودکان، که برای خرده‌فروشی بسته‌بندی شده باشد	۱۳,۴۹۰	۲۲,۰۱۰	۰.۲	۶۳.۲	۲۴۱۶۲.۹
۸۵۰۳۰۰	اجزاء و قطعاتی که معلوم باشد منحصرأ یا اساساً مربوط به ماشینهای شماره ۰۱ ۸۵ یا ۰۲ ۸۵ باشند	۱,۴۲۸	۲۰,۹۸۱	۰.۲	۱۳۶۹.۳	۵۳.۷
۸۴۱۳۹۱	تلمبه برای آبگون‌ها، حتی دارای وسیله اندازه‌گیری؛ بالابرهای آبگون‌ها	۱۸,۷۹۶	۲۰,۰۳۳	۰.۲	۶۶	۱۷۰.۲
۷۲۱۰۹۰	سایر محصولات تخت نورد شده از آهن یا فولاد غیرمزوج با پهنای ۶۰۰ میلیمتر یا بیشتر	۴,۷۱۱	۱۹,۵۰۰	۰.۲	۳۱۳.۹	۴۳۷.۳
۳۱۰۵۴۰	دی هیدروژن‌اورتو فسفات آمونیوم (فسفات مونو آمونیک) حتی به صورت مخلوط با هیدروژن‌اورتو فسفات دی آمونیوم	۷,۵۳۵	۱۸,۴۰۰	۰.۲	۱۴۴.۲	۴۸۷.۵

معاونت بررسی های اقتصادی

جدول ۱۲- فهرست ۱۰۰ قلم کالای عمده وارداتی آذربایجان در سال ۲۰۱۵ که براساس آمار گمرک، در سال ۱۳۹۵ ایران سابقه صادراتی آن‌ها به سایر کشورها غیر از آذربایجان را داشته است (هزار دلار-درصد)

کد تعرفه	شرح تعرفه	واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۴	واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵	سهم کالا از کل واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵	رشد واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵ نسبت به ۲۰۱۴	ارزش صادرات ایران به جهان در سال ۱۳۹۵ (بر اساس آمارهای گمرک)
	((افسفات دی آمونیک					
۰۸۰۳۹۰	سایر موز تازه یا خشک کرده	۶,۹۴۷	۱۸,۲۳۶	۰.۲	۱۶۲.۵	۱.۷
۲۵۱۱۱۰	سولفات باریم طبیعی (باریت)	۸,۹۷۶	۱۷,۴۰۲	۰.۲	۹۳.۹	۶۶۷۲.۸
۷۳۰۷۲۳	لوازم و اتصالات برای جوشکاری لب به لب	۴,۱۱۲	۱۶,۶۸۳	۰.۲	۳۰۵.۷	۱۴.۰
۸۵۰۲۳۹	سایر مجموعه مولدها (Generating sets) و کنورتیسورهای دوار برق	۳۵	۱۶,۱۸۸	۰.۲	۴۶۱۵۱.۴	۱۷.۲
۸۴۸۱۲۰	شیرآلات برای انتقالات اولئو هیدرولیکی یا پنوماتیکی	۱۱,۳۰۵	۱۶,۰۵۰	۰.۲	۴۲.۰	۵۳.۲
۸۵۱۷۱۲	تلفن هایی برای شبکه های رادیو تلفنی یا سایر شبکه های بی سیم	۵,۱۳۴	۱۵,۸۲۶	۰.۲	۲۰۸.۳	۱۲۸.۱
۸۴۳۳۵۱	کمباین برداشت، خرمن کوبی	۶۴,۲۳۰	۱۵,۰۰۹	۰.۲	-۷۶.۷	۵۱۲.۷
۲۳۰۴۰۰	کنجاله وسایر آخال‌های جامد، حتی خردشده یا به هم فشرده به شکل حبه یا گلوله که از استخراج روغن سویا به دست می‌آید	۱۴,۴۸۸	۱۴,۹۹۵	۰.۲	۳.۵	۴۵۲.۱
۰۱۰۲۲۹	سایر حیوانات زنده از نوع گاو	۲۴,۱۰۰	۱۴,۸۷۱	۰.۲	-۳۸.۳	۷۳۰۵.۷
۸۷۰۴۲۲	وسایل نقلیه برای حمل کالا با وزن بیش از ۵ تن که از ۲۰ تن بیشتر نباشد	۳۹,۴۶۸	۱۴,۵۱۵	۰.۲	-۶۳.۲	۳.۱
۷۳۱۲۱۰	مفتول به هم تابیده، طناب و کابل	۹,۱۰۰	۱۴,۵۱۲	۰.۲	۵۹.۵	۱۲۹.۶
۷۳۰۷۹۱	فلانچ از آهن یا فولاد	۸,۸۱۳	۱۴,۴۹۲	۰.۲	۶۴.۴	۸۳.۵
۸۷۰۲۱۰	وسایل نقلیه موتوری برای حمل ده نفر و بیشتر با موتور پیستونی درونسوز	۴,۱۷۹	۱۴,۳۶۴	۰.۲	۲۴۳.۷	۲۹۰.۵
۷۳۰۵۱۲	سایر لوله‌ها (مثلاً، جوش داده شده، پرچ شده یا به طریق مشابهی مسدود شده)، با سطح مقطع عرضی مدور، که قطر خارجی آن بیش از ۴۰۶/۴ میلیمتر باشد، از آهن یا از فولاد، جوش داده شده از درازا	۶,۷۸۸	۱۳,۷۲۱	۰.۱	۱۰۲.۱	۰.۱
۴۹۱۱۹۹	سایر محصولات چایی، همچنین تصاویر چایی، گراورها و عکسها	۱۷,۷۴۸	۱۳,۶۵۶	۰.۱	-۲۳.۱	۱۸۹.۲
۷۲۱۳۹۱	میله‌ها، گرم نوردشده، به صورت طومارهای نامنظم پیچیده شده، از آهن یا از فولادهای غیرمزوج. با مقطع عرضی دایره به قطر کمتر از ۱۴ میلیمتر	۶,۵۳۵	۱۳,۳۸۱	۰.۱	۱۰۴.۸	۴۶۱۱.۱
۸۴۲۴۸۱	سایر وسایل کشاورزی، باغبانی و گلکاری	۱۴,۴۷۹	۱۳,۲۳۹	۰.۱	-۸.۶	۱۵۳.۵
۳۴۰۲۱۳	مواد آلی تانسپواکتیف (غیر از صابون‌ها)؛ فرآورده‌های تانسپواکتیف، فرآورده‌ها برای شستشو غیر یونیک	۱۶,۸۹۹	۱۳,۱۷۶	۰.۱	-۲۲.۰	۴۰.۰

معاونت بررسی های اقتصادی

جدول ۱۲- فهرست ۱۰۰ قلم کالای عمده وارداتی آذربایجان در سال ۲۰۱۵ که براساس آمار گمرک، در سال ۱۳۹۵ ایران سابقه صادراتی آنها به سایر کشورها غیر از آذربایجان را داشته است (هزار دلار-درصد)

کد تعرفه	شرح تعرفه	واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۴	واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵	سهم کالا از کل واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵	رشد واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵ نسبت به ۲۰۱۴	ارزش صادرات ایران به جهان در سال ۱۳۹۵ (بر اساس آمارهای گمرک)
۱۵۱۷۹۰	سایر مارگارین؛ مخلوطها یا فرآوردههای خوراکی از چربیها یا روغنهای حیوانی یا نباتی یا از اجزاء چربیها یا روغنهای مختلف این فصل، غیر از چربیها و روغنها و اجزاء خوراکی آنها مشمول شماره ۱۶ ۱۵.	۱۵،۹۳۳	۱۳،۱۱۰	۰.۱	-۱۷.۷	۷۴۹۰.۷
۱۵۱۲۱۱	روغن خام	۲۳،۱۲۷	۱۳،۰۶۵	۰.۱	-۴۳.۵	۳.۸
۸۵۱۷۶۱	سایر دستگاهها جهت انتقال یا دریافت صدا، تصویر یا سایر دادهها، شامل دستگاه برای برقراری ارتباط در یک شبکه با سیم یا بیسیم (ایستگاههای (مخابراتی) اصلی)	۳،۵۷۱	۱۳،۰۰۰	۰.۱	۲۶۴.۰	۲۶۴.۲
۸۷۰۴۲۱	وسایل نقلیه برای حمل کالا با وزن حداکثر ۵ تن	۲۶،۰۲۰	۱۲،۹۰۴	۰.۱	-۵۰.۴	۱۳۶.۵
۸۴۲۸۹۰	سایر ماشین آلات برای بلند کردن بار کردن یا تخلیه کردن	۲،۵۱۶	۱۲،۷۰۷	۰.۱	۴۰۵.۰	۳۹۷.۱
۷۰۰۸۰۰	شیشه های عایق چند جداره	۷،۱۷۲	۱۲،۶۱۴	۰.۱	۷۵.۹	۱۱۵.۵
۷۴۰۸۱۱	مقتول مسی که بزرگترین بعد سطح مقطع عرضی آن از ۶ میلیمتر بیشتر باشد	۱۶،۷۲۴	۱۲،۴۹۴	۰.۱	-۲۵.۳	۵۲۶۹.۹
۱۵۱۲۱۹	سایر روغن دانه آفتابگردان، روغن گلرنگ یا زعفران کاذب (Carthame) یا روغن پنبه دانه و اجزاء آنها، حتی تصفیه شده ولی از لحاظ شیمیایی تغییر نیافته	۱،۱۲۳	۱۲،۱۱۶	۰.۱	۹۷۸.۹	۱۵۶۰۲.۹
۸۴۲۵۳۹	سایر قرقره های طناب دارد بالا کشنده	۱۰،۶۱۱	۱۱،۹۱۵	۰.۱	۱۲.۳	۸۴.۵
۴۰۱۱۱۰	لاستیک رویی چرخ، بادی، نو، از کائوچو از انواعی که برای اتومبیل های سواری (همچنین اتومبیل های استیشن واگن و اتومبیل های مسابقه به کار می رود)	۸،۷۱۹	۱۱،۷۳۴	۰.۱	۳۴.۶	۷۸۰۷.۵
۷۳۰۴۳۹	سایر لوله ها و پروفیل های توخالی، بدون درز، از آهن یا از فولاد (غیر از چدن)	۷،۷۷۱	۱۱،۶۶۶	۰.۱	۵۰.۱	۱۰۷.۸
۳۰۰۲۳۰	واکشن برای دامپزشکی	۴،۰۰۶	۱۱،۶۴۸	۰.۱	۱۹۰.۸	۴۹۶.۵
۳۰۰۲۱۰	آنتی سرمها دیگر مشتقات خونی و محصولات مصنوعیت بخش حتی اگر تغییر یافته یا از طریق فرآیندهای بیو تکنولوژیک بدست آمده باشند	۱۲،۷۹۸	۱۱،۴۶۵	۰.۱	-۱۰.۴	۳۵۹۱۸.۰
۷۲۰۷۲۰	محصولات نیمه تمام از آهن یا فولاد غیرمزوج دارای ۲۵ درصد وزنی یا بیشتر کربن	۵۲،۰۰۴	۱۱،۳۳۷	۰.۱	-۷۸.۲	۲۲۵.۸
۸۴۸۱۳۰	شیرهای یک طرفه غیرقابل برگشت	۱۳،۶۷۹	۱۱،۱۳۵	۰.۱	-۱۸.۶	۱۱۴.۱
۸۶۰۸۰۰	ملحقات و مهارکننده های خط راه آهن یا تراموای؛ تجهیزات مکانیکی (از جمله الکترومکانیکی) علامت دادن، ایمنی یا کنترل ترافیک برای راه آهن، تراموای، جاده، راه های آبی داخلی، تسهیلات پارکینگ، تأسیسات بندری یا باند فرودگاهها؛ اجزاء و	۵،۳۴۲	۱۰،۵۳۶	۰.۱	۹۷.۲	۱.۹

معاونت بررسی های اقتصادی

جدول ۱۲- فهرست ۱۰۰ قلم کالای عمده وارداتی آذربایجان در سال ۲۰۱۵ که براساس آمار گمرک، در سال ۱۳۹۵ ایران سابقه صادراتی آنها به سایر کشورها غیر از آذربایجان را داشته است (هزار دلار-درصد)

کد تعرفه	شرح تعرفه	واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۴	واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵	سهم کالا از کل واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵	رشد واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵ نسبت به ۲۰۱۴	ارزش صادرات ایران به جهان در سال ۱۳۹۵ (بر اساس آمارهای گمرک)
	قطعات آنها					
۸۴۷۱۵۰	واحدهای پردازش عددی غیر از آن هایی که مشمول شماره فرعی ۸۴۷۱۴۱ یا ۸۴۷۱۴۹ می باشند	۶۶۸۹	۱۰،۱۵۶	۰.۱	۵۱.۸	۴۲۹.۷
۷۲۱۰۷۰	محصولات تخت نورد شده و فولاد غیرممزوج با پهنای ۶۰۰ میلیمتر و بیشتر رنگ شده، ورنی زده یا اندود شده	۹،۰۱۲	۱۰،۰۸۱	۰.۱	۱۱.۹	۱۹۵۴.۱
۸۵۰۴۳۴	ترانسفورماتورهای برقی، مبدل های (Converters) استاتیک برقی (مثلاً، یکسوکننده ها) و القا کننده ها (Inductors) به قدرت بیشتر از ۵۰۰ کیلو ولت آمپر	۱،۰۲۵	۹،۷۵۱	۰.۱	۸۵۱.۳	۱۲۳.۸
۴۴۱۱۱۴	تخته فیبری از چوب یا از سایر مواد چوبی، حتی به هم فشرده یا رزین یا سایر چسباننده های آلی با ضخامت بیش از ۹ میلیمتر	۵،۹۳۵	۹،۴۶۶	۰.۱	۵۹.۵	۱۵۶۴۲.۴
۸۴۱۹۸۹	سایر ماشین آلات، مجموعه ماشین آلات و ادوات	۸،۱۱۹	۹،۴۶۲	۰.۱	۱۶.۵	۳۵۰.۰
۹۰۲۷۸۰	سایر آلات و دستگاه ها برای تجزیه فیزیکی یا شیمیایی (مثلاً، پولاریمتر، انکسارسنج، طیف سنج، دستگاه تجزیه گاز یا دود)؛ ویسکوزیته، تخلخل، انبساط، کشش سطحی یا همانند؛ آلات (Checking) آلات و دستگاهها، برای سنجش یا چک کردن و دستگاهها برای سنجش یا چک کردن	۳،۲۰۳	۹،۳۸۱	۰.۱	۱۹۲.۹	۱۲.۰
۹۰۳۱۸۰	سایر آلات، وسایل و ماشین های سنجش یا چک کردن (Checking) که در جای دیگر این فصل گفته نشده یا مشمول شماره های دیگر این فصل نباشد؛ پروژکتورهای پروفیل.	۹،۸۱۷	۹،۲۶۳	۰.۱	-۵.۶	۳۰۳۶۶.۹
۸۲۰۷۱۹	ابزارهای سوراخ کردن سنگ یا حفر زمین به انضمام اجزا و قطعات	۱۴،۷۷۳	۹،۲۴۴	۰.۱	-۳۷.۴	۱.۱
۸۴۱۵۸۲	سایر دستگاه های تهویه مطبوع توام شده با یک دستگاه مولد سرما	۴،۵۴۳	۹،۱۶۰	۰.۱	۱۰۱.۶	۴۱.۰
۸۴۲۶۱۱	جرثقیل های ثقیفی ریلی روی تکیه گاه ثابت	۲،۴۳۹	۹،۱۳۴	۰.۱	۲۷۴.۵	۱۶۹.۳
۷۳۰۶۱۱	لوله ها و پروفیل های توخالی (جوش داده شده از فولاد زنگ نزن)	۱،۰۷۲	۹،۰۵۳	۰.۱	۷۴۴.۵	۱۹.۲
۳۹۱۶۲۰	تک رشته هایی (Monofilaments) که بزرگترین بعد مقطع عرضی هریک از آنها از یک میلیمتر بیشتر باشد (Monofils)، میله، قلم و پروفیل، حتی کار شده در سطح لیکن به نحو دیگری کار نشده باشد، از مواد پلاستیک، از پلیمرهای کلرووینیل	۹،۰۰۱	۸،۹۶۸	۰.۱	-۰.۴	۹۳۰.۸
۸۵۲۵۸۰	دوربین های تلویزیونی، دوربین های دیجیتالی و دوربین های ضبط ویدیویی	۷،۳۶۵	۸،۹۳۶	۰.۱	۲۱.۳	۳۲۹.۱
۸۵۰۵۹۰	سایر آهن ربا های الکتریکی؛ آهن ربا های دائمی و اشیایی که بعد از مغناطیسی کردن به منظور آهن ربا های دائمی شدن در	۱۳،۲۷۴	۸،۵۹۷	۰.۱	-۳۵.۲	۳۳.۹

معاونت بررسی های اقتصادی

جدول ۱۲- فهرست ۱۰۰ قلم کالای عمده وارداتی آذربایجان در سال ۲۰۱۵ که براساس آمار گمرک، در سال ۱۳۹۵ ایران سابقه صادراتی آن‌ها به سایر کشورها غیر از آذربایجان را داشته است (هزار دلار-درصد)

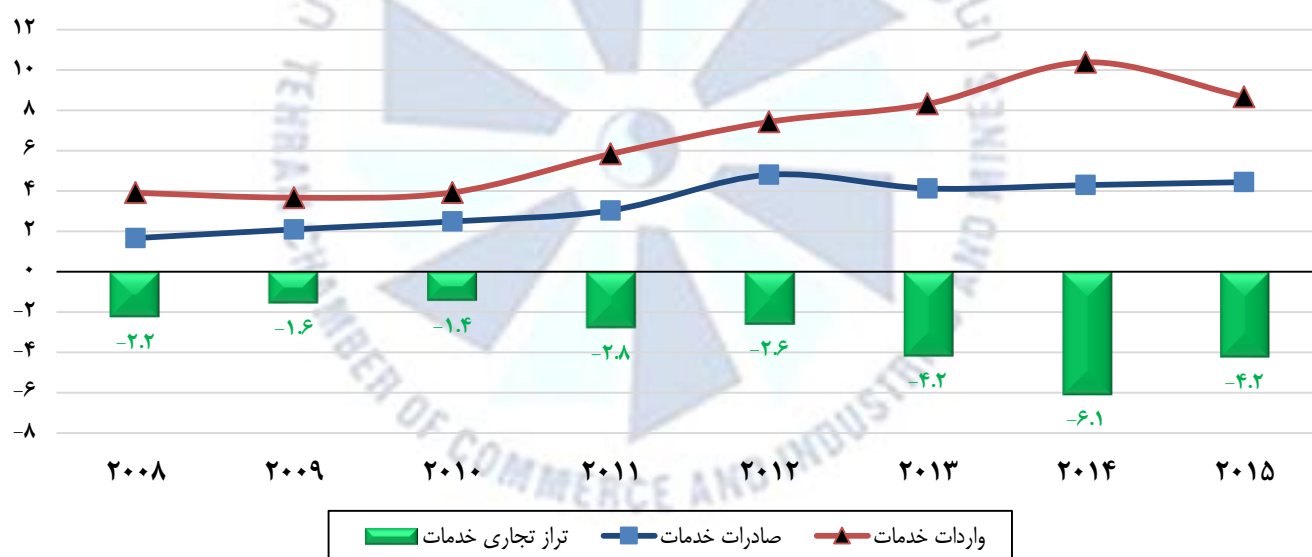
کد تعرفه	شرح تعرفه	واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۴	واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵	سهم کالا از کل واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵	رشد واردات آذربایجان در سال ۲۰۱۵ نسبت به ۲۰۱۴	ارزش صادرات ایران به جهان در سال ۱۳۹۵ (بر اساس آمارهای گمرک)
	نظر گرفته شده‌اند؛ همچنین اجزا و قطعات					
۸۴۲۸۴۰	پلکان های متحرک و راه رو های متحرک	۸,۱۲۴	۸,۵۹۴	۰.۱	۵.۸	۵۳.۰
۶۸۱۱۸۱	ورق های موج دار	۳,۳۲۹	۸,۴۳۳	۰.۱	۱۶۱.۲	۲۷.۶
۷۲۱۶۳۳	پروپیل با مقطع H	۱۲,۵۶۳	۸,۱۴۴	۰.۱	-۳۵.۲	۲۵۱۰.۲
۸۲۰۷۵۰	ابزارها برای سوراخ کردن غیر از آنهایی که برای سوراخ کردن سنگ بکار می رود	۱,۳۱۷	۸,۱۴۲	۰.۱	۵۱۸.۲	۱۵.۹
۸۴۲۴۹۰	اجزا و قطعات وسایل مکانیکی برای افشاندن و پاشیدن آب و پود، اجزا و قطعات ماشین های مکانیکی آتش نشانی	۱۲,۸۱۰	۷,۹۸۵	۰.۱	-۳۷.۷	۱۱۶.۴
۸۵۲۱۹۰	سایر دستگاه ضبط یا پخش ویدئو، حتی توأم شده با یک ویدئو تیونر	۳,۴۲۱	۷,۸۹۷	۰.۱	۱۳۰.۸	۱۹.۱
۴۰۱۶۹۳	درز بند، واشر و سایر درزگیرها	۷,۹۹۵	۷,۶۸۹	۰.۱	-۳.۸	۷۰.۰
۸۴۳۰۴۹	سایر ماشین آلات خاک برداری، گود برداری استخراج و سوراخ کردن زمین، برف روب ها	۵۷,۱۰۵	۷,۶۱۹	۰.۱	-۸۶.۷	۲۴۹۰.۰
۸۵۱۲۳۰	دستگاه های علامت دادن سمعی	۹۷۲	۷,۴۵۸	۰.۱	۶۶۷.۳	۰.۸
۲۴۰۳۱۹	سایر توتون ها و تنباکوهای ساخته شده و بدل توتون ها و تنباکوهای ساخته شده؛ توتون و تنباکوی «هموژنیزه» یا «دوباره ساخته» (Reconstituted) «؛ عصاره و اسانس توتون و تنباکو.	۸,۴۵۱	۷,۴۴۰	۰.۱	-۱۲.۰	۶.۳
۹۰۲۶۲۰	لات و دستگاههای سنجش یا چک کردن (Checking) جریان، سطح، فشار یا سایر متغیرهای مایعات یا گازها (مثلاً، دستگاه سنجش میزان جریان، تراز مایعات و گازها، فشارسنج، کنتور حرارت)، باستانی آلات و دستگاههای مشمول شماره های ۱۴ و ۹۰. برای سنجش و چک کردن فشار	۹۰,۹۷	۷,۳۴۹	۰.۱	-۱۹.۲	۸.۹
۸۳۱۱۱۰	الکترودهای اندود شده برای جوشکاری یا قوس الکتریکی از فلزات معمولی	۶,۳۵۲	۷,۲۵۰	۰.۱	۱۴.۱	۲۲۴۶
۹۴۰۳۳۰	میل های چوبی از انواعی که در دفاتر کار مورد استفاده قرار می گیرند	۶,۱۹۱	۷,۱۷۶	۰.۱	۱۵.۹	۲۴۴.۹
۹۴۰۱۸۰	سایر میل های نشیمن	۶,۲۷۲	۶,۹۹۴	۰.۱	۱۱.۵	۳۳۹۹.۶
۸۵۰۴۲۲	ترانسفورماتورهای برقی به قدرت بیشتر از ۶۵۰ کیلوولت آمپر و حداکثر ۱۰۰۰۰ کیلو ولت آمپر	۸,۹۶۹	۶,۹۲۷	۰.۱	-۲۲.۸	۱۸۹۵.۸
۳۱۰۵۲۰	کودهای معدنی یا شیمیایی دارای سه عنصر حاصلخیزکننده ازت، فسفر و پتاسیم	۹,۷۷۵	۶,۸۹۳	۰.۱	-۲۹.۵	۵۲.۳

منبع: مرکز تجارت بین المللی و گمرک ج.ا.ا

۴. تجارت خدمات آذربایجان

طی سال های ۱۵-۲۰۰۸، روند صادرات خدمات در کشور آذربایجان همواره روندی صعودی بوده اما واردات خدمات آن در برخی سال ها افزایش و در برخی سال ها کاهش یافته است، اما تراز تجاری تجارت خدمات در آذربایجان همواره منفی و با نوساناتی همراه بوده است. تراز تجاری خدمات کشور آذربایجان از سال ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۰ بهبود یافت که به علت افزایش صادرات و ثابت بودن تقریبی واردات خدمات بود. در سال ۲۰۱۱ به علت افزایش واردات خدمات تراز تجاری آن تضعیف شد اما مجدداً در سال بعد اندکی بهبود یافت. در سال های ۲۰۱۳ و ۲۰۱۴ به علت افزایش بیشتر در واردات خدمات (در مقایسه با شیب ملایم افزایش صادرات خدمات) تراز تجاری خدمات کاهش یافت و در سال ۲۰۱۶ به کمترین میزان خود طی سال های مذکور (منفی ۶,۱ میلیارد دلار) رسید که در سال ۲۰۱۵ با کم شدن واردات خدمات این تراز بهبود یافت و به منفی ۴,۲ میلیارد دلار رسید. همچنین در سال ۲۰۱۵ کشور آذربایجان معادل ۱۳,۱ میلیارد دلار تجارت خدمات داشته که از این میان ۴,۴ میلیارد دلار آن به صادرات خدمات و ۸,۷ میلیارد دلار آن به واردات خدمات مربوط اختصاص داشته است.

نمودار ۲۱- روند تجارت خدمات کشور آذربایجان طی سال های ۱۵-۲۰۰۸ (میلیارد دلار)

منبع: مرکز تجارت بین المللی

۴,۱. تجارت خدمات آذربایجان به تفکیک بخش‌ها

ارزش صادرات و واردات آذربایجان در بخش های مختلف خدماتی در جدول ۱۱ نشان داده شده است. همانطور که مشاهده می‌شود ساخت و ساز بیشترین سهم (۴۱ درصد) را در ارزش واردات خدمات آذربایجان در سال ۲۰۱۵ داشته است. پس از آن بخش گردشگری با سهم ۳۰ درصد در ارزش واردات خدمات آذربایجان رتبه دوم را به خود اختصاص داده است که از این سهم رقمی حدود ۲۱ درصد آن مربوط به گردشگری فردی و ۹ درصد مربوط به گردشگری کسب و کار بوده است. در بخش صادرات خدمات نیز بیشترین سهم به خدمات گردشگری (۵۲ درصد) اختصاص داشته است. که سهم گردشگری فردی ۳۹ درصد و گردشگری کسب و کار ۱۳ درصد بوده است. در صادرات خدمات رتبه دوم متعلق به خدمات حمل و نقل است که سهم ۳۴ درصدی از صادرات خدمات آذربایجان را به خود اختصاص داده است.

جدول ۱۳- سهم بخش های مختلف خدماتی از صادرات و واردات خدمات آذربایجان- ۲۰۱۵

کد BPM	شرح خدمات	واردات (میلیون دلار)	سهم از کل واردات (درصد)	صادرات (میلیون دلار)	سهم از کل صادرات (درصد)
S	کل خدمات	۸,۶۷۳	۱۰۰	۴,۴۴۴	۱۰۰
SOX	خدمات تجاری	۸,۵۵۳	۹۹	۴,۴۲۳	۱۰۰
۱	خدمات تولیدی بر محصولات فیزیکی متعلق به دیگران	۰,۰۳۵	۰,۰۰۰۴	۰,۸۸۷	۰,۰۰۲
۱,۱	محصولات برای پردازش در اقتصاد گزارش شده-محصولات بازگشته، محصولات دریافت شده	-	-	۰,۲۰۷	۰,۰۰۵
۱,۲	محصولات برای پردازش در خارج از کشور-محصولات ارسال شده، محصولات بازگشته	۰,۰۳۵	۰,۰۰۰۴	۰,۶۸	۰,۰۰۲
۲	تعمیر و نگهداری و تعمیرات	۷۶	۱	۶۹	۲
۳	حمل و نقل	۱,۰۱۰	۱۲	۱,۵۱۸	۳۴
۳,۱	حمل و نقل دریایی	۱۳۴	۲	۱۸۳	۴
۳,۲	حمل و نقل هوایی	۳۰۲	۳	۵۸۸	۱۳
۳,۳	سایر روش های حمل و نقل (غیر از دریا و هوا)	۵۷۴	۷	۷۴۵	۱۷
۳,۴	خدمات پستی و پیک	۰,۶۸۵	۰,۰۰۱	۲	۰,۰۰۵
۴	گردشگری	۲,۶۰۳	۳۰	۲,۳۰۹	۵۲
۴,۱	گردشگری، کسب و کار	۷۴۸	۹	۵۵۶	۱۳
۴,۲	گردشگری، فردی	۱,۸۵۵	۲۱	۱,۷۵۳	۳۹
۵	ساخت و ساز	۳,۵۲۰	۴۱	۲۳	۱
۵,۲	ساخت و ساز در کشور گزارش شده	۳,۵۲۰	۴۱	۲۳	۱
۶	بیمه و حقوق بازنشستگی	۱۴۲	۲	۱۸	۰,۰۴
۶,۱	بیمه مستقیم	۸۴	۱	۶	۰,۰۱
۶,۲	بیمه انکایی Reinsurance	۵۸	۱	۱۱	۰,۰۲
۶,۴	بازنشستگی و خدمات تضمین شده استاندارد شده	۰,۲۲۳	۰,۰۰۳	۰,۸۷۱	۰,۰۰۲

جدول ۱۳- سهم بخش های مختلف خدماتی از صادرات و واردات خدمات آذربایجان - ۲۰۱۵

کد BPM	شرح خدمات	واردات (میلیون دلار)	سهم از کل واردات (درصد)	صادرات (میلیون دلار)	سهم از کل صادرات (درصد)
۷	خدمات مالی	۱۶	۰.۲	۳	۰.۱
۹	فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT)	۱۳۹	۲	۸۷	۲
۹.۱	خدمات مخابراتی	۵۷	۱	۶۱	۱
۹.۲	خدمات کامپیوتر	۳۸	۰.۴	۱۸	۰.۴
۹.۳	خدمات اطلاعات	۴۳	۰.۵	۹	۰.۲
۱۰	سایر خدمات کسب و کار	۱,۰۲۸	۱۲	۳۸۸	۹
۱۰.۱	تحقیق و توسعه (D&R)	۳	۰.۰۴	۲	۰.۰۳
۱۰.۲	خدمات مشاوره حرفه ای و مدیریتی	۴۲	۰.۵	۹	۰.۲۰
۱۰.۳	خدمات فنی، تجاری و دیگر خدمات کسب و کار	۹۸۳	۱۱	۳۷۷	۸
۱۱	خدمات شخصی، فرهنگی و تفریحی	۲۰	۰.۲	۷.۲	۰.۲
۱۱.۱	خدمات صوتی و تصویری و خدمات مرتبط	۶	۰.۱	۰.۰۵	۰.۰۰۱
۱۱.۲	سایر خدمات شخصی، فرهنگی و تفریحی (غیر از سمعی و بصری و مرتبط)	۱۴	۰.۲	۷.۲	۰.۲
۱۲	کالا و خدمات دولتی	۱۱۹	۱	۲۱	۰.۵

منبع: مرکز تجارت بین المللی

با توجه به توان فنی و مهندسی و خدمات پیمانکاری کشور، به نظر می رسد پتانسیل بالایی برای صادرات خدمات ایران به آذربایجان وجود دارد. همچنین توسعه جذب گردشگر از آذربایجان با توجه به رقم ۲,۶ میلیارد دلار درآمد این بخش، از اقدامات قابل انجام خواهد بود.

۵. بررسی وضعیت صنعت کشور آذربایجان

مطابق آخرین آمار سازمان UNIDO در سال ۲۰۱۶، سهم ارزش افزوده صنعتی از تولید ناخالص داخلی در کشور آذربایجان برابر با ۵,۳ درصد بوده است. در سال ۲۰۱۴ این نسبت برابر با ۵,۵ درصد بوده که نسبت به سال قبل آن کاهش داشته است. به منظور بررسی زیرمجموعه های صنعت و ارزش افزوده صنایع مختلف این کشور، آمار سال ۲۰۱۴ به عنوان آخرین آمار موجود از زیرمجموعه های کدهای ۴ رقمی صنعت استخراج شده است. بررسی این صنایع به سرمایه گذاران خارجی فرصت امکان سنجی در خصوص سرمایه گذاری در صنایع مختلف این کشور را ارائه می دهد.

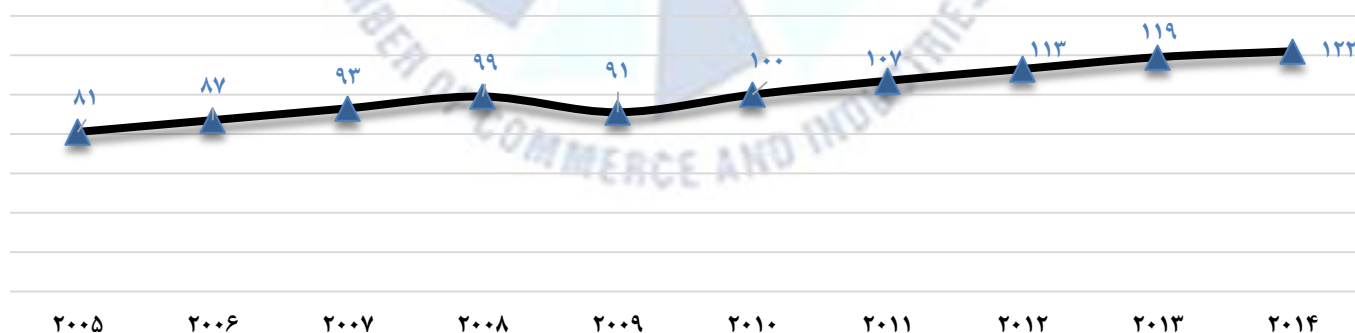
جدول ۱۴ - سهم ارزش افزوده صنعتی از تولید ناخالص داخلی کشور آذربایجان								
۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۴	۲۰۱۳	۲۰۱۲	۲۰۱۱	۲۰۱۰	۲۰۰۹	
۵,۲۷	۵,۲۶	۵,۵۲	۵,۲۴	۵,۲۳	۵,۲۲	۵,۲۱	۵,۰۲	سهم ارزش افزوده از GDP

منبع: UNIDO

۵,۱. شاخص تولید صنعتی آذربایجان

روند شاخص تولید صنعتی در کشور آذربایجان از سال ۲۰۰۵ به بعد در نمودار ۲۲ نشان می دهد، متوسط رشد سالانه شاخص تولید صنعت در این کشور طی ۱۴-۲۰۰۵ برابر با ۴,۷ درصد بوده که نشان دهنده این است که صنعت آذربایجان به طور کلی روند صعودی در تولید خود در پیش گرفته است. علت این رشد مثبت این است که اکثر فعالیت های زیرمجموعه صنعت متوسط رشد سالانه مثبتی را طی دوره مورد بررسی داشته اند.

نمودار ۲۲- روند شاخص تولید صنعتی کشور آذربایجان (قیمت ثابت ۲۰۱۰)

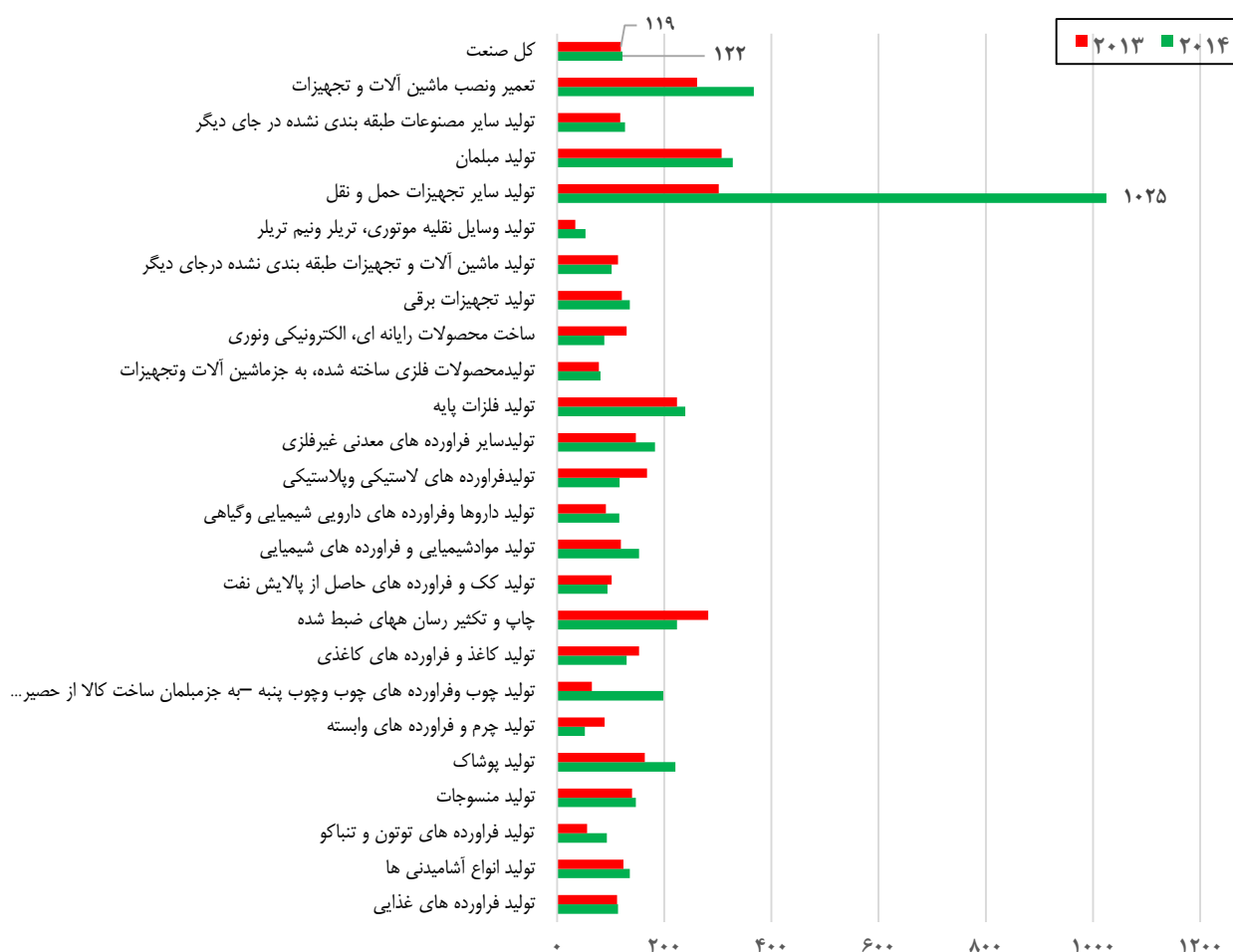

منبع: UNIDO

معاونت بررسی های اقتصادی

در سال ۲۰۱۴ شاخص تولید صنعتی آذربایجان برابر با ۱۲۲ بوده که نسبت به سال ۲۰۱۳ افزایش یافته است. مطابق نمودار ۲۳ افزایش عدد شاخص کل تولید صنعتی در سال ۲۰۱۴ بیشتر ناشی از شاخص تولید صنعتی در فعالیت تولید تجهیزات حمل و نقل با عدد شاخص ۱۰۲۵ بوده است.

نمودار ۲۳- شاخص تولید صنعتی کشور آذربایجان به تفکیک فعالیت های صنعتی دو رقمی در سال های ۲۰۱۳ و ۲۰۱۴ (۲۰۱۰=۱۰۰)

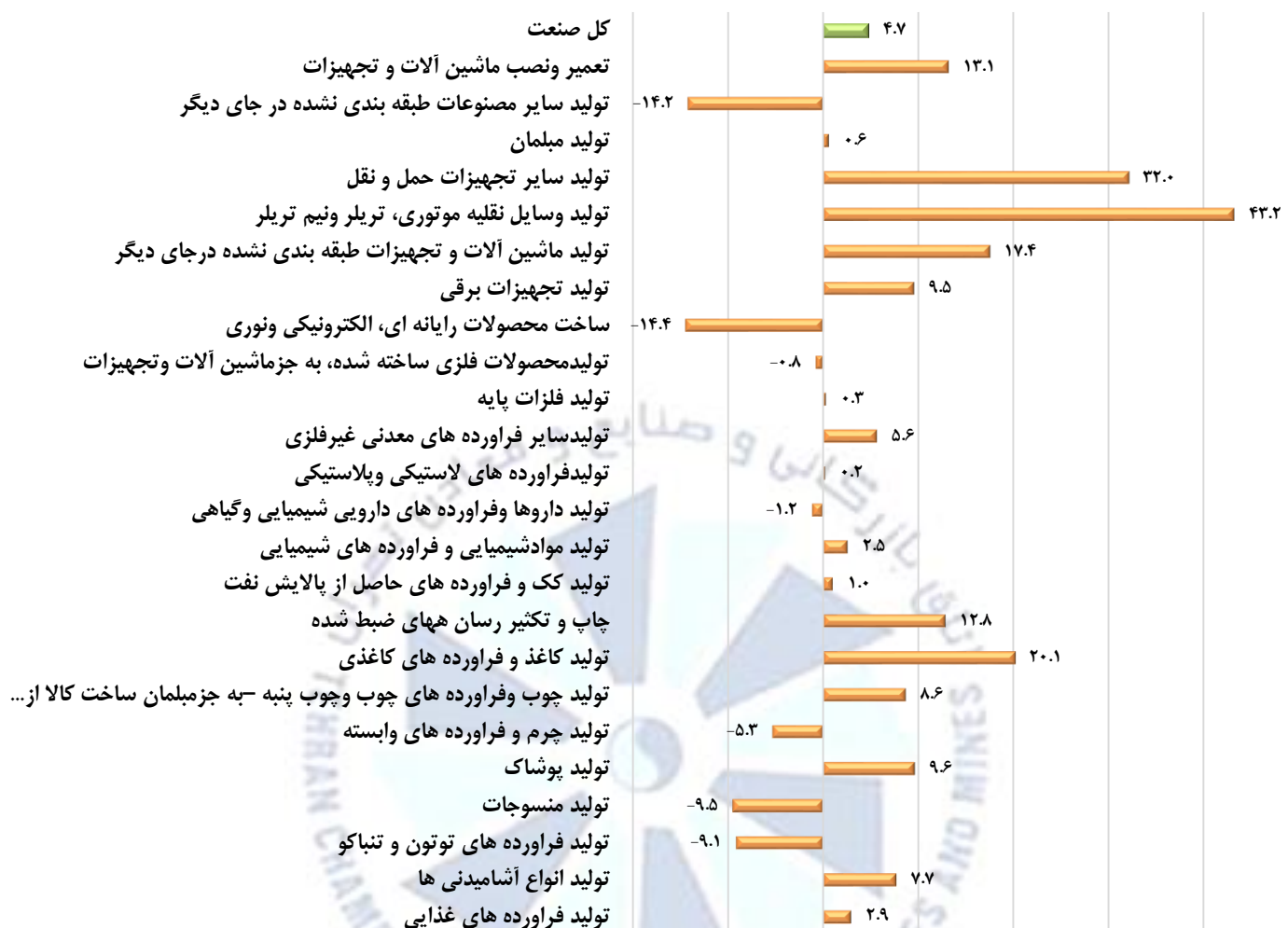

منبع : UNIDO

مطابق نمودار ۲۴، بیشتر فعالیت های دو رقمی صنعتی در آذربایجان در دوره مورد بررسی متوسط رشد سالانه مثبتی را تجربه کرده اند که بسیاری از آن ها از متوسط رشد سالانه کل صنعت نیز بالاتر بوده است. کمترین رشد فعالیت صنعتی مربوط به دو صنعت ساخت محصولات رایانه ای و نوری و صنعت تولید سایر مصنوعات طبقه بندی نشده در جای دیگر می باشد.

نمودار ۲۴- متوسط رشد سالانه شاخص تولید صنعتی کشور آذربایجان در کدهای دو رقمی صنعت (۲۰۱۴-۲۰۰۵)

درصد

*- متوسط رشد سالانه در تولید وسایل نقلیه موتوری به علت نبود آمار سال ۲۰۰۵ از سال ۲۰۰۶ محاسبه شده است.

منبع : UNIDO

۵.۲. صنایع اساسی آذربایجان

صنعت آذربایجان در سال ۲۰۱۴ در مجموع حدود ۲,۸ میلیون منات آذربایجان ارزش افزوده ایجاد کرده اند که نسبت به سال ۲۰۱۳، ۱۳,۲ درصد و نسبت به سال ۲۰۱۱، حدود ۳۴ درصد افزایش یافته است. متوسط نرخ رشد سالانه ارزش افزوده صنعت در کشور آذربایجان طی سالهای ۱۴-۲۰۱۱ حدود ۱۰ درصد بوده است که نشان دهنده رشد تولید در صنایع کشور آذربایجان است.

معاونت بررسی های اقتصادی

از میان ۱۳۷ ردیف زیرمجموعه چهاررقمی صنایع آذربایجان، ۲۰ ردیف فعالیت های صنعتی عمده که بیشترین میزان ارزش افزوده را داشته اند به شرح جدول ۱۳ است.

جدول ۱۵- ارزش افزوده ۲۰ فعالیت عمده صنعتی در آذربایجان بر حسب ارزش سال ۲۰۱۴					
کد آیسیک	شرح صنعت	ارزش افزوده به قیمت عامل(هزار منات)			
		۲۰۱۴	۲۰۱۳	۲۰۱۲	۲۰۱۱
۱۹۲۰	تولید فراورده های پالایش شده نفت	۱,۲۱۸,۱۰۵	۱,۰۲۷,۶۳۳	۹۶۰,۸۳۹	۹۱۶,۵۹۱
۱۰۷۱	تولید سایر فراورده های غذایی	۱۸۰,۲۷۳	۱۸۵,۸۹۶	۱۴۷,۹۷۵	۸۸,۵۱۸
۲۳۹۴	تولید سیمان و آهک و گچ	۱۴۱,۹۰۳	۹۹,۹۹۵	۶۱,۱۸۶	۵۶,۹۵۳
۱۰۱۰	فرآوری و نگهداری گوشت	۱۳۶,۰۳۴	۱۳۴,۶۱۷	۱۶۱,۳۵۵	۱۰۶,۸۴۷
۳۳۱۵	تعمیر تجهیزات حمل و نقل- بجز وسایل نقلیه موتوری	۱۰۶,۴۲۱	۶۷,۰۳۱	۴۶,۶۸۹	۲۶,۶۹۲
۱۰۶۱	تولید فراورده های آسیاب غلات	۹۶,۹۸۷	۱۰۹,۶۹۶	۱۳۹,۳۵۲	۱۰۳,۱۶۴
۱۰۵۰	تولید فرآورده های لبنی	۷۲,۵۵۹	۶۶,۶۸۲	۸۳,۲۴۳	۱۰۵,۱۹۰
۲۴۲۰	تولید فلزهای پایه گرانبها وسایر فلزهای غیر آهنی	۶۵,۶۰۰	۶۱,۳۳۹	۷۸,۲۸۳	۲۰,۲۶۹
۲۰۱۳	تولید پلاستیک ولاستیک مصنوعی در شکل نخستین	۶۱,۱۲۴	۴۸,۴۱۸	۵۲,۶۹۲	۶۴,۴۸۸
۲۴۱۰	تولید آهن وفولاد پایه	۵۸,۶۷۳	۷۴,۴۷۹	۸۰,۵۷۷	۸۸,۲۸۱
۲۸۲۹	تولید سایر ماشین آلات با کاربرد خاص	۵۳,۷۲۱	۳۴,۹۶۸	۷۸,۳۲۲	۱۶,۶۹۷
۱۱۰۴	تولید نوشابه های بدون الکل، آب معدنی و سایر آبهای پر شده در بطری	۵۲,۲۳۹	۴۹,۳۷۷	۳۱,۸۷۴	۳۳,۰۹۴
۱۰۳۰	فرآوری و نگهداری میوه و سبزیجات	۴۳,۲۷۳	۳۳,۲۷۳	۲۰,۰۵۴	۶۰,۴۲۳
۲۳۹۵	تولید کالاها ازبتون وسیمان و گچ	۳۳,۳۳۴	۳۱,۸۹۹	۲۷,۴۳۸	۱۶,۹۵۹
۱۱۰۳	تولید مالنا ومالشعیر	۳۱,۷۶۵	۲۶,۹۱۱	۲۳,۹۹۰	۱۹,۶۲۹
۲۹۱۰	تولید وسایل نقلیه موتوری	۳۱,۰۴۰	۱,۳۶۶	۱,۸۲۲	۱,۵۹۰
۲۵۹۹	تولید سایر محصولات فلزی ساخته شده طبقه بندی نشده در جای دیگر	۲۵,۵۵۷	۲۵,۳۹۶	۲۱,۳۹۲	۵,۹۹۳
۱۰۷۲	تولید قند و شکر	۲۴,۵۲۳	۲۰,۷۸۲	۱۷,۴۴۷	۳۲,۴۳۳
۲۷۱۰	تولید موتور برقی، دینام و ترانسفورماتور و دستگاه های توزیع و کنترل برق	۲۳,۶۳۹	۱۹,۸۹۶	۱۰,۷۶۵	۷,۶۸۰
۱۰۷۹	تولید سایر فراورده های غذایی طبقه بندی نشده در جای دیگر	۱,۲۱۸,۱۰۵	۱,۰۲۷,۶۳۳	۹۶۰,۸۳۹	۹۱۶,۵۹۱

منبع : UNIDO

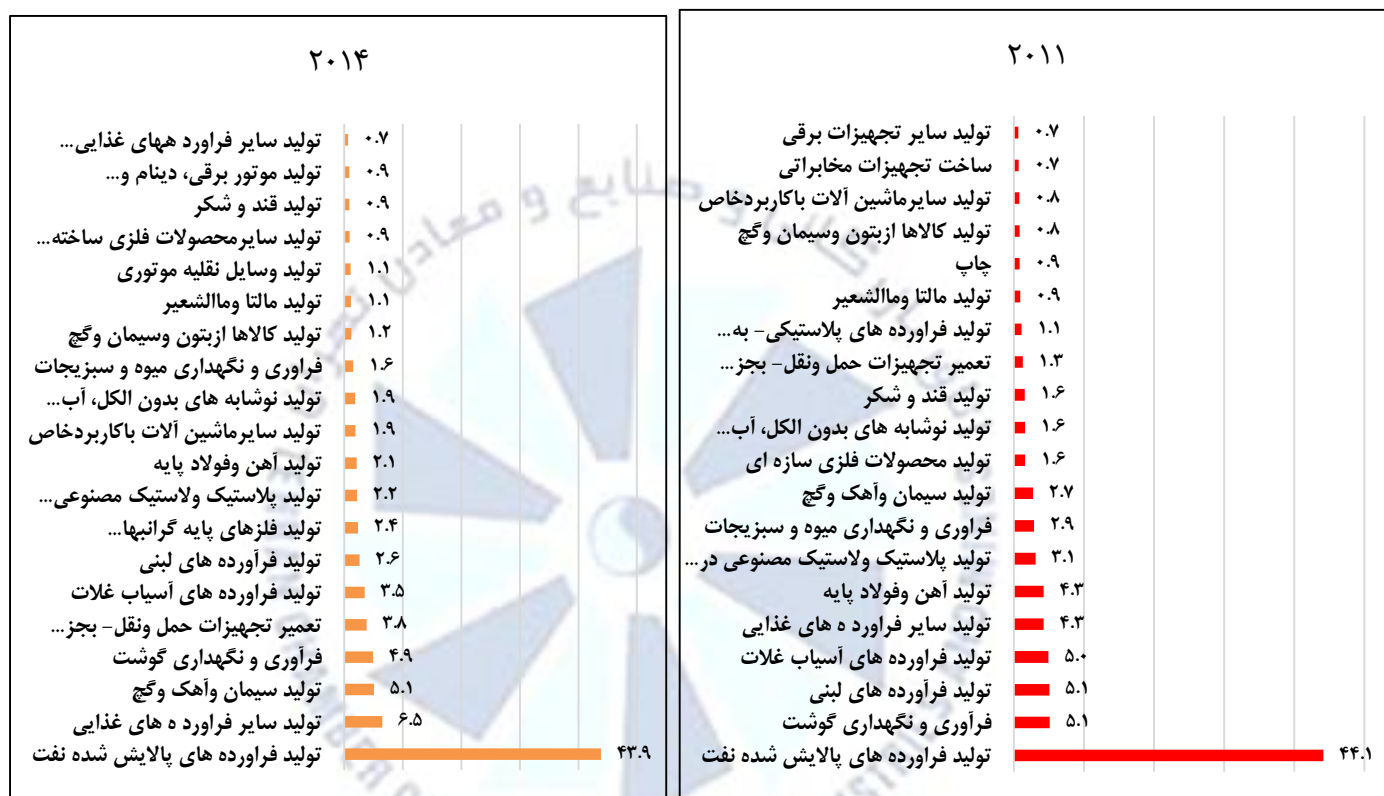
در میان صنایع عمده کشور آذربایجان صنعت تولید فراورده های پالایش شده نفت در دو سال ۲۰۱۱ و ۲۰۱۴ همواره بزرگترین فعالیت صنعتی این کشور از نظر ارزش افزوده بوده اما رتبه سایر صنایع که در سال ۲۰۱۱ جزء ۲۰ صنعت بزرگ بوده اند در سال ۲۰۱۴ کمی جابه جا شده است. صناعی که در سال ۲۰۱۴ نسبت به سال ۲۰۱۱ از نظر ایجاد ارزش افزوده بهبود یافته اند عبارتند از:

تولید سایر مواد غذایی، تولید سیمان، آهن و گچ، تعمیر وسایل حمل و نقل به جز وسایل نقلیه موتوری، تولید کالا از بتون، سیمان و گچ و تولید سایر ماشین آلات با کاربرد خاص.

معاونت بررسی های اقتصادی

همچنین برخی فعالیت های صنعتی مانند تولید فلزات پایه گرانبها ، تولید وسایل نقلیه موتوری ، تولید سایر محصولات فلزی ساخته شده طبقه بندی نشده در جای دیگر، تولید موتور برقی، دینام و ترانسفورماتور و دستگاه های توزیع و کنترل برق و تولید سایر فرآورده های غذایی طبقه بندی نشده در جای دیگر که در سال ۲۰۱۱ جزء فعالیت های عمده آذربایجان نبوده اند در سال ۲۰۱۴ به رتبه ۱ تا ۲۰ دست یافته اند.

نمودار ۲۵- سهم ارزش افزوده ۲۰ صنعت عمده کشور آذربایجان در سال ۲۰۱۱ و ۲۰۱۴ از کل ارزش افزوده صنعتی بر اساس کدهای آیسیک چهار رقمی - درصد

منبع : UNIDO

به طور کلی در سال ۲۰۱۴ صنایع کشور آذربایجان با رشد ۱۳,۲ درصدی ارزش افزوده تولیدی خود نسبت به سال ۲۰۱۳ مواجه شده اند. اما در میان زیرمجموعه های کدهای چهار رقمی آن، برخی صنایع با رشد ارزش افزوده و برخی با کاهش آن مواجه شده اند. در میان ۱۵ صنعت با بیشترین ارزش افزوده در صنایع آذربایجان، رشد ارزش افزوده هر صنعت در سال ۲۰۱۴ نسبت به سال قبل به شرح نمودار ۲۶ است.

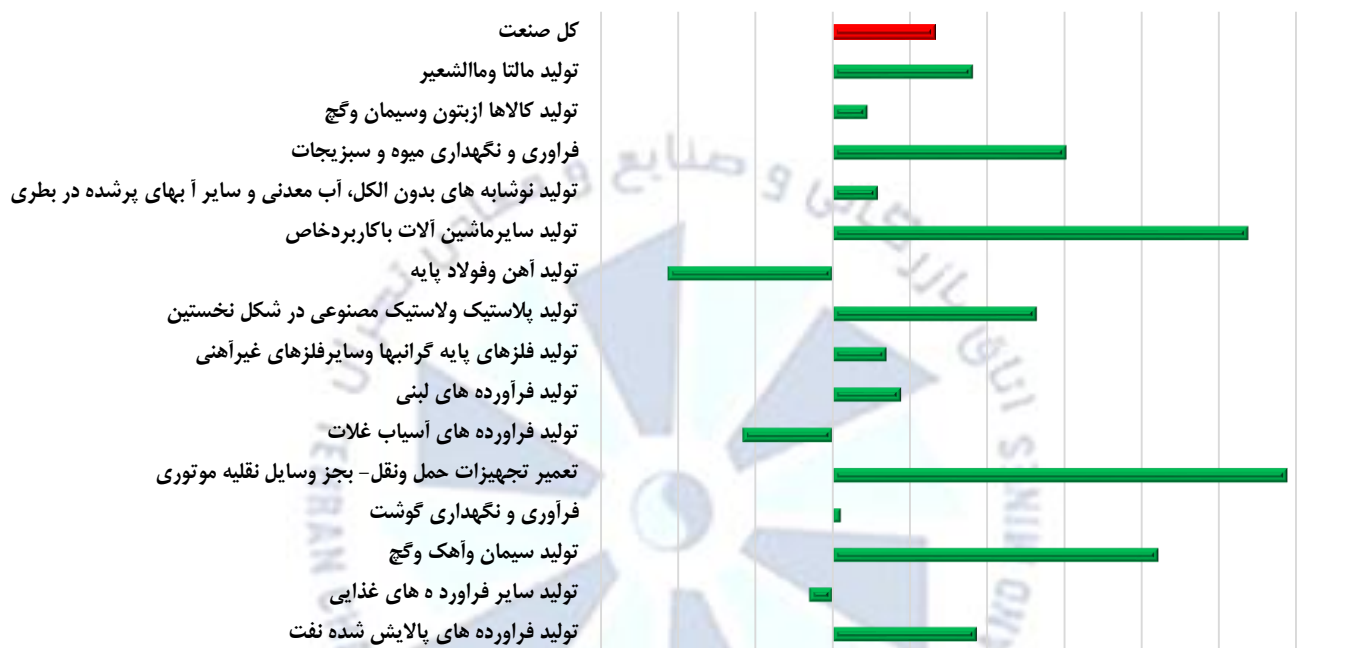
در میان اقلام عمده ارزش افزوده تولیدی کشور آذربایجان ردیف های «تولید فراورده های پالایش شده نفت»، «تولید سیمان و آهک و گچ»، «تعمیر تجهیزات حمل و نقل - بجز وسایل نقلیه موتوری»، «تولید پلاستیک و لاستیک مصنوعی در

معاونت بررسی های اقتصادی

شکل نخستین»، «تولید سایر ماشین آلات با کاربرد خاص»، «فراوری و نگهداری میوه و سبزیجات» و «تولید مالتا و مالتا الشعیر»، نرخ رشدی بیشتر از نرخ رشد صنعت داشته اند.

در میان صنایع آذربایجان توجه به صناعی که رشد ارزش افزوده آن ها در سال ۲۰۱۴ روند نزولی در پیش گرفته قابل اهمیت است که در میان صنایع عمده می توان به صنایع «تولید سایر فراورده های غذایی»، «تولید فراورده های آسیاب غلات» و «تولید آهن و فولاد پایه» اشاره کرد.

نمودار ۲۶- رشد ارزش افزوده ۱۵ صنعت بزرگ آذربایجان در سال ۲۰۱۴ نسبت به سال قبل

منبع : UNIDO

۵.۳. وضعیت بنگاه های صنعتی در آذربایجان

در سال ۲۰۱۴ در مجموع ۱۷۶۴ بنگاه صنعتی در آذربایجان ثبت شده است. این میزان نسبت به سال ۲۰۱۱ (۱۷۹۱ عدد بنگاه) ۲۷ بنگاه کاهش یافته است (کاهش ۱,۵ درصدی در تعداد بنگاه های سال ۲۰۱۴ نسبت به ۲۰۱۱). تعداد کارکنان فعالیت های صنعتی نیز در سال ۲۰۱۴ حدود ۱۰۵,۲ هزار نفر بوده که نسبت به سال ۲۰۱۱ حدود ۱۸ درصد افزایش یافته است. در واقع می توان گفت با وجود آنکه ارزش افزوده در سال ۲۰۱۴ نسبت به ۲۰۱۱ با رشد حدود ۳۴ درصدی مواجه شده اما تعداد بنگاه های فعال در صنعت کاهش یافته است.

در سال ۲۰۱۴ بیشترین تعداد بنگاه های ثبت شده در صنعت کشور آذربایجان در حوزه تولید سایر فراورده های غذایی بوده است.

جدول ۱۶- پنج فعالیت اقتصادی با بیشترین تعداد بنگاه در سال ۲۰۱۴

کد آیسیک ۴ رقمی	شرح صنعت	تعداد بنگاه سال ۲۰۱۴
۱۰۷۱	تولید سایر فراورده های غذایی	۱۴۴
۱۸۱۱	چاپ	۱۱۹
۳۱۰۰	تولید مبلمان	۹۴
۲۲۲۰	تولید فراورده های پلاستیکی - به جز کفش	۸۸
۲۳۹۵	تولید کالاها ازبتون وسیمان وگچ	۷۸

منبع : UNIDO

مطابق جدول ، فعالیت صنعتی "تولید سایر مواد غذایی" که در کشور آذربایجان بیشترین تعداد بنگاه ثبت شده را به خود اختصاص داده اند، بیشترین تعداد کارکن را نیز دارا می باشد. مقایسه جدول ۱۵ با جدول ارزش افزوده فعالیت های صنعتی عمده در کشور آذربایجان نیز نشان می دهد که در میان ۲۰ فعالیت صنعتی با بیشترین تعداد کارکن در جدول ۱۵ تعداد ۱۲ فعالیت جزء فعالیت های با ارزش افزوده بالا نیز قرار دارند. در جدول این فعالیت های صنعتی با رنگ آبی نشان داده شده اند.

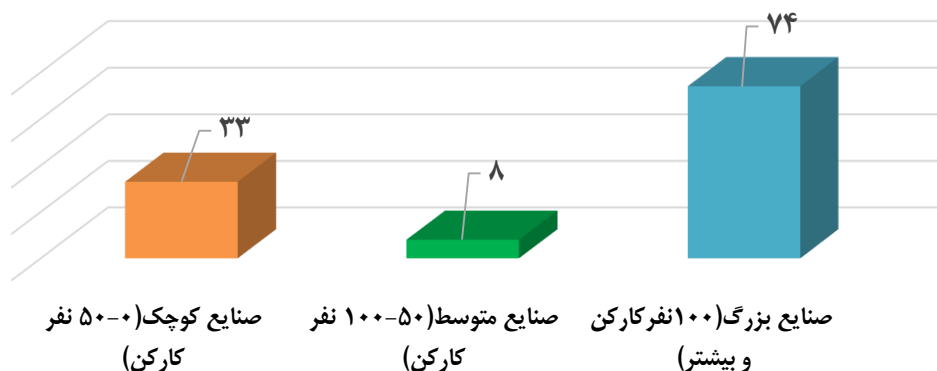
جدول ۱۷- ۲۰ بنگاه اقتصادی بزرگ بر حسب تعداد کارکن در کشور آذربایجان-۲۰۱۴			
کد آیسیک ۴ رقمی	شرح صنعت	تعداد بنگاه	تعداد کارکن
۱۰۷۱	تولید سایر فراورده های غذایی	۱۴۴	۶۱۵۸
۲۲۲۰	تولید فراورده های پلاستیکی - به جز کفش	۸۸	۵۵۶۹
۱۹۲۰	تولید فراورده های پالایش شده نفت	۴	۵۰۰۹
۳۱۰۰	تولید مبلمان	۹۴	۴۴۳۲
۲۳۹۵	تولید کالاها ازبتون وسیمان وگچ	۷۸	۴۲۷۰
۳۳۱۵	تعمیر تجهیزات حمل و نقل - بجز وسایل نقلیه موتوری	۳۵	۴۱۵۸
۲۷۳۲	تولید سایر سیم ها و کابل های الکترونیکی و برقی	۵	۳۹۱۷
۱۱۰۴	تولید نوشابه های بدون الکل، آب معدنی و سایر آبهای پر شده در بطری	۵۳	۳۳۵۰
۲۴۱۰	تولید آهن و فولاد پایه	۹	۳۳۱۷
۲۰۱۳	تولید پلاستیک و لاستیک مصنوعی در شکل نخستین	۲	۳۲۰۲
۲۳۹۴	تولید سیمان و آهک و گچ	۳۷	۳۱۸۵
۱۰۳۰	فراوری و نگهداری میوه و سبزیجات	۵۹	۲۸۷۲
۲۵۱۱	تولید محصولات فلزی سازه ای	۵۴	۲۷۸۸
۱۳۱۱	آماده سازی و ریسندگی الیاف نساجی	۳۶	۲۶۲۳
۱۴۱۰	تولید پوشاک، به جز پوشاک از پوست خردار	۵۲	۲۵۳۵
۳۰۲۰	تولید لوکوموتیو های راه آهن و وسایل نقلیه ریلی	۵	۲۴۰۴
۱۰۵۰	تولید فراورده های لبنی	۳۴	۲۲۴۸
۱۰۱۰	فراوری و نگهداری گوشت	۲۲	۲۱۷۶
۱۰۶۱	تولید فراورده های آسیاب غلات	۵۲	۲۱۲۸
۲۳۹۹	تولید سایر فراورده های معدنی غیرفلزی طبق هبندی نشده در جای دیگر	۱۴	۱۷۶۹

منبع : UNIDO

معاونت بررسی های اقتصادی

در کشور آذربایجان تعداد بنگاه های اقتصادی کوچک و متوسط فعال در سال ۲۰۱۴ برابر با ۴۱ فعالیت صنعتی (مجموع صنایع با ۰ تا ۵۰ نفر کارکن و صنایع با ۵۰ تا ۱۰۰ نفر کارکن) و تعداد فعالیت های اقتصادی بزرگ ۷۴ فعالیت می باشد.

نمودار ۲۷- تعداد بنگاه های صنعتی کوچک، متوسط و بزرگ در آذربایجان بر حسب تعداد کارکنان-۲۰۱۴

*- عدم تطابق جمع تعداد بنگاه های کوچک و متوسط و بزرگ با جمع کل بنگاه های سال ۲۰۱۴ به علت این است که اطلاعات برخی فعالیت های صنعتی موجود نیست.

منبع : UNIDO

نگاهی به بیست صنعت عمده از نظر ارزش افزوده کشور آذربایجان در سال ۲۰۱۴ نشان می دهد که تمامی صنایع که ارزش افزوده بالایی دارند جزء صنایع بزرگ (صنایع با تعداد کارکنان ۱۰۰ نفر و بیشتر) می باشند.

۵,۴. سرمایه گذاری در صنعت آذربایجان

در مجموع ۱۳۷ فعالیت صنعتی کشور آذربایجان در سال ۲۰۱۴، ۱۳۴۰ میلیون منات آذربایجان سرمایه گذاری انجام شده است. بیشترین سرمایه گذاری در فعالیت های صنعتی آذربایجان متعلق به تولید سیمان و آهک و گچ با حدود ۳۹۶ میلیون منات بوده است و صنایع تعمیر تجهیزات حمل و نقل - بجز وسایل نقلیه موتوری و تولید سایر ماشین آلات با کاربرد عام پس از آن در رتبه های دوم و سوم قرار دارند.

جدول ۱۸-۲۰ فعالیت صنعتی عمده آذربایجان بر حسب سرمایه گذاری-۲۰۱۴		
کد آیسیک ۴ رقمی	شرح صنعت	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص (هزار منات)
۲۳۹۴	تولید سیمان و آهک و گچ	۳۹۵,۷۲۵
۳۳۱۵	تعمیر تجهیزات حمل و نقل - بجز وسایل نقلیه موتوری	۳۷۷,۳۶۹
۲۸۱۹	تولید سایر ماشین آلات با کاربرد عام	۸۱,۸۲۷
۲۸۲۹	تولید سایر ماشین آلات با کاربرد خاص	۶۹,۵۹۶
۲۳۹۵	تولید کالاهای ازبتون و سیمان و گچ	۶۵,۹۸۱
۱۰۵۰	تولید فرآورده های لبنی	۶۵,۰۸۱
۲۴۱۰	تولید آهن و فولاد پایه	۶۱,۰۵۳

معاونت بررسی های اقتصادی

جدول ۱۸-۲۰ فعالیت صنعتی عمده آذربایجان بر حسب سرمایه گذاری-۲۰۱۴		
کد آیسیک ۴ رقمی	شرح صنعت	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص (هزارمنا)
۲۶۵۱	ساخت تجهیزات اندازه گیری، آزمون، راهبری و کنترل	۳۶،۵۰۴
۲۷۱۰	تولید موتور برقی، دینام و ترانسفورماتور و دستگاه های توزیع و کنترل برق	۲۵،۲۴۳
۲۴۲۰	تولید فلزهای پایه گرانبها وسایر فلزهای غیر آهنی	۱۹،۱۵۳
۱۹۲۰	تولید فراورده های پالایش شده نفت	۱۸،۳۳۸
۲۸۱۴	تولید یاتاقان، چرخ دنده ودیفرانسیل	۱۲،۷۸۴
۲۲۲۰	تولید فراورده های پلاستیکی- به جز کش	۱۲،۶۱۳
۱۳۱۱	آماده سازی و ریسندگی الیاف نساجی	۱۱،۹۰۳
۲۷۳۲	تولید سایر سیم ها و کابل های الکترونیکی و برقی	۱۱،۸۶۳
۱۱۰۴	تولید نوشابه های بدون الکل، آب معدنی و سایر آبهای پر شده در بطری	۸،۳۶۶
۳۳۱۱	تعمیر محصولات فلزی ساخته شده	۶،۰۸۱
۳۰۲۰	تولید لوکوموتیو های راه آهن و وسایل نقلیه ریلی	۵،۵۷۱
۲۰۱۳	تولید پلاستیک ولاستیک مصنوعی در شکل نخستین	۵،۳۶۴
۱۰۷۲	تولید قند و شکر	۳،۸۴۹
کل صنعت		۱،۳۴۰،۱۱۱

منبع : UNIDO

با توجه به اهداف سرمایه گذاری صنعتی در کشور آذربایجان به نظر می رسد فرصت برای استفاده از پتانسیل صادرات برخی از اقلام تولیدی کشور محدود باشد و در نتیجه لزوم تسریع و توجه جدی تر به حداکثر بهره برداری از این فرصت ضروری است.

از سوی دیگر ایجاد و توسعه واحدهای صنعتی در آذربایجان، زمینه جدیدی را برای صادرات خدمات فنی و مهندسی کشور و حتی ارسال نیروی کار متخصص به این کشور در قالب تفاهم نامه های همکاری می گشاید که قابل بهره برداری توسط بخش خصوصی کشور نیز می باشد.

منابع

- THE CENTRAL BANK OF THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN, ANNUAL REPORT 2015
- UNIDO, 2017, International yearbook of Industrial Statistic
- www.imf.org
- www.irica.gov.ir
- www.weforum.org
- www.worldbank.org
- www.wto.org

پیوست

گروه های کالایی عمده وارداتی آذربایجان در سال ۲۰۱۶ به همراه ۳ ردیف تعرفه عمده ۶ رقمی در هر گروه کالایی

کد تعرفه	شرح تعرفه	ارزش واردات ۲۰۱۵-هزار دلار
	انواع راکتورها و ماشین آلات صنعتی	۲۴۷۰۳۸۷
۸۴۸۱۸۰	سایر وسایل شیرآلات و وسایل لوله، دیگ آب گرم، بشکه یا همانند	۱۹۲۴۱۱
۸۴۳۱۴۳	فحات ماشین سوراخ کردن زمین یا کندن چاه مشمول ۸۴۳۰۴۱۰۰ یا ۸۴۳۰۴۹۰۰	۱۲۸۲۷۱
۸۴۱۴۸۰	سایر تلمبه های هوا، بادبزن ها، کلاهای های هود و تخلیه هوا	۶۳۸۲۸
	مصنوعات از چدن، آهن یا فولاد	۱۲۳۶۲۷۴
۷۳۰۵۱۹	سایر لوله ها (مثلاً، جوش داده شده، پرچ شده یا به طریق مشابهی مسدود شده)، با سطح مقطع عرضی مدور، که قطر خارجی آن بیش از ۴۰۶/۴ میلیمتر باشد، از آهن یا از فولاد. اندود شده	۳۸۹۸۹۵
۷۳۰۸۹۰	سایر اسکلت فلزی و اجزاء و قطعات آن (مثلاً، پل و قطعات پل، دریچه مهار آب، برج، منجنیق، پایه، ستون، سقفی، سوله، در و پنجره و چارچوب آنها، دوره و آستانه در، پشت دری، نرده) از چدن، آهن یا از فولاد؛ بااستثنای ساختمان های پیش ساخته شماره ۰۶ ۹۴؛ صفحه، میله، پروفیل، ل	۱۳۵۰۷۷
۷۳۰۴۱۹	سایر لوله ها و پروفیل های توخالی، بدون درز، از آهن یا از فولاد (غیر از چدن) اندود شده	۸۴۳۲۴
	وسایل نقلیه زمینی غیر از نواقل روی خط راه آهن یا تراموای، و ...	۵۸۵۶۲۸
۸۷۰۲۹۰	اتوبوس ها و مینی بوس ها برای حمل ده نفر و بیشتر	۱۶۱۷۳۵
۸۷۰۳۲۳	اتومبیل های سواری برای حمل اشخاص با حجم سیلندر بیش از ۱۵۰۰ سیسی و کمتر از ۲۰۰۰ سی سی	۱۵۲۹۱۲
۸۷۰۳۲۴	اتومبیل های سواری برای حمل اشخاص با حجم موتور بیش از ۳۰۰۰ سی سی	۶۱۱۶۷
	اقلامی که در جای دیگر ذکر نشده است.	۵۳۹۲۱۳
	انواع نباتات	۴۲۳۳۰۳
۱۰۰۱۹۹	سایر گندم و مخلوط گندم	۱۷۰۸۱۸
۱۰۰۱۱۹	سایر گندم دروم)	۱۲۲۰۹۵
۱۰۰۵۹۰	ذرت به استثنای بذر	۳۰۰۵۵
	چدن، آهن و فولاد	۳۵۰۶۲۴
۷۲۱۴۹۹	سایر میله ها از آهن یا فولاد غیرممزوج	۷۰۶۶۰
۷۲۰۸۹۰	سایر محصولات تخت نورد شده از آهن یا فولاد غیرممزوج با پهنای بیش از ۶۰۰ میلیمتر	۴۴۲۳۵
۷۲۲۸۵۰	سایر میله ها که فقط سرد شکل داده شده یا سرد تمام شده اند.	۳۵۷۲۱
	توتون و تنباکو و بدل توتون و تنباکوی ساخته شده	۲۹۷۶۰۸
۲۴۰۲۲۰	سیگار حاوی توتون	۲۸۷۱۹۱
۲۴۰۳۱۹	سایر توتون ها و تنباکوهای ساخته شده و بدل توتون ها و تنباکوهای ساخته شده؛ توتون و تنباکوی «هموژنیزه» یا «دوباره ساخته» (Reconstituted)؛ عصاره و اسانس توتون و تنباکو.	۷۴۴۰
۲۴۰۱۲۰	توتون و تنباکو که قسمتی یا تمام برگ های آن دور بریده یا ساقه بریده باشد.	۲۳۵۸
	محصولات دارویی	۲۷۰۶۸۵
۳۰۰۴۹۰	داروهای (بااستثنای محصولات شماره ۰۲ ۳۰، ۰۵ ۳۰ یا ۰۶ ۳۰) متشکل از محصولات مخلوط شده یا نشده برای مصارف درمان یا پیشگیری از بیماری، عرضه شده به شکل مقادیر معین (از جمله آنهایی که از طریق عبور از پوست تجویز شده اند) یا به صورت بسته بندی برای خرده فروشی	۲۲۸۳۴۲
۳۰۰۲۳۰	واکسن برای دامپزشکی	۱۱۶۴۸
۳۰۰۲۱۰	آنتی سرم ها دیگر مشتقات خونی و محصولات مصونیت بخش حتی اگر تغییر یافته یا از طریق فرآیندهای بیو تکنولوژیک بدست آمده باشند	۱۱۴۶۵
	آلات و دستگاه های اپتیک، عکاسی، سینماتوگرافی، سنجش، کنترل، ...	۲۴۳۸۴۷
۹۰۱۸۹۰	سایر آلات و وسایل مورد استفاده در علوم پزشکی، جراحی، دندان پزشکی	۳۰۲۴۹

گروه های کالایی عمده وارداتی آذربایجان در سال ۲۰۱۶ به همراه ۳ ردیف تعرفه عمده ۶ رقمی در هر گروه کالایی

کد تعرفه	شرح تعرفه	ارزش واردات ۲۰۱۵-هزار دلار
۹۰۲۶۱۰	آلات و دستگاه های سنجش و چک کردن جریان یا سطح مایعات	۲۴۰۳۲
۹۰۲۸۱۰	کنترلر گاز	۱۶۴۴۲
۲۴۱۵۳۲	شیرینی - شکلات و فراورده های غلات	
۱۷۰۱۱۴	شکر خام بدون اضافه شدن مواد خوشبو از سایر نیشکرها	۱۲۳۹۱۱
۱۸۰۶۹۰	سایر شکلات و سایر فرآورده های خوراکی دارای کاکائو	۲۷۰۶۸
۱۷۰۴۹۰	سایر شیرینی بدون کاکائو	۲۲۷۱۳
۲۳۰۴۴۸	چوب و اشیاء چوبی؛ زغال چوب؛ چوب پنبه و اشیاء چوب پنبه ای؛ ...	
۴۴۰۷۱۰	چوب اره شده یا ناهمواری گرفته شده از درازا، لایه بری شده یا پوست کنده، حتی رنده شده، سمباده خورده یا متصل شده از دو سر (End-jointed) به ضخامت بیش از ۶ میلیمتر. از تیره کاج	۱۱۱۲۱۸
۴۴۱۰۱۱	تخته از خرده ریز چوب	۲۵۲۷۴
۴۴۱۲۳۲	سایر تخته چندلا حداقل با یک لایه خارجی از چوب های غیر تیره کاج	۲۲۷۵۷
۲۰۵۰۲۸	مواد پلاستیکی و اشیاء ساخته شده از این مواد	
۳۹۰۱۲۰	پلی اتیلن با وزن مخصوص چگالی ۰٫۹۴ یا بیشتر	۳۵۰۰۳
۳۹۰۲۱۰	پلی پروپیلن	۱۶۹۴۸
۳۹۲۶۹۰	سایر مصنوعات از مواد پلاستیکی و مصنوعات از سایر مواد مشمول شماره های ۰۱ ۳۹ لغایت ۱۴ ۳۹	۱۱۵۱۰
۱۶۰۲۷۴	میل؛ میل های طبی -جراحی؛ اسباب تختخواب و همانند، چراغ و وسایل روشنایی که در جای دیگر گفته نشده، چراغ های تبلیغاتی علائم نورانی، تابلوهای نورانی راهنما و اشیاء همانند، ساختمان های پیش ساخته	
۹۴۰۳۶۰	سایر میل های چوبی	۳۵۲۲۹
۹۴۰۵۴۰	سایر چراغ ها و وسایل روشنایی برقی	۳۲۵۴۶
۹۴۰۶۰۰	ساختمان های پیش ساخته	۱۳۰۰۲
۱۴۱۰۶۵	فراورده های نفتی	
۲۷۱۰۱۹	سایر نفت و روغن های حاصل از مواد معدنی قیری، غیرخام؛ فرآورده هایی که در جای دیگر گفته نشده و مشمول شماره دیگر تعرفه نشده باشد، که دارای ۷۰ درصد وزنی یا بیشتر نفت یا روغن های حاصل از مواد معدنی قیری باشد	۹۷۸۳۱
۲۷۱۰۱۲	روغن های سبک و فرآورده های آن	۴۰۸۱۸
۲۷۱۱۲۱	گاز طبیعی	۲۳۶۰
۱۲۸۱۷۰	مس و مصنوعات از مس	
۷۴۰۷۲۱	میلپه پروفیل از مسی بر اساس مس-روی (برنج)	۱۰۴۱۴۶
۷۴۰۸۱۱	مفتول مسی که بزرگترین بعد سطح مقطع عرضی از ۶ میلیمتر بیشتر باشد	۱۲۴۹۴
۷۴۱۱۲۲	لوله مسی بر اساس مس-نیکل روی	۳۸۰۳
۱۲۰۶۵۰	سایر وسایل نقلیه زمینی - هوایی - آبی	
۸۹۰۵۲۰	سکوها یا شناور یا غوطه ور حفاری یا استخراج	۷۲۳۴۰
۸۶۰۳۱۰	واگن های خودروی راه آهن یا تراموای مسافری، باری سبک و باری سنگین، غیر از آنهایی که مشمول شماره ۰۴ ۸۶ می شوند. با منبع برق خارجی	۱۷۱۷۶
۸۶۰۸۰۰	ملحقات و مهارکننده های خط راه آهن یا تراموای؛ تجهیزات مکانیکی (از جمله الکترومکانیکی) علامت دادن، ایمنی یا کنترل ترافیک برای راه آهن، تراموای، جاده، راه های آبی داخلی، تسهیلات پارکینگ، تأسیسات بندری یا باند فرودگاهها؛ اجزاء و قطعات آنها	۱۰۵۳۶
۹۱۰۶۱	سایر محصولات شیمیایی	
۳۸۲۴۹۰	سایر مخلوط وها و ترکیبات حاوی اکسیژن بی فنیلی های پلی برومینه، بی فنیل های پلی کلرینه ترفنیل های پلی کلیرینه	۳۷۸۹۲

معاونت بررسی های اقتصادی

گروه های کالایی عمده وارداتی آذربایجان در سال ۲۰۱۶ به همراه ۳ ردیف تعرفه عمده ۶ رقمی در هر گروه کالایی

کد تعرفه	شرح تعرفه	ارزش واردات ۲۰۱۵-هزار دلار
۳۸۲۴۴۰	افزودنی های آماده برای سیمان ملات و بتون	۷۳۵۴
۳۸۰۸۹۱	حشره کش ها	۶۵۳۹
	خمیرچوب یا سایر مواد الیافی سلولزی؛ کاغذ یا مقوا برای بازیافت، کاغذ و مقوا و اشیاء ساخته شده از آنها	۹۰۴۷۳
۴۹۱۱۹۹	سایر محصولات چاپی	۱۳۶۵۶
۴۸۰۳۰۰	کاغذ از انواعی که به عنوان کاغذ توالیت یا دستمال کاغذی، حوله پاک کردن آرایش، دست پاک کن، حوله یا کاغذهای همانند که برای مصارف خانگی، بهداشتی یا توالیت مورد استفاده قرار می گیرد، اوات سلولز و ورقه های الیاف سلولزی (نطع)، حتی کرپ شده، چین دار شده، نقش برجسته	۷۵۶۴
۴۸۱۹۴۰	سایر کیسه ها از جمله کیسه های قیفی	۶۶۸۴
	محصولات شیمیایی معدنی	۸۹۳۷۴
۲۸۲۷۵۱	برومورسیدیم یا پتاسیم	۲۲۶۷۶
۲۸۱۸۲۰	اکسید آلومینیوم غیر از کزندوم مصنوعی	۲۲۴۵۰
۲۸۳۷۱۱	سیانورها و اکسی سیانورها از سدیم	۹۰۶۲
	مصنوعات از سنگ، گچ، سیمان، پنبه نسوز ...	۸۷۷۱۵
۶۸۰۲۹۱	سایر سنگ مرمر، تراورتن و رخام	۲۰۵۸۴
۶۸۰۲۲۱	سنگ مرمر، تراورتن و رخام	۹۸۲۷
۶۸۱۱۸۱	ورق های موج دار فیبر سیمان سلولز و یا مانند، بدون حاوی آزبست	۸۴۳۳
	صابون، مواد آلی تانسوآکتیف، فرآورده ها برای...	۸۵۰۸۹
۳۴۰۲۲۰	فرآورده های بسته بندی شده برای خرده فروشی	۴۷۹۴۱
۳۴۰۲۱۳	مواد آلی تانسوآکتیف (غیر از صابون ها)؛ فرآورده های تانسوآکتیف، فرآورده ها برای شستشو (از جمله فرآورده های کمکی برای شستشو) و فرآورده های تمیز کردن، حتی دارای صابون غیر از آنهایی که مشمول شماره ۳۴۰۱ می باشند، غیر یونیک	۱۳۱۷۶
۳۴۰۲۹۰	سایر مواد آلی تانسوآکتیف (غیر از صابون ها)؛ فرآورده های تانسوآکتیف، فرآورده ها برای شستشو (از جمله فرآورده های کمکی برای شستشو) و فرآورده های تمیز کردن، حتی دارای صابون غیر از آنهایی که مشمول شماره ۳۴۰۱ می باشند	۵۴۰۷

منبع داده ها: مرکز تجارت بین المللی